

Lausuntopyyntö: Työllisyyspoliittinen tuki yhdistyksille ja säätiöille

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää erityisesti jakelussa mainittuja tahoja antamaan lausuntonsa liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan uutta työvoimapalvelutehtävää työvoimaviranomaiselle.

Tausta

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” kuntouttavaa työtoimintaa koskevan kirjauksen toimeenpanoon. Hallitusohjelman toimeenpanemiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi sosiaalipalveluiden uudistamiseksi, joka on lausunnolla 17.4.–29.5.2026. Osana ehdotusta laki kuntouttavasta työtoiminnasta ehdotetaan kumottavaksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti hallitusohjelman toimeenpanon arviomuistiomenettelyllä työvoimapalveluiden kehittämiseksi. Arviomuistio oli lausunnolla 18.12.2025–18.2.2026. Arviomuistion kehittämis ehdotuksista saatua palautetta on huomioitu tässä esityksessä. Keväällä 2026 hallitus lisäksi linjasi osana työllisyyden edistämisen tavoitteita, että käyttöön otettaisiin uusi työvoimapolitiittinen avustus, jonka työvoimaviranomaiset voisivat myöntää kolmannelle sektorille pitkään työttömänä olleille kohdennettavaan toimintaan.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa pitkään työttömänä olleiden työllistymistä pidemmällä aikavälillä. Tavoitteena on, että suurin osa tuettavaan toimintaan osallistuneista työttömistä siirtyisi työllistymispolullaan eteenpäin ja työllistyisi avoimille työmarkkinoille.

Esityksessä ehdotetaan työvoimaviranomaiselle uutta tehtävää myöntää yhdistyksille ja säätiöille rahoitusta pitkään työttömänä olleille kohdennettavaan toimintaan. Myönnettävää rahoitusta kutsutaan ehdotuksessa työllisyyspoliittiseksi tueksi.

Työvoimaviranomainen myöntäisi tuen hankkeisiin, joissa toteutettava toiminta parantaisi työttömän työnhakijan työnhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä. Hankkeissa toteutettavaa toimintaa ei luettaisi työvoimapalveluksi.

Tuettavan toiminnan sisällöstä ei säädettäisi tarkkaan, vaan työvoimaviranomainen

määritteli sisällön julkaisemassaan hakuilmoituksessa. Tuen myöntämiselle ehdotetaan kuitenkin rajoituksia eli tukea ei myönnettäisi mm. taloudelliseen toimintaan, julkisiin työvoimapalveluihin tai muuhun toimintaan, jonka kunta on velvollinen järjestämään, investointeihin tai kehittämistoimintaan.

Toimintaan osallistuminen olisi työttömälle työnhakijalle tietyin edellytyksin velvoittavaa. Tuettavaan toimintaan osallistuminen ei vaikuta kunnan maksuosuuteen työttömyysturvan rahoituksessa eikä esityksellä ole tarkoitus muuttaa nykyistä rahoitusmallia.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/37864/2025.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.tem(at)gov.fi tai postitse osoitteeseen Työ- ja elinkeinoministeriö, PL 32, 00023 VALTIONEUVOSTO. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/37864/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus TEM122:00/2025.) Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan **viimeistään 12.6.2026**.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat:
neuvotteleva virkamies Hanna Liski-Wallentowitz, hanna.liski-wallentowitz@gov.fi
johtava asiantuntija Anna Aaltonen, anna.aaltonen@gov.fi

Linkit

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=ca115a12-3157-49d6-a8cb-de7053365edf> - Luonnos sosiaalipalveluiden uudistamiseksi (STM:n valmisteleva HE-luonnos)

Liitteet:

[Lausunnotte TEM_arviomuistio_18.12.2025-2.pdf](#) - TEM-arviomuistio työvoimapalveluiden kehittämistarpeista 18.12.2025

[Luonnos hallituksen esitykseksi.pdf](#) - Ruotsinkielinen esitys lisätään myöhemmin / Den svenskspråkiga propositionen läggs till senare

Jakelu:

Akava
Arvoliitto
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry, EKL
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Savon Liikunta ry, ESL
Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry, ESLU
Helsingin kaupunki
Henkilöstöala HELA ry
Hollolan kunta
HUS
Hyvil Oy
Hämeen Liikunta ja Urheilu ry, HLU
Hämeenlinnan kaupunki
Iisalmen kaupunki
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Joensuun kaupunki
Jyväskylän kaupunki
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kainuun hyvinvointialue
Kainuun Liikunta ry, KL
Kajaanin kaupunki
Kanta-Hämeen hyvinvointialue

KEHA-keskus
KELA
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan Liikunta ry, KEPLI
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Suomen Liikunta ry, KESLI
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kittilän kunta
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT
Kuntaliitto
Kuntayhtymä Kymppi
Kuopion kaupunki
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kymenlaakson Liikunta ry, KYMLI
Lahden kaupunki
Lapin hyvinvointialue
Lapin Liikunta ry, LAPLI
Lappeenrannan kaupunki
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lohjan kaupunki - Lojo stad
Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry, LIIKU
LVV
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Maa- ja metsätalousministeriö
Mikkelin kaupunki
Nuorisoala ry
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Palvelualojen työntajat Palta ry
Pietarsaaren kaupunki
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry, PLU
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan Liikunta ry, POKALI
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry, POPLI
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Savon Liikunta ry, PSL
Porin kaupunki
Porvoon kaupunki - Borgå stad
Puolustusministeriö
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry, PHLU

Raahen kaupunki
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Riihimäen kaupunki
Rovaniemen kaupunki
SAK
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Satakunnan hyvinvointialue
Savonlinnan kaupunki
Seinäjoen kaupunki
Sisäministeriö
Sodankylän kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
STTK
Suomen Yrittäjät
Suupohjan koulutus- ja työllisyyskuntayhtymä
Tampereen kaupunki
Tornion kaupunki
Turun kaupunki - Åbo stad
Työpajayhdistys Into ry
Työttömien keskusjärjestö ry
Työttömyyskassojen yhteisjärjestö TYJ
Ulkoministeriö
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vakuutusosasto
Valtioneuvoston kanslia
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
VANE
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Ylivieskan kaupunki
Ympäristöministeriö
Äänekosken kaupunki

Taustakysymys

Onko ehdotus uudesta tuesta ja sillä tuettavasta toiminnasta kannatettava?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

Kohdennetut kysymykset

1. Näkemyksenne tuen tarkoituksesta ja tuettavan toiminnan kohderyhmästä?
2. Näkemyksenne tuen kohdentamisesta yhdistyksille ja säätiöille (108 §)?
3. Näkemyksenne tuen hakijaa/saajaa koskevista edellytyksistä (109 §)?
4. Näkemyksenne tuettavan toiminnan rajoituksista (110 §)?
5. Näkemyksenne esityksessä kuvatusta tuettavasta toiminnasta? Onko tuettavaa toimintaa kuvattu riittävästi?
 - Miten täydentäisitte tuettavan toiminnan kuvauksia (voitte kertoa myös esimerkkejä)?
6. Näkemyksenne tuen määrää ja kestoja koskevista ehdotuksista (111 §)?
7. Näkemyksenne työttömyysturvaa koskevista ehdotuksista?
8. Näkemyksenne esitysluonnoksessa olevista vaikutusarvioista?

9. Mitä muuta haluatte lausua esityksestä?

Viljamaa Outi
Työ- ja elinkeinoministeriö

Aaltonen Anna
Työ- ja elinkeinoministeriö

Etäyhteydet oikeudenkäynneissä hallintoasioissa

OM044:00/2023 SÄÄDÖSVALMISTELU

Hankkeessa ajankohtaista

LAUSUNTOKIERROS
17.4. – 22.5.2026[Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle etäyhteyksien käytön edistämistä oikeudenkäynneissä hallintoasioissa koskevaksi lainsäädännöksi](#)

Hankkeen perustiedot KÄYNNISSÄ

Hankenumbero

OM044:00/2023

Asianumerot

VN/18066/2023

Asettaja

oikeusministeriö

Tehtäväluokka

Hallituksen esityksen valmistelu

Hankkeen vaihe

Lausuntomenettely

Toimikausi/aikataulu

8.6.2023 –

Asettamispäivä

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

HALLINTO-OIKEUDET

TUOMARIT (OIKEUS)

SUULLINEN KÄSITTELY

VAKUUTUSOIKEUS

ETÄOSALLISTUMINEN

MARKKINAOIKEUS

Toteuttaa hallitusohjelman tavoitteita

Orpo

Luku

10 Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio

Alaluku

10.2 Suomalaisista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan

Lainvalmistelu

HE etäyhteyksien käytön edistämistä oikeudenkäynneissä hallintoasioissa koskevaksi lainsäädännöksi

1	2	3	4
Valmistelussa	Arvioitu esittelyviikko	Annettu eduskunnalle	Säädös hyväksytty
Lisätty istuntokauden suunnitelmaan 27.1.2026	36/2026		

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annettua lakia, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia, asevelvollisuuslakia ja puutavaran mittauksesta annettua lakia. Tavoitteena on sujuvoittaa oikeudenkäyntejä sekä parantaa oikeuden saatavuutta ja vähentää oikeudenkäyntien viivästymistä saattamalla etäyhteyksien käyttö aikaisempaa selkeämmin lainsäädännön piiriin. Ehdotetuilla muutoksilla lisättäisiin etäyhteyksien käyttömahdollisuuksia hallintotuomioistuimissa, erityistuomioistuimissa ja valituksia käsittelemään perustetuissa muutoksenhakulautakunnissa.

Vastuuministeri Oikeusministeri Meri

Syysistuntokauden 2026 lainsäädäntösuunnitelma

- [oikeusministeriö](#)
- [kaikki ministeriöt](#)

Yhteyshenkilö

Kari Hämäläinen, Neuvotteleva virkamies

puh. +358 29 5150278

etunimi.sukunimi@gov.fi

Yhteyshenkilö

Timo Makkonen, Yksikönpäällikkö

puh. +358 295 150 230

etunimi.sukunimi@gov.fi

Hankkeen vaiheet

Esivalmistelu

Perusvalmistelu

Lausuntomenettely

Tavoitteet ja tuotokset

Ensi vaiheena oikeusministeriö on laatinut arviomuistion tuomareiden etäosallistumismahdollisuudesta hallintoprosessissa. Arviomuistiosta on järjestetty lausuntokierros, jonka tuloksetkin huomioon ottaen oikeusministeriö on asettanut lainvalmisteluhankkeen asiassa.

Lähtökohdat

Lähtökohtaisesti tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta tulisi nimenomaisesti säätää. Perustuslain 21 §:ssä ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 (1) artiklassa turvattu oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin eivät aiheuttane kategorisesti estettä säätää tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta suulliseen käsittelyyn.

Vaikutukset ja hyödyt
Tilannekuvaus
Lausuntoaika 16.6.2023 – 31.8.2023
Lausuntoaika 17.4.2026 – 22.5.2026
Asiakirjat
Henkilöt

Säädösvalmistelu ja kehittäminen valtioneuvostossa

Ministeriöt toteuttavat hallitusohjelmaa, valmistelevat lakeja ja muita säädöksiä sekä vievät eteenpäin uudistuksia erilaisissa hankkeissa, työryhmissä ja toimielimissä.

Kaikkien ministeriöiden hankkeet löydät valtioneuvoston verkkosivuilta valtioneuvosto.fi/hankkeet

VALTIONEUVOSTON hankeikkuna

Tiedot tuottaa ministeriöiden Hankeikkuna - valtioneuvoston sisäinen hankehallinnan palvelu. Toivomme palautetta osoitteeseen [info.hankeikkuna\(at\)gov.fi](mailto:info.hankeikkuna(at)gov.fi).

Hankeikkunan avoin rajapinta

api.hankeikkuna.fi

Ministeriöt

Valtioneuvoston kanslia

Ulkoministeriö

Oikeusministeriö

Sisäministeriö

Puolustusministeriö

Valtiovarainministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Ympäristöministeriö

Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 16001

[Tietoa sivustosta](#)

[Viittomakieliset sisällöt](#)

[Tietosuoja](#)

[Evästeet](#)

[Saavutettavuus](#)

[Yhteystiedot](#)

• • •

Työvoimapalveluiden kehittämistarpeiden arviointi kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä

Sisällysluettelo

1 TAUSTA JA ESITYKSEN KOHDE	3
1.1 Johdanto.....	3
Tausta (Miksi käynnistetty).....	3
Tavoitteet (Mihin pyritään).....	3
1.2 Tarkastelussa olevat palvelut.....	4
1.3 Arviomuistion valmistelu	4
2 KANSALLISIA ESIMERKKEJÄ TYÖLLISTYMISEN TUESTA	5
2.1 Kunnissa toteutettuja ”matalan kynnyksen” palveluja.....	5
Työllisyyden kuntakokeilun palveluja ja toimintamalleja 2021–2024	5
Alueellisten kokeilujen työelämäkokeilu 2017–2018	6
2.2 Muita kansallisia esimerkkejä	8
IPS (Sijoita ja valmenna!) -työhönvalmennus	8
Laatuperusteinen työhönvalmennus Työkyky-ohjelmassa (2021–2023)	9
Laatuperusteisen työhönvalmennuksen toteuttamisen laajentamismahdollisuudet.....	9
Työpajat.....	9
3 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI	10
3.1 Kuntouttava työtoiminta	10
Huomioita kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisesta.....	12
3.2 Julkiset työvoimapalvelut ja työnhakijan palveluprosessi	13
Palvelutarpeen arviointi	14
TYM-yhteistoimintamallin piiriin ohjaaminen.....	14
Työllistymissuunnitelma ja siihen sisällytettävät palvelut.....	15
Arviointia palvelukokonaisuuksien toteutumisesta.....	16
3.2.1 Järjestämislain mukaiset valmennukset	16
Työnhakuvalmennus	17
Uravalmennus	17
Työhönvalmennus	18

Valmennusten ajalta osallistujille maksettavat korvaukset	19
Arviointia valmennusten toteutumasta	19
3.2.2 Järjestämislain mukaiset kokeilut	20
Koulutuskokeilu.....	21
Työkokeilu.....	21
Kokeilujen ajalta osallistujille maksettavat korvaukset	22
Arviointia kokeilujen toteutumasta	22
3.2.3 Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen	22
3.3 Kunnan yleinen toimiala ja työllisyyspalveluina järjestettävät palvelut	23
3.4 Kelan ammatillisen kuntoutuksen palvelut.....	24
3.5 Asiakkailta tunnistettuja palvelutarpeita	27
Kuntien ja työvoimaviranomaisten esille nostamia palvelutarpeita	27
Sosiaalipalveluiden uudistamisen valmistelussa tunnistettu kohderyhmä	28
Muiden toimijoiden näkemyksiä	29
4 VIREILLÄ OLEVAT SÄÄDÖSMUUTOKSET JA MUU KEHITTÄMISTYÖ.....	30
5 ALUSTAVAT KEHITTÄMISEHDOTUKSET	31
5.1 Palveluiden kehittäminen.....	31
5.2 Toimijoiden työnjako ja yhteistyö.....	33
JATKOVALMISTELU JA SEN AIKATAULU	34

1 TAUSTA JA ESITYKSEN KOHDE

1.1 Johdanto

Tausta (Miksi käynnistetty)

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy kirjaus kuntouttavasta työtoiminnasta. Kevään 2025 puoliväliriihessä hallitus linjasi edelleen, että *sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita uudistetaan kokonaisuutena siten, että siirretään kuntouttava työtoiminta ja sen resurssit kuntiin ja kehitetään palvelua vahvemmin työllistymistä edistäväksi. Tähän liittyvä sosiaalinen kuntoutus säilytetään hyvinvointialueilla.*

Nykymuotoinen kuntouttava työtoiminta on yksi sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävästä palveluista eikä sitä voida sellaisenaan siirtää kuntiin. Hallituksen kirjaus ja linjaus edellyttävät, että tarkasteluun otetaan sekä työvoimapalvelujen että sosiaalipalveluista ainakin kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen kehittämistarpeet.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sosiaalihuollon palvelu-uudistuksen ja sen osana kuntouttavan työtoiminnan muutosten valmistelusta. Ministeriö asetti puoliväliriihen päätöksen toimeenpanemiseksi ajalle 15.8.2025–31.1.2026 työryhmän valmistelevaan sosiaalihuollon palvelu-uudistusta ja sille alatyöryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen uudistamiseksi.¹ Alatyöryhmän tehtävänä on tunnistaa työ- ja toimintakykyä tukevilta sosiaalihuollon palveluilta edellytettävät keskeiset elementit ja reunaehdot ja tehdä tältä pohjalta ehdotus. Osana uudistusta laki kuntouttavasta työtoiminnasta kumottaisiin.

Julkisista työvoimapalveluista säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023, jäljempänä järjestämislaki). Laki tuli voimaan vuoden 2025 alussa. Järjestämislaissa on joidenkin työvoimapalveluiden osalta purettu aiempaa sääntelyä, mutta työvoimapalveluvalikoimaa ei muutettu. Kunnat vastaavat työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti kuntouttavaa työtoimintaa koskevan hallitusohjelmakirjauksen toimeenpanon valmistelun julkisten työvoimapalvelujen kehittämistarpeiden selvittämiseksi arviomuistiomenettelyllä. Ministeriöiden valmistelut ovat erilliset, mutta valmistelun aikana on käyty tiivistä vuoropuhelua ja valmisteluja on pyritty nivomaan yhteen.

Tavoitteet (Mihin pyritään)

Tämän arviomuistion tavoitteena on selvittää edellytyksiä matalan kynnyksen työvoimapalvelun toteuttamiselle. Muistiossa tarkastellaan heikossa työmarkkina-asemassa oleville tarjottavien palveluiden valikoimaa ja toteutumaa ja arvioidaan erityisesti työvoimaviranomaisen toimivaltaan sisältyvien palvelujen mahdollisuuksia vastata kohderyhmän palvelutarpeisiin. Taustoittavana aineistona tuodaan esille kansallisia esimerkkejä jo aiemmin toteutetuista palveluista ja toimista.

Muistion kehittämis ehdotuksissa esitetään nykytilan pohjalta toimia, joilla heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä voitaisiin edistää ilman merkittävää uutta sääntelyä. Ehdotukset keskittyvät nykyisten palvelujen toimeenpanon kehittämiseen, minkä lisäksi tuodaan esille palvelukokonaisuuksien nykyistä laajempi hyödyntäminen. Lisäksi kehittämis ehdotuksissa tarkastellaan yhteistyön rakentamista ja kehittämistä niin viranomaisten kesken kuin viranomaisten ja työllisyyden edistämisen ekosysteemin toimijoiden välillä.

Työvoimaviranomaisilta ja sidosryhmiltä pyydetään lausuntokierroksella näkemyksiä muistion kehittämisehdotuksista ja niiden riittävydestä sekä näkemyksiä mahdollisista muista jatkovalmisteluissa tarpeellisista teemoista.

¹ Linkki <https://stm.fi/-/sosiaalihuollon-palvelu-uudistus-etenee>.

1.2 Tarkastelussa olevat palvelut

Muistiossa tarkastellaan työvoimaviranomaisen² järjestämisvastuulla olevia julkisia työvoimapalveluja ja kunnan yleisen toimialan nojalla tarjoamia työllisyyspalveluja sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvaa kuntouttavaa työtoimintaa ja valikoidusti muita työttömille tarjolla olevia palveluja. Työ- ja toimintakyvyn haasteisiin vastaamiseksi muistiossa kuvataan myös Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluja.

Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen ja työvoimaviranomaisen harkintaan (lukuun ottamatta 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea). Lähtökohtaisesti julkisia työvoimapalveluja ei rajata sen mukaan mihin asiakasryhmään henkilö kuuluu, mutta palveluissa on ikään liittyviä kohdennuksia. Muistiossa keskitytään julkisista työvoimapalveluista valmentuksiin ja kokeiluihin, jotka työvoimapalveluina ovat ei-työsuhteisia toimia. Lisäksi palkkatuettu työ tuodaan esille alentuneesti työkykyisen työllistymisen edistämisen osalta.

Työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää myös muita kuin julkisia työvoimapalveluja, mikä tarkoittaa, että työvoimaviranomaiset voivat laajasti hyödyntää kunnan työllisyyden edistämisen ekosysteemin palvelukokonaisuuksia (ks. Kuva 1). Saatujen tietojen perusteella omia työllisyyspalveluja tarjotaan ja kehitetään kunnissa monipuolisesti.

Kuva 1: Työllisyyden edistämisen ekosysteemin palvelukokonaisuudet³

**Työllisyyden-hoidon
ekosysteemin
toimijoiden
palvelu-
kokonaisuudet**

1.3 Arviomuistion valmistelu

Muistio on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelussa on tehty yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön, Kuntaliiton sekä jäljempänä mainittujen tahojen kanssa. Valmistelussa on soveltuvin osin huomioitu sosiaali- ja terveysministeriön asettaman sosiaalihuollon työllistymistä

² Muistion valmistelun aikana osa työvoimaviranomaisista toi esille, että hallitusohjelman kirjaus jättää epäselväksi, mitä viranomaista tarkoitetaan, kun puhutaan "kunnille siirrettävistä palveluista". Työvoimaviranomaisella tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän viranomaista, joka vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä toimialueellaan.

³ Työvoimapalveluiden viitearkkitehtuuri. TE-palvelut 2024-uudistusta tukeva viitearkkitehtuuri työvoimaviranomaisille. 12.12.2024. Versio 2.0.3. [LINKKI](#)

edistävien palvelujen uudistamista valmisteleavan alatyöryhmän työ. Sosiaalihuollon palvelu-uudistusta valmisteleavan työryhmän raportti luovutetaan vasta tammikuun 2026 lopulla, joten työryhmän lopullisia ehdotuksia ei ole ollut käytettävissä.

Työvoimapalveluiden uudistamista ja kehittämistä koskevien hallitusohjelmakirjausten toimeenpanemiseksi työ- ja elinkeinoministeriö asetti Työvoimapalveluiden kehittäminen -työryhmän (jäljempänä TYKE-työryhmä) ajalle 2.10.2023–31.3.2027.⁴ Työryhmässä on laaja edustus ministeriöistä, kunnista, hyvinvointialueilta ja järjestöistä. Muistioloennosta on käsitelty TYKE-työryhmässä syksyllä 2025. Valmistelusta on informoitu myös työllisyyden edistämisen työllisyyden edistämisen valtakunnallista neuvottelukuntaa ja sen jaostoja.

Arviomuistiomenettely on mahdollistanut työvoimaviranomaisten osallistumisen valmisteluun myös TYKE-työryhmän ja neuvottelukunnan ulkopuolella. Valmistelua esiteltiin keväällä 2025 C23-tapaamisessa, lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö ja työllisyysjohtajat käynnistivät vuoropuhelun syksyllä 2025. Teemaa käsiteltiin muun muassa työllisyyden johtamisverkostossa ja työllisyysjohtajille järjestetyssä työpajassa syyskuussa 2025. Työpajan ja sitä täydentäneen kyselyn toteutti Kuntaliitto.

Työllisyysjohtajilta saadun palautteen perusteella työvoimaviranomaisten näkemykset kehittämistoimista jakautuvat: Osa työllisyysalueista pitää uudesta palvelusta säättämistä tarpeettomana, osa pitää tavoiteltavampana työvoimapalveluiden kokonaisuudistuksen käynnistämistä ja osa pitää jonkinlaista uutta matalan kynnyksen palvelua tarpeellisenä. Yhteisenä näkemyksenä valmistelussa on tuotu esille, että kuntouttavan palvelun ei pitäisi kuulua työvoimaviranomaisen tehtäviin eikä nykyisen kaltaisen kuntouttavan työtoiminnan siirtoa pidetä toivottavana.

Muistiossa esitetyt julkisten työvoimapalvelujen ja joltain osin työllisyyspalvelujen toteutum tiedot perustuvat Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen (jäljempänä KEHA-keskus) tuottamaan seurantatietoon sekä Työvälytystilaston tietoihin ajalla 1.1.–30.9.2025. Vuoden 2025 toteutumaa tarkastellessa on syytä muistaa, että kyseessä on uudistuksen toimeenpanon alkuvaihe ja vuotta 2025 voi pitää uudistuksen siirtämyvuotena.

Tilastoseurannan lisäksi KEHA-keskus ja työ- ja elinkeinoministeriö kartoittivat keväällä 2025 työvoimaviranomaisille suunnatulla kyselyllä muun muassa työvoimapalveluiden, alueellisten ja kunnallisten työllisyysstrategioiden, budjetoinnin ja alueiden välisen yhteistyön tilannetta. Tässä muistiossa on hyödynnetty kyselyn vastauksia palvelujen järjestämiseen liittyvien tietojen osalta. Vastauksista on huomioitu sekä työvoimapalveluita että muita työnhakija-asiakkaille tarjottuja palveluita koskevat vastaukset. KEHA-keskus toteuttaa työvoimaviranomaisille uuden kyselyn kuntien ei-lakisääteisistä palveluista loppuvuonna 2025.

Kela on tuottanut muistioon Kelan ammatillista kuntoutusta koskevaa tekstiä, minkä lisäksi Kelan kanssa on keskusteltu teemasta.

2 KANSALLISIA ESIMERKKEJÄ TYÖLLISTYMISEN TUESTA

2.1 Kunnissa toteutettuja ”matalan kynnyksen” palveluja

Työllisyyden kuntakokeilun palveluja ja toimintamalleja 2021–2024

Kuntakokeilussa kunnat vastasivat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelut) tarjoamisesta. Kokeiluihin osallistui 25 kokeilualueella ja 118 kuntaa. Kuntakokeilun asiakkaita olivat työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta oli kokeilualueella ja jotka eivät olleet oikeutettuja ansiosidonnaiseen päivärahaan, olivat alle 30-vuotiaita tai olivat kokeilualueiden TE-toimistoissa työttömänä tai työvoimapalveluissa olevia maahanmuuttajia tai vieraskielisiä. Kokeilussa kokeilukunnat toteuttivat ja kehittivät eri tavoin muun muassa asiakastyön menetelmiä ja asiakkaille tarjottavia palveluja, lisäksi kokeiluissa rakennettiin yhteistä toimintakulttuuria.

⁴ Linkki Hankeikkunaan <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM079:00/2023>

Osana kokeilun viimeisen vuoden seurantaan työ- ja elinkeinoministeriö pyysi syksyllä 2024 kuvauksia ja oppeja kokeilussa käyttöön otetuista toimintatavoista ja mahdollisista uusista palveluista. Kokeilualueita pyydettiin myös kertomaan, jatkettaisiinko toimintatapaa tai palvelua osana työvoimaviranomaisen palvelua. Vastauksen antoi 12 kokeilualuetta yhteensä 18 toteutusalueen osalta.⁵ Kukin kokeilualue sai nimetä useampia palveluja tai toimintatapoja. Jokaista kokeilualuetta pyydettiin myös kuvaamaan tarkemmin yksi kokeilussa toteutettu palvelu ja toimintatapa. Vastaaminen oli vapaaehtoista eikä kokeilujen tuloksellisuutta tai vaikuttavuutta arvioitu kuvausten perusteella.

Vastauksissa nimettiin noin 150 palvelua ja toimintatapaa, joita kokeilussa oli otettu käyttöön. Useassa vastauksessa tuotiin esiin kasvokkainen palvelu ja omavalmentajan työnkuva. Palveluista mainittiin useimmin erityyppiset valmennukset, infot ja tapahtumat. Toimintatavat liittyivät henkilöstön osaamisen kehittämiseen, kokeilun organisoitumiseen ja resursointiin, kokeilun yhteistyöhön toimijaverkostossa, palveluiden järjestämiseen ja asiakkaan palveluprosessiin. Vastauksissa nimettiin lisäksi noin 30 tehtävänimikettä, joilla työntekijäresurssia oli vahvistettu tai monipuolistettu.

Tarkempaan esittelyyn vastanneet kokeilut olivat valinneet seuraavat palvelut ja toimintatavat:⁶

- Aamukoulut henkilöstölle
- Alkukartoitustiimi
- Asiakaspalvelumalli ja etätyöstä lähityöhön
- Esihenkilöfoorumi
- Kasvokkainen kohtaaminen
- Kaupan, matkailu- ja ravintola-alan työllistymispalvelu (KAMARA)
- Kiitoratavalmennus
- Kohtaantokoordinaattori-toiminta
- Koulutusohjaus
- Kunnan työhönvalmentajan sijoittuminen kokeilun tiloihin
- Kuntakokeilun kehyskuntien välinen (yhteistyö)sopimus
- Lähipalvelut työllisyyspalveluiden henkilöasiakkaille jokaisessa seutukunnan kunnassa
- Moniammatillinen PopUp-palvelupiste ilman ajanvarausta
- Palveluohjaus
- Pop Up/ Pop Up-ohjauksia/tapahtumia kuntakokeilun asiakkaille (yhteistyössä oppilaitosten kanssa)
- Suomen kielen opetus kotoutumiskoulutukseen jonottaville maahan muuttaneille
- Työelämäohjaajan palvelu
- Työhönvalmentaja-palvelu kunnan omana toimintana
- Työkykykoordinaattorin palvelut
- Työkykypistemäärä
- Työkykyryhmä
- Työllistymisen kiosk
- Työllisyysfooromit
- TyöPaikka-palvelu
- Työtie-palvelu
- Uraohjaus
- Yrittäjyysvalmennus
- Yrittäjäkynnit asiakkaan tarpeen mukaan

Suurin osa palveluja ja toimintatapoja esittelyyn valinneista kokeilualueista ilmoitti, että palvelua tai toimintamallia jatkettaisiin myös osana työvoimaviranomaisen toimintaa. Ne vastaajat, jotka ilmoittivat, ettei palvelua tai toimintatapaa jatketaisi, kertoivat syyksi rahoituksen niukkuuden (esimerkiksi kunnan taloustilanne tai erillishankkeen päätyminen). Kokeilualueet eivät tarjonneet esittelyyn esimerkkejä sellaisista kokeiluista palveluista tai toimintamalleista, jotka olisivat osoittautuneet toimimattomaksi tai vaikutuksiltaan heikoksi. Palvelujen tai toimintamallien jatkumista osana työvoimaviranomaisen toimintaa ei ole kansallisella tasolla selvitetty.

Alueellisten kokeilujen työelämäkokeilu 2017–2018

Vuosina 2017–2018 toteutettiin työvoima- ja yrityspalvelujen alueellisia kokeiluja, joissa kunnat osittain vastasivat julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta. Kokeilusta säädettiin laissa julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta

⁵ Kaksi vastanneista kokeiluista oli organisoinut kokeilun toteuttamisen seuduittain. Nämä kokeilut vastasivat kunkin toteutusalueen osalta.

⁶ Palvelut ja toimintatavat esitetään aakkosjärjestyksessä, ei kokeiluittain.

kokeilusta (505/2017). Kokeilun tavoitteena oli tukea tuolloin valmisteilla ollutta maakuntamalliin siirtymistä pohjustamalla työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun siirtymistä maakunnille sekä mahdollistamalla työllisyyspalvelujen kehittäminen. Yhteensä alueellisiin kokeiluihin osallistui viisi kuntapohjaista kokeilualuetta ja 23 kuntaa.

Osana kokeilua kuntouttava työtoiminta korvattiin kahdella kokeilualueella työelämävalmiuksia kehittäväällä työelämäkokeilulla. Työelämäkokeilua kokeilivat Porin ja Kuopion kokeilut. Työelämäkokeilun tavoitteena oli kokeilla, vastaisiko palvelu kuntouttavaa työtoimintaa paremmin pitkään työttömänä olleiden henkilöiden palvelutarpeisiin ja lisäisikö se heidän työllistymismahdollisuuksiaan vaikuttavammin kuin kuntouttava työtoiminta. Tarkoituksena oli, että työtön saisi tarvitsemaansa työelämävalmiuksia ja työkykyä tukevaa ammatillista tukea ja ohjausta työelämäkokeilun aikana. Tuki voi olla esimerkiksi työhönvalmentajan tukea. Työelämäkokeilun rinnalla voi lisäksi tarjota sosiaalihuoltolain mukaista sosiaalista kuntoutusta henkilön toimintakyvyn parantamiseksi.

Työelämäkokeilu vastasi muutoin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012, JTYP-laki) mukaista työkokeilua, mutta työelämäkokeilun tarkoituksena oli erityisesti selvittää ja edistää henkilön työkykyä ja työelämävalmiuksia ja siten tukea hänen paluutaan työmarkkinoille. Riittävän tuen tarjoamiseksi työelämäkokeiluun tuli aina kuulua työkokeilua tiiviimpi ohjaus tai valmennus. Kunta voi sopia työelämäkokeilun järjestämisestä myös muun työnantajan kanssa tekemällä siitä sopimuksen. Ohjauksen ja valmennuksen järjesti tällöinkin aina kunta.

Toisin kuin kuntouttavaa työtoimintaa työelämäkokeilua sai järjestää yrityksessä. Kesto yrityksissä oli kuitenkin rajattu kuuteen kuukauteen. Tavoitteena oli helpottaa asiakkaiden siirtymiä eteenpäin kohti avoimia työmarkkinoita lisäämällä työttömien työelämävalmiuksia ja työkykyä aidoissa työympäristöissä työpajojen ja muiden erillisten valmennuskeskusten sijaan.

Työelämäkokeiluun sovellettiin samoja rajoituksia kuin työkokeiluun, mikä tarkoitti, että työelämäkokeilua säädeltiin osin tarkemmin kuin kuntouttavaa työtoimintaa. Lisäksi toisin kuin kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisesta, työelämäkokeiluun osallistumisen ajalta ei maksettu osallistujille erillisiä matkakorvauksia. Osallistuminen työelämäkokeiluun rinnastui tältäkin osin JTYP-lain mukaiseen työkokeiluun, johon osallistumisesta ei maksettu matkakorvauksia.

Alueellisia kokeiluja ja työelämäkokeilua arvioitiin Työvoima- ja yrityspalveluiden alueellisten kokeilujen VN TEAS arviointi- ja toimintatutkimuksessa. Tutkimuksen mukaan työelämäkokeilu koettiin pääosin positiivisena vaihtoehtona kuntouttavalle työtoiminnalle. Työelämäkokeilua kuvattiin kuntouttavaa työtoimintaa tavoitteellisemmaksi ja aikarajoituksiltaan selkeämmäksi, mikä toi ryhtiä asiakkaiden ja valmentajien toimintaan. Esimerkkeinä tästä tuotiin esille muun muassa monipuolisten jatkopolutusten lisääntyminen ja kokeilun vaikutusten tarkempi seuraaminen vastuutyöntekijöiden avulla. Kuopion työelämäkokeilussa kehitettiin lisäksi bonusmallia palveluntuottajille. Porin kokeilussa otettiin käyttöön sähköinen arviointimalli ja kolmiportainen vaikutusten arviointi, mikä paransi toteutumisen seurantaa.

Työelämäkokeiluun osallistuneiden alueiden edustajat nostivat työelämäkokeilun keskeiseksi elementiksi yksilöllisen valmennuksen ja ohjauksen. Porin kokeilussa tehtiin tähän liittyen myös linjaus, että kaikille työelämäkokeilun asiakkaille hankittiin ostopalveluna työhönvalmentaja. Kuopion kokeilussa eriytettiin valmennus työpaikalla toteutetusta tekemisestä, mikä koettiin tärkeäksi oivallukseksi. Eriyttämistä tuli vastaajien mukaan kuitenkin edelleen kehittää. Porin kokeilussa käytössä ollut malli mahdollisti tutkinnon osien suorittamisen työelämäkokeilun aikana, ja osa asiakkaista aloitti opintoja työelämäkokeilun pohjalta.

Haasteellisen kohderyhmän vuoksi työelämäkokeilupaikkojen osalta pidettiin tärkeänä sitä, että kokeilussa voitiin käyttää laajasti koko kaupunkikonsernia tuottamaan työelämäkokeilupaikkoja ja porastaa siirtymistä avoimille työmarkkinoille. Positiivisena tuloksena vastaajat toivat esille työelämäkokeilupaikkojen määrän kasvamisen erityisesti yksityisellä sektorilla ja että asiakkaat hakivat paikkoja aikaisempaa aktiivisemmin itse. Positiivisena tuloksena tuotiin esille myös se, että asiakkaiden

työelämävalmiudet (erityisesti sosiaaliset taidot ja elämänhallinta) paranivat, vaikka kaikki eivät arviointihetkellä olleet siirtyneet avoimille työmarkkinoille tai koulutukseen.

Työelämäkokeilun kehittämiskohteina kokeilukuntien edustajat toivat esille seuraavia huomioita:

1. Työelämäkokeilun 12 kuukauden enimmäiskesto pidettiin liian lyhyenä monille osatyökykyisille ja pitkäaikaistyöttömille. Vastaajien mukaan asiakkaille tarvittaisiin myös joustavampia ja yksilöllisempiä polkuja.
2. Asiakasvastaava-malli ja matalan kynnyksen palvelut tulisi vakiinnuttaa osaksi [valmisteilla olutta] palvelurakennetta.
3. Osaamisen kehittäminen tulisi kytkeä tiiviimmin työelämäkokeiluun esimerkiksi tutkinnon osien tai korttikoulutusten kautta.
4. Yritysyhteistyötä ja työnantajien perehdytystä tulisi vastaajien kokemusten mukaan vahvistaa.
5. Joiltain osin koettiin, että työelämäkokeilussa lähinnä vain nimi vaihtui verrattuna kuntouttavaan työtoimintaan. Siksi pidettiin olennaisena, että työelämäkokeilu aidosti suuntaisi vahvemmin työelämään ja työelämäkokeilupäiviä pyrittäisiin portaittain ja vahvalla otteella nostamaan.
6. Sähköiset palvelut todettiin tärkeäksi lisäksi, mutta eivät yksin riittäväksi vaikeasti työllistyville.
7. Seuranta ja tilastointi koettiin hajanaiseksi. Tulosten ja vaikutusten arvioimiseksi tarvittaisiin yhtenäisemmän käytännöt.

2.2 Muita kansallisia esimerkkejä

IPS (Sijoita ja valmenna!) -työhönvalmennus

IPS-työhönvalmennus (Individual Placement and Support - Sijoita ja valmenna!) on tutkimusnäyttöön perustuva menetelmä, joka on kehitetty tukemaan vakavaa mielenterveyden häiriötä sairastavien henkilöiden työllistymistä ja työllisyyttä. Toimintamalli on kehitetty Yhdysvalloissa tuetun työllistymisen menetelmän pohjalta (Supported Employment eli SE).⁷

IPS-toimintamallin tavoitteena on henkilön työllistyminen palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille työhönvalmentajan avulla. IPS-työhönvalmennuksessa asiakkaan tukena on IPS-työhönvalmentajan lisäksi asiakkaan oma (psykiatrinen) hoitotaho. Asiakas etsii työhönvalmentajan avulla työpaikan, joka vastaa asiakkaan osaamista, voimavaroja ja mielenkiinnon kohteita. Samalla vastataan työnantajien rekrytointitarpeisiin tarjoamalla osaavaa ja motivoitunutta työvoimaa. Tavoitteena on työllistyminen avoimille työmarkkinoille palkkatyösuhteeseen.

IPS-toimintamalli poikkeaa muista niin sanotuista valmennuskeskeisistä työhönvalmennuksista, joiden sisällöt liittyvät työelämäosallisuuden edistämiseen, työelämävalmiuksien kehittämiseen sekä työllistymisedellytysten kohentamiseen. Toimintamalli eroaa npeäistä siinä, että valmennus ja kuntoutus tapahtuvat pääosin työpaikalla ja kiinteästi hoitoon ja kuntoutukseen integroituna. Käytännössä tämä tarkoittaa tiivistä yhteistyötä työhönvalmentajien ja hoito- ja kuntoutustahon kesken. IPS-toimintamallissa työhönvalmentajat toimivat työpaikalla mielenterveysasiakkaan, työnantajan ja myös koko työyhteisön tukena.

Menetelmän vaikuttavuudesta ja myönteisistä työllistymisvaikutuksista on laajasti kansainvälistä tutkimusnäyttöä, ja kiinnostus menetelmän käyttöönottoon myös muissa asiakasryhmissä on kasvanut viime vuosina. Mallin toimivuutta on tutkittu myös Suomessa, ja tulokset ovat Suomessakin olleet lupaavia: Vuoden kuluttua IPS-työhönvalmennuksen aloittamisesta yli puolet (55 %) valmennettavista kertoi olevansa joko työssä tai opiskelemassa⁸. Mallin soveltuvuutta muihin asiakasryhmiin on selvitetty tuoreessa tutkimuksessa.⁹

⁷ Lisätietoa menetelmästä THL:n sivuilla: [IPS-työhönvalmennus \(sivustolla myös menetelmäkoulutuksen sisällöt, asiakastyön lomakkeet, arviointitutkimuksen kuvaus\)](#)

⁸ Sipilä & Appelqvist-Schmidlechner, 2024.

⁹ Ks. alaluku Laatuperusteisen työhönvalmennuksen laajentamismahdollisuudet.

Laatuperusteinen työhönvalmennus Työkyky-ohjelmassa (2021–2023)

Työkykyohjelmassa (2019–2023) laatukriteereihin perustuvaa tuetun työllistymisen työhönvalmennusta pilotoitiin 17 hankkeessa. Lähtökohtaisesti Työkykyohjelmassa pilotoitu työhönvalmennus perustui IPS-työhönvalmennuksen mukaisesti kahdeksaan periaatteeseen ja 25 laatukriteeriin¹⁰. Työhönvalmentajille tarjottiin myös koulutusta IPS-työhönvalmennukseen.

Kohderyhmänä olivat kuntouttavassa työtoiminnassa olevat asiakkaat, sosiaalihuoltolain työllistymistä tukevan toiminnan ja työtoiminnan, kehitysvammalain mukaisen työtoiminnan ja työhönvalmennuksen vammaiset asiakkaat sekä sosiaalihuollon mielenterveys- ja päihdetyön asiakkaat.

Työhönvalmennus organisoitui hankkeissa niin osaksi sosiaalihuollon palveluja kuin osaksi kuntien työllisyyspalveluja. Kohderyhminä korostuivat pitkittyneesti työttömät tai vammaiset ja kehitysvammaiset henkilöt. Asiakkaiden keski-ikä oli 38 vuotta, hieman yli puolet oli miehiä ja useimmilla oli toisen asteen koulutus. Hankkeilta kerättyjen tietojen perusteella työhönvalmennukseen osallistui kaikkiaan 568 asiakasta, joista 46 prosenttia työllistyi.

Laatuperusteisen työhönvalmennuksen toteuttamisen laajentamismahdollisuudet

Laatuperusteisen työhönvalmennuksen toteuttamista ja vaikuttavuutta on selvitetty ja raportoitu THL:n tuoreessa tutkimuksessa *Laatuperusteisen työhönvalmennuksen (IPS) soveltuminen uusille kohderyhmille*¹¹. Työkykyohjelmassa toteutetulla laatuperusteisella työhönvalmennuksella tarkoitetaan julkaisussa IPS-toimintamallin mukaista valmennusta.

Tutkimuksen mukaan IPS-toimintamallia on kansainvälisesti hyödynnetty mielenterveyden häiriöitä omaavien henkilöiden lisäksi myös muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymisen edistämiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaisten sosiaalipalvelujen asiakkaat ja henkilöt, joilla on kroonisia kipuja. Tällöin IPS-työhönvalmennus integroituu vastaavasti osaksi heidän pääasiallista palvelutahoaan. Suomessa IPS-työhönvalmennusta on pilotoitu aikuissosiaalityössä ja vammaispalveluissa nimellä Laatukriteereihin perustuva työhönvalmennus.

Tutkijat toteavat, että työttömien palvelurakenne on muutoksessa työvoimapalvelujen siirryttyä kuntien järjestämisvastuulle. Pitkittyneesti työttömille työvoimapalveluihin integroitu IPS-työhönvalmennus voisi tarjota nykyisiä toimia vaikuttavamman menetelmän työllistymiseen. Ryhmän heterogeenisyyden vuoksi on tutkijoiden mukaan vielä tarpeen selvittää, ketkä hyötyisivät IPS-työhönvalmennuksesta ja keille voisi riittää kevyempikin tuki, kuten henkilökohtainen tuki ja ohjaus työnhaussa. Samalla tulisi pitää huoli siitä, että IPS-työhönvalmennuksen keskeiset periaatteet palvelun vapaaehtoisuudesta ja avoimuudesta säilyvät.

IPS-työhönvalmennuksen ytimessä on ajatus monialaisesta palvelusta asiakkaan tarpeen mukaisesti. Riippumatta siitä, mihin työhönvalmennus uusien ryhmien osalta integroituu, olennaista tutkijoiden mukaan on, että asiakas saa tarvitsemansa tuen työllistymiseensä. Tutkijat tuovat myös esille, että sosiaaliturvajärjestelmä on olennaista huomioida IPS-työhönvalmennuksen kehittämisessä uusille kohderyhmille. Tutkijoiden mukaan etuusneuvonta on yksi tärkeä periaate työhönvalmennuksessa, mutta työttömien osalta keskeistä on myös se, miten työhönvalmennukseen osallistuminen mahdollistetaan halukkaille ilman velvoitteisiin liittyviä sanktioita ja karensseja.

Työpajat

Työpaja voidaan määritellä valmennusyhteisöksi, jonka tavoitteena on vahvistaa osallisuutta ja hyvinvointia, tunnistaa osaamista sekä valmentaa kohti koulutusta ja työtä. Pajojen toiminta perustuu monialaiseen yhteistyöhön nuoriso-, työllisyys-, koulutus- ja sote-palveluissa. Yleisimmin työpajoilla

¹⁰ Työhönvalmennus pisteytetään palvelun henkilöstöön, järjestämiseen ja sisältöön liittyvien kriteerien mukaan. Alkuperäisen laatukriteeristön on tuottanut yhdysvaltalainen IPS Employment Center. Ks. myös [laatu-kriteerit](#).

¹¹ Saikku, Peppi; Blomgren, Sanna; Partanen, Jussi (2025), [linkki julkaisuun](#).

toteutettavat palvelut ovat kuntouttava työtoiminta, työkokeilu, palkkatuetty työ ja sosiaalinen kuntoutus.¹² Näistä palveluista säädetään kustakin erikseen. Pajat voivat tarjota myös palveluja ja aktiviteetteja, joista ei säädetä lailla. Työpajoja ylläpitävät yleensä kunnat, yhdistykset ja säätiöt.

Nuorisolaissa (1285/2016, 13–15 §) säädetään *nuorten työpajatoiminnan* tehtävistä ja tarkoituksesta. Nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita. Lain mukaan nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämänhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Nuorten työpajatoiminnan järjestäjinä voivat toimia kunta tai useat kunnat yhdessä tai nuorten palveluja tuottava yhteisö. Nuori tulee työpajalle pääsääntöisesti viranomaisen tai julkista tehtävää hoitavan ohjaamana. Nuori voi myös oma-aloitteisesti hakeutua työpajalle. Aluehallintoviraston nuorisotoimen tehtävänä on edistää ja laajentaa nuorten työpajatoimintaa, järjestää ohjausta ja koulutusta sekä seurata työpajatoiminnan tilaa Suomessa. Aluehallintovirasto myös myöntää valtionavustuksia nuorten työpajatoimintaan.

Nuorisolaissa säädetyn työpajatoiminnan tehtävien ja tarkoituksen lisäksi työpajoista ei ole säädöstä. Julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanon näkökulmasta työpajatoimija voi tarjota esimerkiksi työkokeilupaikan tai pajalle voi työllistää palkkatuettuun työsuhteeseen, jos muut näitä palveluja koskevat järjestämislain ehdot täyttyvät. Työpajalla voi myös toteuttaa esimerkiksi työvoimapalveluiden valmennuksia. Työtön voi osallistua myös työpajojen omaan toimintaan, jos osallistumisesta on sovittu työvoimaviranomaisen kanssa.

3 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI

Luvussa käsitellään tarkasteltavista palveluista ensin kuntouttavaa työtoimintaa, sen jälkeen julkisia työvoimapalveluja ja kuntien yleisen toimialan nojalla tarjoamia palveluja (työllisyyspalveluja) sekä lopuksi Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluja. Palvelujen kuvausten ja arvioinnin jälkeen tarkastellaan näkemyksiä asiakaskohderyhmistä ja palvelutarpeista.

3.1 Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukainen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä on vuoden 2023 alusta vastannut hyvinvointialue. Se on myös työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu. Vuoden 2022 loppuun kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä vastasivat kunnat.

Kuntouttavasta työtoiminnasta säädetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001, jäljempänä *Kuty-laki*). Laissa säädetään toimenpiteistä, joilla parannetaan pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistetään hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työvoimaviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Lain keskeisenä ajatuksena on tiivis yhteistyö hyvinvointialueiden ja työvoimaviranomaisen kesken.

Kuty-lain 8 §:n mukaan kuntouttavaa työtoimintaa on järjestettävä asiakkaalle silloin, jos hänen työ- ja toimintakykynsä eivät mahdollista työtä tai osallistumista työvoimapalveluihin. Kuntouttava työtoiminta on siten julkisiin työvoimapalveluihin nähden toissijainen toimenpide.

Kuntouttavan työtoiminnan palvelukokonaisuuteen tulee kuulua henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita. Palveluihin voi kuulua yksilö- ja ryhmämuotoista toimintaa, jota voidaan toteuttaa erilaisissa toimintaympäristöissä. Palveluun tulee aina sisältyä henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus, jota annetaan henkilökohtaisena tai ryhmässä toteutettavana palveluna. Kuntouttava työtoiminta on sovittava yhteen henkilön tarvitsemien sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen sekä muiden palvelujen ja tukitoimien kanssa.

¹² Into ry verkkosivut, poimittu heinäkuu 2025.

Kuntouttava työtoiminta on sovitettava henkilön työ- ja toimintakyvyn sekä osaamisen mukaan niin, että se on työmarkkinoille pääsyn kannalta mielekästä ja riittävän vaativaa. Kuntouttavan työtoiminnan vaativuustasoista tai esimerkiksi erityyppisistä kuntouttavan työtoiminnan muodoista ei kuitenkaan säädetä Kuty-laissa erikseen.

Kuntouttava työtoiminta järjestetään 3–24 kuukauden mittaiseksi jaksoksi kerrallaan. Jakson aikana henkilön tulee osallistua kuntouttavaan työtoimintaan vähintään yhden ja enintään neljän päivän aikana kalenteriviikossa. Yhden päivän aikana kuntouttavan työtoiminnan tulee kestää vähintään neljä tuntia.

Kuty-lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen¹³ ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömille, joilla täyttyy niin sanottu *aktivointiehto*. Aktivointiehto täyttyy alle 25-vuotiailla lyhyemmän työttömyyden jälkeen kuin 25 vuotta täyttäneillä.

Alle 25-vuotiaalle aktivointisuunnitelma on laadittava työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämislaissa tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana, tai saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen työttömyyspäivärahauden ajan työttömyyspäivärahaa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämislaissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.

Lakia sovelletaan myös 25 vuotta täyttäneelle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämislaissa tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä, tai työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaisen työttömyyspäivärahauden jälkeen saanut työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen. Kyse on siten pidempään työttömänä olleista henkilöistä.

Kuntouttavaa työtoimintaa voidaan järjestää henkilön pyynnöstä myös ennen edellä kerrottuja määraikoja, jos hyvinvointialue ja työvoimaviranomainen arvioivat henkilöä kuultuaan kuntouttavan työtoiminnan parhaiten tukevan henkilön elämänhallintaa ja työllistymisedellytyksiä. Henkilön on esitettävä pyyntö työvoimaviranomaiselle tai hyvinvointialueelle. Ennen toiminnan järjestämistä henkilön kanssa on laadittava aktivointisuunnitelma.

Työvoimaviranomainen ja hyvinvointialue ovat velvolliset laatimaan aktivointisuunnitelman yhteistyössä henkilön kanssa. Suunnitelmassa sovitaan työttömälle tarjottavista toimista. Ensisijaisesti aktivointisuunnittelussa tulee arvioida työn hakemisen ja työvoimapalveluiden tarve ja edellytykset. Hyvinvointialueiden on järjestettävä kuntouttavaa työtoimintaa niille pitkään työttöminä olleille henkilöille, jotka eivät työ- ja toimintakykynsä takia kykene osallistumaan työvoimaviranomaisen ensisijaisiin palveluihin tai työhön.

Aktivointisuunnitelmaan on merkittävä koulutusta ja työuraa koskevat tiedot, arvio aikaisempien julkisten työvoimapalvelujen toimivuudesta, arvio aikaisempien työllistymissuunnitelmien ja hyvinvointialueen tekemien henkilöä koskevien suunnitelmien toteutumisesta sekä tarvittaessa työnhakuvollisuus. Työnhakuvollisuuden asettamisesta vastaa työvoimaviranomainen. Lisäksi suunnitelmaan on merkittävä palvelut, jotka voivat olla julkisia työvoimapalveluja, kuntouttavaa työtoimintaa, muita sosiaalipalveluja sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja.

¹³ Vuoden 2026 alusta aktivointisuunnitelma laaditaan vain pitkään toimeentulotukea pääasiallisena etuutena saaneille työttömille. Työmarkkinatukea etuutena saavan työttömän ohjaamisesta kuntouttavaan työtoimintaan sovittaisiin monialaisessa työllistymissuunnitelmassa. (HE 109/2025 vp, eduskunta hyväksynyt 16.12.2025).

Huomioita kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisesta

Hyvinvointialueille kesällä 2025 tehdyn kyselyn vastausten perusteella kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien työmarkkinatukea saavien työttömien määrä on ollut viime vuosina hienoisessa laskussa. Vuonna 2023 osallistujia oli noin 28 200 henkilöä ja vuonna 2024 noin 22 100 henkilöä. Hyvinvointialueittain osallistujien määrä vaihteli noin 200:sta 5 000 asiakkaaseen.

Työnvälitystilaston mukaan ajalla 1–9/2025 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui keskimäärin 17 000 henkilöä kuukaudessa. Kuntouttavan työtoiminnan jaksot ovat kestoltaan 3–24 kuukautta, joten osallistujien määrä kuukaudessa ei kerro kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien eri henkilöiden määrää. Kelan tietojärjestelmistä saadun tilaston mukaan vuonna 2024 yhteensä 26 335 henkilöä on saanut työmarkkinatukea kuntouttavan työtoiminnan perusteella.

Sosiaalipalveluna kuntouttava työtoiminta pyrkii torjumaan sosiaalista syrjäytymistä. Työllistymistä edistävänä palveluna sen nimenomaisena tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia ja mahdollisuuksia päästä avoimille työmarkkinoille, osallistua ammatilliseen koulutukseen tai julkisiin työvoimapalveluihin. Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain soveltamisalaan kuuluvilla henkilöillä on etuuden menettämisen tai alentamisen uhalla velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen sekä aktivointisuunnitelmassa sovittuun kuntouttavaan työtoimintaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on asiakkaan työ- ja toimintakyvyn parantaminen siten, että hän voisi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön. Kuntouttavaa työtoimintaa ei siten ole tarkoitettu niille työttömille, jotka kykenisivät osallistumaan julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön. Työ- ja toimintakyvyn haasteiden sijaan tai rinnalla työllistymisen tuen tarve voi liittyä esimerkiksi matalaan koulutustasoon, työmarkkinoiden kannalta vanhentuneeseen tai muutoin riittämättömään osaamiseen sekä erityisesti pitkäaikaistyöttömien kohdalla myös pitkän työttömyyden aiheuttamaan syrjäytymiseen ja työelämän käytännöistä vieraantumiseen. Tällöin työllistymisen ensisijaisiksi esteiksi nousevat muut tekijät kuin terveydelliset syyt¹⁴. Työllistymisen tukea suunniteltaessa olisi tunnistettava työllistymisen esteiden syyt mahdollisimman tarkkaan.

Hyvinvointialueet toteuttavat kuntouttavaa työtoimintaa sekä omana toimintana että ostopalveluna. Osalla alueista palveluntuotanto nojautuu ostopalveluihin käyttöön, kun taas osalla alueista ostopalveluita ei juurikaan ole hyödynnetty. Kokonaisuutena tarkastellen ostopalveluiden osuus on 48 %, mutta ostopalvelun käyttö vaihteli hyvinvointialueittain 0–95 % välillä. Vain yksi hyvinvointialue järjestää kuntouttavaa työtoimintaa täysin omana toimintanaan.

Hyvinvointialueet ovat pyrkineet yhtenäistämään kuntouttavan työtoiminnan toimeenpanoa vastaamaan sosiaalipalvelulle ja kuntouttavalle työtoiminnalle laissa säädettyjä edellytyksiä. Ennen soteuudistusta ja vuodesta 2023 alkanutta hyvinvointialueiden palvelutoimintaa kuntouttavaa työtoimintaa toteutettiin kunnissa monin eri tavoin, ja usein yhteys sosiaalipalveluun oli katkennut. Vuonna 2016 tehdystä tutkimuksesta kuntapäättäjät ja kuntien ylin johto raportoivat pitävänsä tärkeänä kunnan työmarkkinatuen maksuosuuden alentamista ja työttömien ohjaamista aktiivipalveluihin. Tärkeänä aktiivipalveluna pidettiin kuntouttavaa työtoimintaa, joka oli tuolloin ainoa kuntien järjestämistä vastuulla oleva työllistymistä edistävä palvelu.¹⁵

Kuntouttavan työtoiminnan toteutusta pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa on viitteitä ja näyttöäkin siitä, että kuntouttavaan työtoimintaan on ohjattu myös henkilöitä, jotka olisivat voineet osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön. Palveluun on sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan saattanut osallistua myös henkilöitä, jotka työ- ja toimintakyky huomioiden tulisi ohjata ensisijaisesti työllistymistä edistäviin palveluihin. Kuntouttavan työtoiminnan palvelua koskeissa eri tutkimuksissa

¹⁴ Kelan tutkimusblogi: Blomgren - Hiljanen. 2020.

¹⁵ Saikku, Peppi, 2016. Vaikeasti työllistyvien palvelurakenteet kunnissa: aktivoinnin ja sosiaalityön yhteydet muuttuvassa tilanteessa. (Blomgren, Sanna; Karjalainen, Jouko; Karjalainen, Pekka; Kivipelto, Minna; Saikkonen, Paula; Saikku, Peppi. Sosiaalityö, palvelut ja etuudet muutoksessa. THL:n raportti 4/2016.)

on myös tuotu esiin, että kaikki kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet henkilöt eivät ole olleet kuntoutuksen tarpeessa.¹⁶

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on aktivointisuunnittelua ja kuntouttavaa työtoimintaa koskevissa ratkaisuissaan vuosina 2017–2018¹⁷ todennut, että sopivien julkisten työvoimapalvelujen puute ei ole riittävä peruste ohjata henkilö kuntouttavaan työtoimintaan. Myöskään se seikka, että työttömyys tai työmarkkinatuen maksaminen on jatkunut pitkään ei oikeuta päättelemään, että henkilöllä olisi työ- ja toimintakyvyn asettamia rajoituksia.

Kuntouttavan työtoiminnan erilaisia toteuttamistapoja ei ole tilastoitu erikseen. Siten ei ole kansallista tietoa siitä, kuinka monelle asiakkaalle kuntouttavaa työtoimintaa on toteutettu esimerkiksi vaiheistettusti niin, että työ- ja toimintakyvyn kohentuessa kuntouttavan työtoiminnan sisältöä muokataan vaativammaksi. Tällaista vaiheistusta on eri alueilla ollut käytössä. Kuntouttavalle työtoiminnalle on toisaalta voitu asettaa tavoitteeksi avoimille työmarkkinoille työllistyminen, mikä on voinut muokata palvelua siten, että se alkoi sisällöllisesti lähestyä työvoimapalveluja.

Arviomuistion valmistelun aikana osa työllisyysalueista on tuonut esille, että sosiaalipalveluiden siirryttyä hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuntouttavaa työtoimintaa ei järjestetä yhtä monelle työttömälle kuin kuntien vastatessa palvelun järjestämisestä. Asiakasmäärät eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoiset, koska kuntouttavaan työtoimintaan on ohjattu myös henkilöitä, joiden työkyky olisi mahdollistanut työn tai osallistumisen työvoimapalveluun.

3.2 Julkiset työvoimapalvelut ja työnhakijan palveluprosessi

Järjestämislaissa tarkoitettuina julkisina työvoimapalveluina työvoimaviranomainen järjestää 1) työnvälityspalveluja, 2) tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja, 3) valmennusta, 4) työvoimakoulutusta sekä 5) muutosturvakoulutusta. Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, järjestämislain mukaiset kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset. Näistä palveluista säädetään tarkemmin järjestämislaissa.

Työnhakijalle järjestämislain nojalla järjestettävät alkuhaastattelu, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut sekä työnhakijan kanssa laadittava työllistymissuunnitelma ovat keskeinen osa työnhakija-asiakkaan palveluprosessia ja siten työvoimaviranomaisen asiakkaalle tarjoamaa palvelua. Työllistymissuunnitelma laaditaan työnhakijan kanssa alkuhaastattelussa ja suunnitelmaa tarkistetaan ja päivitetään työnhakukeskusteluissa.

Työllistymissuunnitelma perustuu työvoimaviranomaisen arvioon työnhakijan edellytyksistä hakea työtä ja työllistyä sekä työnhakijan palvelutarpeeseen. Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus sekä tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisessä, tuottamisessa, kehittämisessä ja palveluista tiedotettaessa sekä niihin ohjattaessa on edistettävä yhdenvertaisuuden toteutumista sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla. Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisessä on huolehdittava erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämisestä. Yhdenvertaisuudesta ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämisestä

¹⁶ Mäntyneva, Päivi, Aktiivisen sosiaalipolitiikan ytimessä: etnografinen tutkimus kuntouttavasta työtoiminnasta. Akateeminen väitöskirja, Helsingin yliopisto 2020. <https://helda.helsinki.fi/items/4cae2ade-cf7e-4015-af0a-00a9a7327f62>; myös Saikku, Peppi, ks. alaviite 15.

¹⁷ Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölösen ratkaisut [EOAK/5424/2017](#) ja [EOAK/274/2018](#) on julkaistu kokonaisuudessaan oikeusasiamiehen verkkosivuilla www.oikeusasiamies.fi

huolehtiminen tarkoittaa, että osalle työnhakijoista työvoimaviranomaisen on tarjottava enemmän tukea ja tarvittaessa työvoimapalveluja on räätälöitävä.

Palvelutarpeen arviointi

Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, jonka työvoimaviranomainen arvioi yhdessä asiakkaan kanssa. Asiakkaalle tarjotaan palveluja, jotka parhaiten edistävät työllistymistä avoimille työmarkkinoille sekä edistävät yritystoiminnan käynnistämistä. Julkisia työvoimapalveluja tarjotaan omatoimisesti käytettävänä palveluna ja henkilökohtaisena palveluna.

Palvelutarve arvioidaan alkuhaastattelussa ja sen jälkeen työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa, jolloin myös työllistymissuunnitelmaa tarkistetaan. Palvelutarve arvioidaan myös työnhakijan sitä pyytäessä. Palvelutarpeen arvioinnin säännönmukaisuuden tavoitteena on, että työvoimaviranomaisella ja työnhakijalla on ajantasainen kuva työnhakuun ja työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä sekä toimista työllistymisen tueksi.

Työvoimaviranomaisen tekemässä palvelutarpeenarviossa otetaan huomioon ainakin työnhakijan 1) osaaminen ja ammattitaito sekä hänen omat tavoitteensa niiden kehittämiseksi, 2) työnhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky, 3) työnhakutaidot ja muut työllistymiseen vaikuttavat seikat, 4) työttömäksi jäämisen ja työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys.

Palvelutarpeen selvittämiseksi työnhakija voidaan ohjata myös työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin sekä muihin asiantuntija-arviointeihin. Työnhakijan osaamisen kehittämisen tarpeita voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa ja työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

Palvelutarpeen arviointi on keskeinen työvoimaviranomaisen työkalu asiakkaan palveluprosessin suunnittelussa ja edistämisessä. Palvelutarvearvion perusteella työtön voidaan myös ohjata muun viranomaisen palvelun piiriin tai käynnistää viranomaisyhteistyö työllistymisen edistämiseksi.

TYM-yhteistoimintamallin¹⁸ piiriin ohjaaminen

Järjestämislain 8 §:n mukaan silloin, jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita kuin työvoimaviranomaisen järjestämiä palveluja, asiakkaalle on annettava tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelunjärjestäjän palvelujen piiriin. Tarvittaessa ohjaus muun viranomaisen palvelujen piiriin tehdään yhteistyössä tämän kanssa. Työvoimaviranomaisen on tarvittaessa myös tehtävä yhteistyötä muun palvelunjärjestäjän kanssa palveluiden yhteensovittamisessa.

Merkittävää osaa työllistymisen tukea tarvitsevista työttömistä voidaan tukea työvoimaviranomaisen palveluilla, joiden yhteydessä asiakas saa muiden viranomaisten palveluja. Tällöin on kyse niin sanotusta konsultoivasta yhteistyöstä viranomaisten kesken. Muiden viranomaisten palveluihin osallistumisesta voidaan tällöin sopia työllistymissuunnitelmassa tai aktivointiehdon täytyessä aktivointisuunnitelmassa¹⁹.

Laissa työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023, jäljempänä TYM-laki) säädetään viranomaisten palvelujen yhteensovittamisesta työllistymisen edistämiseksi. Laki velvoittaa työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja tarvittaessa Kelan sovittamaan palvelunsa yhteen työllistymistä edistäväksi kokonaisuudeksi silloin, kun työttömällä on TYM-laissa tarkoitettu palvelujen yhteensovittamisen tarve. Yhteensovittavilla palveluilla tarkoitetaan työvoimapalveluja, sosiaali- ja terveyspalveluja sekä Kelan kuntoutuspalveluja. Lain toimeenpano edellyttää, että viranomaiset tekevät yhteistyösopimuksen monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoimisesta.

¹⁸ Yhteistoimintamallista käytetään puhekielessä myös nimitystä TYM-verkosto.

¹⁹ Eduskunta on 16.12.2025 hyväksynyt hallituksen esityksen 109/2025 vp aktivointisuunnittelun keventämisestä. Aktivointiehto koskee 1.1.2026 alkaen pelkästään toimeentulotukea pääasiallisena etuutena saavia työttömiä.

TYM-lain 3 §:n mukaan työttömän työllistyminen edellyttää yhteistoimintamallin mukaista palvelujen yhteensovittamista, jos työllistymisen esteenä ovat sellaiset työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla.

Palvelujen yhteensovittamisen tarve todetaan monialaisessa palvelutarpeen arvioinnissa, jonka työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kela tekevät yhdessä työttömän kanssa. Monialaisen palvelutarpeen arviointiin voi lain nojalla käyttää tarvittaessa kolme kuukautta, mikä mahdollistaa myös pidempikestoisten menetelmien käytön palvelutarpeen arvioinnissa. Monialaisen palvelutarvearvion perusteella laaditaan monialainen työllistymissuunnitelma, jossa sovitaan työttömälle tarjottavista työvoimapalveluista, sosiaalipalveluista, terveyspalveluista ja tarvittaessa Kelan kuntoutuspalveluista sekä niiden toteutumisen seurannasta. Suunnitelmaan voi sisällyttää myös muita palveluja.

Monialaiseen palvelutarvearvioon ohjaaminen ei enää edellytä tietynkestoista työttömyyttä, vaan ainoastaan palvelutarpeen tunnistamista. Pitkittyneeseen työttömyyteen liittyneiden aiempien kriteerien poistuminen mahdollistaa nopeamman tarttumisen työttömän tilanteeseen. TYM-laki mahdollistaa myös monialaisen palvelutarvearvion kehittämisen toimivaksi ohjaustyökaluksi viranomaisten käyttöön. TYM-verkostoyhteistyössä on mahdollista myös edistää ja kehittää esimerkiksi ammatillisen kuntoutuksen tarpeen tunnistamista ja ohjauskäytäntöjä.

Monialaisessa palvelutarvearviossa voidaan päätyä myös lopputulemaan, ettei työttömän työllistymisen edistäminen edellytä TYM-laissa tarkoitettua yhteensovittamista. Tällöin työtön jatkaisi yleisimmin työvoimaviranomaisen palveluissa ja hänen kanssaan laadittaisiin työllistymissuunnitelma.

TYM-yhteistoimintamallin asiakkuus päättyy, kun työttömällä ei toimijoiden yhteisen arvion mukaan ole TYM-laissa tarkoitettua palvelujen yhteensovittamisen tarvetta. Asiakkaan työllistymisedellytykset ovat tällöin yleensä parantuneet niin että työllistymistä voi edistää työvoimaviranomaisen palveluilla. Yhteistoimintamallin asiakkuus ei siten pääty mihinkään tiettyyn toimeen tai palveluun, vaan palvelutarpeen päättymiseen.

TYM-yhteistoimintamalli ei ole organisaatio vaan kolmen viranomaisen lakisääteinen verkosto. Viranomaisverkostoa täydentävät muut toimijat (esimerkiksi palveluntuottajat). TYM-lain mukaisia johdoryhmiä ja siten yhteistoimintamallin verkostoja on perustettu yhteensä 35. Viranomaiset ja mahdollisesti mukana olevat muut toimijat sopivat palvelujen järjestämisestä, resursoinnista ja esimerkiksi toimipisteistä tarkemmin yhteistyösopimuksessa. Asiakastyöhön toimijoille on tarjolla kansallisen tason tukea, jossa hyödynnetään yhteiskehittämisen menetelmiä. Arviomuistion valmistelun aikana ei ole esitetty näkemyksiä TYM-lain sääntelyn epätarkoituksenmukaisuudesta.

Yhteistoimintamallin piirissä oli lokakuun 2025 lopussa asiakkaita noin 32 000 koko maassa. Verkostotoittain asiakasmäärät vaihtelevat noin 40–4 700. Monialaisia työllistymissuunnitelmia on ATMT-tietojärjestelmän²⁰ kirjausten mukaan tehty tammi–elokuussa 2025 noin 42 000 kpl (keskimäärin noin 5 200 kuukaudessa). Määrä sisältää myös suunnitelmien tarkistukset, joten yhdelle henkilölle on tarkasteluajana voitu tehdä useampi suunnitelma.²¹

Työllistymissuunnitelma ja siihen sisällytettävät palvelut

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus sekä tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia. Työllistymissuunnitelman toteuttaminen on työtöntä velvoittava.

²⁰ Työvoimaviranomaisen käytössä oleva Asiantuntijan työmarkkinatori -tietojärjestelmä

²¹ Poikkileikkaustieto 31.10.2025.

Muut palvelut voivat olla esimerkiksi kuntien yleisen toimialan puitteissa järjestämiä palveluja. Palvelut ovat lähtökohtaisesti työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä velvoittavia. Kunnan yleisen toimialan puitteissa järjestämät palvelut ovat työnhakijaa velvoittavia, jos palveluun osallistumisesta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Jos työnhakijalle aiheutuu osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia, velvoittavuus edellyttää, että työnhakijalle on myönnetty järjestämislaissa tarkoitettu harkinnanvarainen kulukorvaus tai vastaava korvaus muun lain nojalla palveluun osallistumisen ajalta.

Työllistymissuunnitelma tarkistetaan ainakin kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakukeskustelujen yhteydessä. Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on osallistuttava suunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen sekä palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään. Työttömyysetuutta hakeva työnhakija on velvollinen ilmoittamaan suunnitelman toteutumisesta työvoimaviranomaiselle sen määräämällä tavalla.

Työllistymissuunnitelmaa korvaavien suunnitelmien laatimisesta säädetään erikseen (aktivointisuunnitelma, monialainen työllistymissuunnitelma, kotoutumissuunnitelma). Työtön on velvollinen noudattamaan myös hänen kanssaan laadittua työllistymissuunnitelman korvaavaa suunnitelmaa. Laininlyönnit voivat johtaa työttömyysturva-oikeuden menettämiseen määrääjäksi tai toistaiseksi.

Ajalla tammi–elokuu 2025 työnhakijoiden kanssa laadittiin noin 660 000 suunnitelmaa, joista työllistymissuunnitelmien osuus oli noin 78 %, kotoutumissuunnitelmien osuus 8 %, aktivointisuunnitelmien osuus 8 % ja monialaisten työllistymissuunnitelmien osuus noin 6 %. Eri työnhakijoita vastavalla ajalla oli noin 551 000.

Arviointia palvelukokonaisuuksien toteutumisesta

Vaikka lainsäädännössä on haluttu mahdollistaa aikaisempaa monipuolisemmat palvelukokonaisuudet myös julkisten työvoimapalveluiden yhdistämisessä, palveluyhdistelmien määrä ei toistaiseksi näyttäisi kasvaneen. Tilastotietoa tästä ei ole saatavilla, koska palvelukokonaisuuksia ei toistaiseksi tilastoida erikseen, mutta varsinkin valmennusten toteutuma viittaisi tähän²². Toisaalta uuden työvoimapalvelujärjestelmän toimeenpano on vasta käynnistynyt ja uudenlaisten palvelukokonaisuuksien suunnittelu ja esimerkiksi hankinnat voivat olla vielä valmisteilla.

Työllisyysjohtajien syyskuun 2025 työpajan ideoinnista on poimittavissa ehdotuksia palvelun muotoon kootuista palvelukokonaisuuksista:

- 1) Työllistymisen edellytyksiä tukeva palvelu, jonka aikana työkyvyn kartoittamista, osaamisen osoittamista, koulutusta, ammatinvalinnan ohjausta, työhönvalmennusta, työnhakuvalmennusta, työkokeilua, opinnollistamista, työnäyttöjä, työkykykoordinaattorin palvelut.
- 2) Työllistymiseen johtava palvelu, jonka aikana koulutusta, urasparrausta, työhönvalmennusta, työnhakuvalmennusta, työkokeilua, opinnollistamista, työnäyttöjä. Palvelukokonaisuuden toteuttamiseen osallistuisivat työllisyyspalvelut, ostopalvelut ja eri sidosryhmät. Toimeenpano edellyttää työnjaosta ja yhteistyöstä sopimista sekä toimien aikatauluttamista työnhakijan tavoitteen mukaan. Lisäksi on sovittava tiedonvaihdoista ja seurannasta.

Voimassa oleva lainsäädäntö ei aseta estettä palvelukokonaisuuksien rakentamiselle, joten edellä kuvatun kaltaisia palveluyhdistelmiä on mahdollista sisällyttää työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan.

3.2.1 Järjestämislain mukaiset valmennukset

Työvoimaviranomainen järjestää henkilöasiakkaalle työvoimapalveluna valmennusta, mistä säädetään järjestämislain 53 §:ssä. Palvelutarpeen edellyttäessä työvoimaviranomainen järjestää henkilöasiakkaalle työnhakuvalmennusta, uravalmennusta ja työhönvalmennusta. Ne kattavat ohjauksen

²² Ks. jäljempänä taulukko 4.

ja tuen, joita henkilöasiakas voi tarvita uravalintojen tekemiseen sekä työnhakuprosessiin ja työhön sijoittumiseen. Valmennusten sisällöstä tai toteuttamisesta ei säädetä yksityiskohtaisesti.

Työvoimaviranomainen päättää valmennuksen tuottamistavan. Valmennukset voi siten toteuttaa omana tuotantona tai ostopalveluna. Valmennuspalveluita on mahdollista järjestää sekä ryhmä- että yksilövalmennuksena ja niitä voidaan räätälöidä erilaisten henkilöasiakasryhmien tarpeisiin. Valmennuksissa voidaan huomioida muun muassa mahdolliset työkykyyn vaikuttavat tekijät kuten osatyökykyisyys. Valmennukset ovat yhdistettävissä muihin palveluihin niin, että palvelut muodostavat taroituksenmukaisen palvelukokonaisuuden.

Järjestämislain esitöiden (HE 207/2022 vp) mukaan valmennus on lähtökohtaisesti tarkoitettu lyhytkestoiseksi palveluksi. Järjestämislain 53 §:n perustelujen mukaan valmennuksille ei aseteta enimmäiskesto, vaan työvoimaviranomainen voi määritellä valmennuksen tarkoituksenmukaisen keston. Valmennusten enimmäiskesto ei ole ollut voimassa 1.1.2025 alkaen. Lain esitöissä on arvioitu enimmäiskeston poistaminen mahdollistavan valmennuksen tai kokeilun yhdistämisen paremmin muiden palveluiden kanssa saman aikaisesti toteutettavana palvelukokonaisuutena. Tämä mahdollistaa myös asiakkaan palvelutarpeiden aiempaa paremman huomioimisen.

Valmennukset eivät ole ammatillista koulutusta, joten niihin ei voi sisältyä esimerkiksi työssäoppimista tai työharjoittelua. Työssäoppimisjaksot ovat mahdollisia työvoimakoulutuksissa sekä muussa ammatillisessa koulutuksessa. Osaamista voi kartuttaa myös palkkatuetussa työssä. Työvoimakoulutuksesta säädetään järjestämislain 7 luvussa ja palkkatuesta 10 luvussa. Mikäli henkilöasiakkaalla olisi tarve kokeilla työn sopivuutta ja oman työkyvyn riittävyttä jonkin alan työtehtäviin, tulisi kyseen lähtökohtaisesti järjestämislain 54 §:n mukainen työkokeilu.

Työnhakuvalmennus

Järjestämislain 53 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan työvoimaviranomainen järjestää henkilöasiakaille valmennusta työn hakemisessa.

Työnhakuvalmennuksella parannetaan asiakkaan työnhakutaitoja siten, että asiakkaalla on valmiudet omatoimiseen työnhakuun. Työnhakuvalmennus voi sisältää erityisesti työnhaussa opastamista (esimerkiksi työnhaun tekniikat, työpaikkailmoittelu, piilotyöpaikat) sekä avustamista sopivan työpaikan hakemiseen liittyvissä käytännön toiminnaissa. Työnhakuvalmennus tukee myös työnvälitystä.

Työnhakuvalmennusta voi tarjota sekä yksittäisille henkilöille että ryhmille, ja sen sisältöä on mahdollista painottaa siihen osallistuvan kohderyhmän mukaisesti. Valmennus voidaan järjestää esimerkiksi niin, että siinä huomioidaan henkilön sairauden tai vamman asettamat mahdolliset rajoitteet.

Taulukko 1: Työnhakuvalmennuksen toteutuma 1–9/2025 (Työnvälitystilasto, Taulut 3240 ja 3371)

Työnhakuvalmennus	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys
Osallistujia kaudella	350	491	731	863	854	374	177	303	604
Osallistujia laskentapäivänä	321	339	407	425	333	32	27	88	168

Uravalmennus

Uravalmennuksen avulla tuetaan ja ohjataan asiakasta ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämisessä, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja työelämävalmiuksien kehittämisessä. Uravalmennuksesta säädetään järjestämislain 53 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Uravalmennuksen tavoitteena on työhön tai ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen tukeminen. Uravalmennus voi pitää sisällään esimerkiksi ohjauskeskusteluja. Uravalmennusta voidaan tarjota

sekä yksittäisille henkilöille että ryhmille, ja valmennuksen sisältöä on mahdollista painottaa siihen osallistuvan kohderyhmän mukaisesti. Näin ollen valmennus voidaan järjestää sen mukaisena, että siinä esimerkiksi huomioidaan henkilöasiakkaan osatyökykyisyys.

Uravalmennuksesta säädettiin työvoimapalveluna laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012). Lain esitöiden (HE 133/2012 vp) mukaan silloisista työvoimapalveluista työnhakuvalmennus, ohjaava koulutus, ohjaukselliset ryhmät, ammattialalle, yrittäjyyteen tai oppisopimukseen valmentava koulutus ja työhönvalmennus yhdistettiin valmennus-nimiseksi palveluksi, joka jakaantui työnhakuvalmennukseen, uravalmennukseen ja työhönvalmennukseen.

Taulukko 2: Uravalmennuksen toteutuma 1–9/2025 (Työnvälitystilasto, Taulut 3240 ja 3371)

Uravalmennus	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys
Osallistujia kaudella	255	327	521	613	590	235	78	204	371
Osallistujia laskentapäivänä	204	269	370	429	359	46	43	151	246

Työhönvalmennus

Työhönvalmennuksesta säädetään järjestämislain 53 §:n 1 momentin 3 kohdassa, jonka mukaan työvoimaviranomainen järjestää henkilöasiakkaille valmennusta työhön sijoittumisessa ja työpaikalla suoritettavassa koulutuksessa. Työhönvalmennusta voidaan käyttää, jos asiakas tarvitsee henkilökohtaista tukea työmarkkinoille siirtymiseen ja siellä pysymiseen.

Työhönvalmennuksella tuetaan työnvälitystä ja työn vastaanottamista. Työhönvalmennuksella voidaan tukea henkilöasiakasta työpaikan etsimisessä sekä tukea henkilöasiakasta ja työnantajaa erityisesti työsuhteen alussa, myös työpaikalla suoritettavassa koulutuksessa. Työhönvalmentaja on siten myös työnantajan tukena.

Työhönvalmennusta voidaan käyttää myös tukemaan asiakasta työpaikalla toteutettavaan koulutukseen hakeutumisessa ja siirtymisessä sekä työpaikalla toteutettavan koulutuksen suorittamisessa. Työhönvalmennuksena voidaan tarjota myös muun muassa sellaisia työhönvalmentajan palveluita, joiden avulla on mahdollista edistää osatyökykyisen tai vaikeasti työllistyvän henkilöasiakkaan työhönsijoittumista. Tällöin työhönvalmennuksen voi yhdistää esimerkiksi palkkatukeen.

Järjestämislaissa ei säädetä työhönvalmennuksen sisällöstä tai menetelmistä. Toteutustavoiltaan ja sisällöltään työhönvalmennus voi vaihdella.

Työhönvalmennuksen kehittämistarpeita arvioidessa on hyvä huomata, että työhönvalmennus-nimistä palvelua järjestetään myös esimerkiksi ammatillisen kuntoutuksen palveluna tai vammaisten työllistymistä tukevana palveluna.

Taulukko 3: Työhönvalmennuksen toteutuma 1–9/2025 (Työnvälitystilasto, Taulut 3240 ja 3371):

Työhönvalmennus	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys.
Osallistujia kaudella	2 416	2 687	2 944	2 965	2 860	3 128	3 038	3 381	3 913
Osallistujia laskentapäivänä	2 305	2 511	2 760	2 770	2 571	2 740	2 770	2 965	3 462

Taulukko 4: Eri valmennuksiin osallistuneet 1–9/2025 (Työnvälitystilasto, Taulut 3240 ja 3381)

2025 (vajaavuosiskeskiarvo)	Osallistujia keskimää- rin kuukaudessa	Osallistujia laskenta- päivinä	Keskimääräinen kesto (päivää)
Työnhakuvalmennus	527	238	11
Uravalmennus	355	235	23
Työhönvalmennus	3 037	2 762	140
Yhteensä	3 919	3 235	

Valmennusten ajalta osallistujille maksettavat korvaukset

Työnhakuvalmennukseen tai uravalmennukseen osallistumisesta aiheutuvien matka- tai muiden kustannusten korvaamiseksi on työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla oikeus saada kulukorvausta. Korvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kela. Oikeudesta kulukorvaukseen säädetään järjestämislain 103 §:n 1 momentissa.

Työhönvalmennuksen ajalta henkilöasiakkaalla ei ole oikeutta edellä mainittuun kulukorvaukseen. Sen sijaan työvoimaviranomaisella on mahdollisuus myöntää kustannuksiin harkinnanvaraista kulukorvausta, mistä säädetään järjestämislain 103 §:n 3 momentissa. Harkinnanvarainen kulukorvaus voidaan myöntää asiakkaalle, joka osallistuu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun työllistymistä tukevaan palveluun ja jolle aiheutuu palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia. Lisäksi edellytetään, ettei palveluun osallistuvalla ole oikeutta vastaan korvaukseen palveluun osallistumisesta muun lain nojalla.

Arviointia valmennusten toteutumasta

Työnvälitystilastosta saatavien tietojen perusteella valmennuksiin osallistujia on tammi–syyskuun 2025 aikana ollut koko maassa kuukausittain yhteensä noin 2 500–4 000 henkilöä (keskimäärin noin 3 900 henkilöä kuukaudessa).²³ Koska valmennus voi lyhytkestoisenakin jakautua useammalle kuukaudelle, luvut eivät kerro valmennuksiin osallistuvien eri henkilöiden määrää.

Valmennuksittain tarkasteltuna työhönvalmennukseen on osallistunut vastaavalla ajalla keskimäärin noin 3 000 henkilöä, uravalmennukseen noin 360 henkilöä ja työnhakuvalmennukseen noin 530 henkilöä kuukaudessa. Valmennusten keskimääräinen kesto olisi tammi–syyskuussa 2025 ollut työhönvalmennusten osalta 140 päivää (noin 6,5 kuukautta), uravalmennusten osalta 23 päivää ja työnhakuvalmennusten osalta 11 päivää.

Julkisia työvoimapalveluja on kritisoitu tiukkaan säännellyksi. Työvoimapalveluista valmennusten keston ja tuottamistavan sääntelyä on kuitenkin väljennetty verrattuna TE-toimistojen järjestämistä vastuulla olleiden palvelujen sääntelyyn. Sääntelyn väljentäminen mahdollistaa valmennusten toteuttamisen myös työvoimaviranomaisen omana tuotantona, kun TE-toimistot toteuttivat valmennukset pelkästään ostopalveluina. Valmennusten toimeenpanossa enimmäiskestosta säätämisestä luopuminen näyttäisi Työnvälitystilastosta saatavien tietojen perusteella vaikuttaneen työhönvalmennuksen keskimääräiseen keston, sen sijaan työnhakuvalmennuksia ja uravalmennuksia näyttäisi toteutetun suunnilleen ennen vuotta 2025 voimassa olleen enimmäiskeston mittaisina. Kestojen tarkempi selvittäminen edellyttäisi tietokanta-ajoon pohjautuvaa erillisselvitystä.

²³ Toteutumatietoihin liittyy tietojärjestelmämuutoksista aiheutuneita epävarmuuksia kesäkuun tietojen osalta. KEHA-keskuksesta saadun tiedon mukaan tilastotiedot olisi takautuvasti korjattu.

Lain esitöissä (HE 207/2022 vp) enimmäiskeston poistamisen arvioitiin parantavan niiden työnhakija-asiakkaiden palveluiden kokonaisuutta, jotka hyötyvät pidempikestoisesta (ryhmämuotoisesta) palvelusta ja parantavan mahdollisuuksia hankkia heidän tarpeidensa edellyttämiä palveluita. Tämän arvioitiin koskevan erityisesti uravalmennuksia, joissa tavoitteiden saavuttaminen vaatisi pidempää ajanjaksoa, esimerkiksi kun kyseessä olisi pitkään työmarkkinoilta poissaolleiden tai vaikeissa työmarkkinatilanteissa olevien urasuunnittelun tukeminen.

Valmennuksia koskevan sääntelyn väljentämisen tavoitteena oli myös mahdollistaa palvelujen oma-tuotanto sekä eri palvelujen toteuttaminen rinnakkain tai joustavasti yhdistellen räätälöitynä asiakkaan tarpeisiin. Palvelujen yhdistämisen arvioitiin tukevan erityisesti heikossa asemassa olevien työttömien työllistymistä. Työnvälitystilaston tiedoista ei käy ilmi, minkä verran valmennuksia on järjestetty työvoimaviranomaisen omana tuotantona ja minkä verran ostopalveluna. Tilastosta ei myöskään suoraan saa tietoa siitä, minkälaisia palvelukokonaisuuksia valmennuksista ja muista palveluista on työllisyysalueilla asiakkaille muodostettu, vaan se vaatisi erillisselvityksen.

Työvoimaviranomaisilta saatujen tietojen mukaan valmentava työote on monella työllisyysalueella nivottu osaksi asiantuntijan toimenkuvaa, jolloin valmennus toteutetaan osana työnhakijan palveluprosessia. Saatujen tietojen mukaan valmennuksia toteutetaan myös erillisenä omana toimintana tavoitteena luoda aiemmasta erottuva palvelu. Oman tuotannon valmennusten toteutuksen laajuudesta ei vielä ole saatavilla tilastotietoa, vaan se vaatisi erillisselvityksen.

Vuoden 2025 osallistujamääriä voi varsinkin työnhaku- ja uravalmennuksen osalta pitää vaatimattomina. Positiivista on, että osallistujamäärät ovat kasvusuunnassa. Toteutumatietojen perusteella ei kuitenkaan vielä voi olettaa, että lain esitöissä esitetyt mahdolliset positiiviset vaikutukset olisivat jo merkittävästi toteutuneet.

On mahdollista, että joillekin asiakkaille on järjestetty heidän tarpeisiinsa nähden liian lyhytkestoista valmennusta eikä enimmäiskeston poistamisen tavoite valmennusten räätälöinnistä ja joustavammasta sovittamisesta muiden palvelujen yhteyteen palvelukokonaisuuksiksi ole toteutunut.

Valmennukset on tarkoitettu työllistymistä tukeviksi henkilökohtaisiksi tai ryhmämuotoisiksi palveluiksi, joihin ohjaamiseen ja osallistumiseen ei ole palvelutarpeen lisäksi asetettu muita edellytyksiä. Valmennusten lisäämistä erityisesti työllistymisen tukea tarvitsevien kohdalla voi pitää tarkoituksenmukaisena ja tavoiteltavana. Esimerkiksi edellä esiteltujen mallinnettujen valmennusten (laatuperusteinen työhönvalmennus tai IPS-toimintamalli) käyttöönotto ei edellytä lakimuutoksia. Siten esimerkiksi työvoimapalveluiden työhönvalmennusta voisi toteuttaa voimassa olevan lainsäädännön puitteissa IPS-toimintamallin tai laatuperusteisen työhönvalmennuksen kriteeristöllä.

3.2.2 Järjestämislain mukaiset kokeilut

Työvoimaviranomainen voi järjestämislain 54 §:n perusteella ohjata henkilöasiakkaan oppilaitokseen koulutuskokeiluun tai työpaikalle työkokeiluun. Sekä koulutuskokeilua että työkokeilua voidaan käyttää ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseen. Työkokeilua voidaan käyttää myös työmarkkinoille paluun tukemiseksi.

Palvelun järjestämisen sijaan työvoimaviranomainen ohjaa henkilöasiakkaan palvelun piiriin ja henkilöasiakas hankkii itse koulutuskokeilupaikan tai työkokeilupaikan. Työvoimaviranomainen voi myös kerätä työnantajilta osana työnantajayhteistyötä tietoa siitä, olisivatko ne kiinnostuneita tarjoamaan työkokeilupaiikkoja työnhakijoille.

Koulutuskokeilu ja työkokeilu voidaan yhdistää muiden palveluiden kanssa samanaikaisesti toteutettavaksi palvelukokonaisuudeksi.

Koulutuskokeilu

Koulutuskokeilun tavoitteena on selvittää henkilöasiakkaan soveltuvuus tiettyyn koulutukseen tai tietylle alalle. Henkilöasiakas kokeilee tiettyä koulutusalaan oppilaitoksessa, joten koulutuskokeilussa pääsee tutustumaan myös oppilaitokseen.

Koulutuskokeilulle ei ole järjestämislaissa säädetty enimmäiskesto, vaan sen tulee perustua asiakkaan palvelutarpeeseen.

Työkokeilu

Työkokeilun tavoitteena tulee olla ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittäminen tai työmarkkinoille paluun tukeminen. Työkokeilua voi käyttää esimerkiksi ammattia vaihtavien kohdalla uuden alavaihtoehdon selvittämiseksi tai tilanteissa, joissa henkilön aiempi työ ei ole enää sairauden tai vamman vuoksi mahdollinen. Työkokeilua voidaan tällöin käyttää sen selvittämiseksi, kykeneekö henkilö tietyn alan tai ammatin mukaiseen työhön vammasta tai sairaudesta huolimatta.

Työkokeilua voidaan käyttää työmarkkinoille paluun tukemiseen, jos henkilö on ollut pitkään pois työmarkkinoilta. Henkilöasiakasta ei tule kuitenkaan ohjata työkokeiluun työkokemuksen hankkimiseksi eikä esimerkiksi työharjoittelun suorittamiseksi. Kyseessä ei myöskään ole työsuhteessa työskentely tai palkaton työ, vaan palvelun suorittaminen tiettyä tarkoitusta varten (sopivan työ- ja koulutusvaihtoehdon löytäminen tai työmarkkinoille paluun tukeminen). Edellä mainittujen tavoitteiden mukaan määräytyy myös se, millaisia käytännön tehtäviä henkilö voi työkokeilussa suorittaa.

Työkokeilua ei voimassa olevan lainsäädännön nojalla voi järjestää yksinomaan työkokemuksen hankkimiseksi.

Järjestämislain 54 §:n 3 momentin mukaan henkilöasiakasta ei voida ohjata työpaikalla toteutettavaan palveluun, jossa tämä osallistuu työtehtäviin muussa tarkoituksessa kuin ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Tarkoituksena on rajoittaa työn teettämistä ilman työsuhdetta ja palkanmaksuvelvollisuutta. Työkokeilujen ei siten tule johtaa siihen, että työtä teetetään ilman työsuhdetta tai palkanmaksuvelvollisuutta. Työkokeilujen ei tule myöskään vääristää yritysten ja yksityisten elinkeinoharjoittajien välistä kilpailua tai johtaa siihen, että työntekijöitä korvataan työkokeiluun osallistuvilla henkilöillä.

Ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseen sekä työmarkkinoille paluun tukemaiseen riittää useimmiten lyhytkestoinen palvelu, joten työkokeilu voi kestää enintään kuusi kuukautta.

Enimmäiskesto koskevan säätelyn lisäksi järjestämislain 57 §:n mukaisesti työkokeilun päivittäisen keston on oltava vähintään neljä tuntia ja se saa olla enintään kahdeksan tuntia. Palvelua voi olla enintään viitenä päivänä viikossa. Työkokeilun päivittäisen ja viikoittaisen keston jousto mahdollistaa esimerkiksi asiakkaan työ- ja toimintakyvyn huomioimisen kokeilua suunniteltaessa.

Taulukko 5: Kokeilujen toteutumatietoja tammi–syyskuu 2025 (Taulu 5331)

	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys
Koulutus- kokeilu	414	415	428	444	436	420	417	...	12
Työkokeilu työpaikalla	5 976	6 316	6 422	6 268	6 006	4 197	1 984	3 548	4 030
Työkokeilu työpajassa	781	902	924	858	846	629	166	...	0
Yhteensä	7 171	7 633	7 774	7 570	7 288	5 246	2 567	3 549	4 042

Työkokeilun toteuttajana voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto tai laitos. Työkokeilun toteuttajana ei kuitenkaan voi toimia työnantaja, johon kokeiluun osallistuva on työsuhteessa kokeilusopimusta tehtäessä. Työkokeilun toteuttamispaikkana voi yritysten ja työnantajien toimi- ja tuotantotilojen lisäksi toimia esimerkiksi työpaja, jos työkokeilulle säädetyt toteuttamisedellytykset pajalla täyttyvät.

Kokeilujen ajalta osallistujille maksettavat korvaukset

Kokeiluun osallistumisesta aiheutuvien matka- tai muiden kustannusten korvaamiseksi on työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla oikeus saada kulukorvausta. Korvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kela. Oikeudesta kulukorvaukseen säädetään järjestämislain 103 §:n 1 momentissa.

Arviointia kokeilujen toteutumasta

Koulutuskokeiluun on Työnvälitystilaston mukaan osallistunut tammi–syyskuussa 2025 noin 330 henkilöä. Päättäneiden koulutuskokeilujen keskimääräinen kesto on ollut kaksi viikkoa. Järjestämislain esitöissä koulutuskokeilujen enimmäiskeston poistamisen arvioitiin parantavan niiden työnhakija-asiakkaiden palveluiden kokonaisuutta, jotka hyötyvät pidempikestoisesta ryhmämuotoisesta palvelusta ja parantavan mahdollisuuksia hankkia heidän tarpeidensa edellyttämiä palveluita. Toteumatietojen perusteella uudistettua koulutuskokeilua ei ole juurikaan hyödynnetty.

Työnvälitystilaston mukaan tammi–syyskuussa 2025 työkokeiluun työpaikalla on osallistunut noin 900 henkilöä ja työkokeiluun työpajassa noin 570 henkilöä. Päättäneiden työkokeilujen keskimääräinen kesto on sekä työpaikalla että työpajassa toteutetussa työkokeilussa ollut 10 viikkoa, mikä on noin 2,5 kuukautta.

Työkokeilun enimmäiskesto lyhennettiin JTYP-laissa säädetyistä 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Enimmäiskeston muutoksella arvioitiin olevan vähäisiä vaikutuksia työkokeilun käyttöön. Lain esitöiden mukaan työkokeilun tarkoituksiin (ammatinvalinta- tai uravaihtoehtojen selvittäminen tai työmarkkinoille paluun tukeminen) riittäisi useimmiten lyhytkestoinen työkokeilujakso. Kuuden kuukauden enimmäiskesto vastaa myös sitä työkokeilujakson enimmäiskesto, joka JTYP-lain nojalla voitiin toteuttaa saman työnantajan tehtävissä tai kunnassa samoissa tehtävissä. Esitöiden mukaan työkokeilun enimmäiskeston lyhentämisellä pyrittiin myös ehkäisemään palkattujen työntekijöiden korvaamista työkokeilijoilla.

Työvoimapaalveluiden työkokeiluun ei toimeenpanossa ole perinteisesti yhdistetty kokeilupaikan tarjoajan ulkopuolista ohjausta tai esimerkiksi tukihenkilöä. Säännökset eivät kuitenkaan estä sitä, että työkokeilun rinnalle kokeiluun osallistujalle tarjottaisiin esimerkiksi valmentaja. Tällaisesta olisi kuitenkin sovittava kokeilupaikan tarjoajan kanssa.

3.2.3 Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

Palkkatuki kuuluu julkisiin työvoimapaalveluihin ja on työnantajalle työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu tuki, jonka työvoimaviranomainen voi myöntää palkkakustannuksiin työvoimapolitiittiseen harkintaan perustuen. Palkkatuesta säädetään järjestämislain 10 luvussa.

Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen myönnetään ensin kymmeneksi kuukaudeksi, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajaksi. Työnantajalla on mahdollisuus hakea enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan jatkoa palkkatuelle samasta henkilöstä vamman tai sairauden perusteella, jos työvoimaviranomaisen arvion mukaan tuella palkatun tuottavuus työtehtävässä on työterveyshuollon suosittelemista ja työnantajan tekemistä kohtuullisista mukautuksista huolimatta alentunut vamman tai sairauden johdosta olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti.

Vuoden 2025 aikana osa työvoimaviranomaisista keskeytti määrärahasyistä palkkatuen myöntämisen. Tuen myöntämiseen on työvoimaviranomaisilta saadun tiedon mukaan vaikuttanut joltain osin

myös työmarkkinatuen rahoitusvastuun muutos, jossa palkkatuettu työ ei enää poista kunnan rahoitusvastuuta työmarkkinatuesta. Myös yleinen taloustilanne voi vaikuttaa palkkatuen käyttöön, koska irtisanominen tai lomautus rajoittavat mahdollisuuksia myöntää palkkatukea työnantajille. Työttömälle palkkatuettu työ ei enää kartuta työnhakijan työssäoloa, millä voi olla vaikutusta palkkatuen kiinnostavuuteen. Tätä ei kuitenkaan ole erikseen selvitetty.

Palkkatuen sijaan tai sitä täydentämään työvoimaviranomaiset ovat ottaneet käyttöön kunnan omia työnantajille myönnettäviä tukia tukemaan työttömien työllistämistä. Työllistämisen kuntalisiä kunnat ovat myöntäneet aiemminkin esimerkiksi järjestöille täydentämään palkkatukea. Vuonna 2025 palkkatuen korvaavat tuet ovat työvoimaviranomaisilta saatujen tietojen mukaan yleistyneet. Kunnan omalla työllistämistuella tuettu työsuhde rinnastuu kunnan rahoitusvastuun näkökulmasta avoimien työmarkkinoiden työsuhteeseen ja toisaalta työttömän näkökulmasta työsuhdetta ei lueta työllistymistä edistäväksi palveluksi, jolloin työsuhde kartuttaa työnhakijan työssäoloa. Yrityksille ja työnantajille myönnettyjen tukien euromäärästä tai toteutuksen laajuudesta ei toistaiseksi ole saatavilla koottua tilastotietoa, vaan toteutusta olisi kartoitettava erilliselvityksin.

3.3 Kunnan yleinen toimiala ja työllisyyspalveluina järjestettävät palvelut

Kunnan toimialasta ja tehtävästä säädetään kuntalain 7 §:ssä. Säännöksen mukaan kunnan tehtävät jaetaan lakisääteisiin, yleiseen toimialaan kuuluviin sekä toimeksiantotehtäviin. Pääosa kunnan tehtävistä perustuu erityislainsäädäntöön. Erityislainsäädännön mukaiset tehtävät järjestetään kunnassa itsehallinnon periaatteiden mukaisesti. Erityislainsäädännön mukaisia tehtäviä hoitaessaan kunnan on noudatettava asianomaisen lain säännöksiä.

Kuntalain 7 pykälän 1 momentin ensimmäisen lauseen mukaan kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät. Nämä tehtävät muodostavat kunnan yleisen toimialan. Pykälässä ei määritellä yleisen toimialan määrittymisperusteita, millä on haluttu mahdollistaa toimialan joustava tulkinta ja valmius vastata paikallisiin haasteisiin.

Työttömille työllisyyspalveluina järjestetyt palvelut

KEHA-keskus ja työ- ja elinkeinoministeriö tekivät keväällä 2025 työvoimaviranomaisille kyselyn työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen alkuvaiheen tilannekuvan selvittämiseksi. Kyselyn yksi teema koski työvoimapalveluiden järjestämistä ja täysin uusien palveluiden kehittämistä. Tilannekuvakyselyä on tarkoitus toteuttaa säännöllisesti.

Kevään kyselyyn vastanneista työllisyysalueista merkittävä osa koki, että työnhakijoille tarjolla olevien työvoimapalveluiden määrä ei ole riittävä suhteessa tosiasialliseen tarpeeseen. Teemaan liittyvien kysymysten vastausten keskiarvo oli alle kolme (asteikko 1–5, jossa 5=erittäin hyvä).

Lakisääteisten työvoimapalveluiden lisäksi vastaajia pyydettiin kuvaamaan, millaisia yleisen toimialan piiriin kuuluvia ei-lakisääteisiä työllisyyspalveluita alueella järjestetään tai aiotaan järjestää. Kysymystä ei ollut kohdennettu mihinkään asiakaskohderyhmään.

Vastausten perusteella kunnissa on laaja ja vaihteleva valikoima työllisyyttä edistäviä palveluja, jotka täydentävät lakisääteisiä palveluja. Alueilla on esimerkiksi in-house -yhtiöitä, työpajoja ja erilaisia avustuksia. Lisäksi kunnissa järjestetään valmennuspalveluja, työkyvyn selvityksiä sekä erityisiä palveluja vieraskielisille asiakkaille.

Useilla työllisyysalueilla panostetaan nuorten työllistymiseen kesätyöseteleillä, kuntalisillä ja nuorten työpajatoiminnalla. Vastauksissa mainittiin myös yrittäjyyttä ja työnhakua tukevat matalan kynnyksen palvelut, kuten yrittäjyysparraus ja mini-rekrytointitapahtumat. Avointen vastausten perusteella monet työllisyysalueet tarjoavat paljon erityyppistä yritysneuvontaa.²⁴

²⁴ Esim. Eteläinen Keski-Suomi, Etelä-Satakunta, Meri-Lappi. Kuopio ilmoitti hyödyntävänsä työnhaun tukemisessa digitaalisia palveluja, kuten ”Digiparkkia”. Yritysneuvonnan mainitsivat mm. Kouvola ja TyöHäme.

Osa työllisyysalueista kertoi myöntävänsä työllisyysavustuksia kolmannen sektorin toimijoille. Myös erilaisia kansainvälisten osaajien houkutteluun liittyviä palveluja ilmoitettiin kehitettävän eri alueilla. Palveluiden tarkempi sisältö ja laajuus vaihtelevat kunnittain, ja osassa kuntia suunnitellaan uusia palveluja asiakkaiden tarpeiden tarkentuessa.

Avointen vastausten perusteella työllisyysalueet tekevät laajaa yhteistyötä erityisesti hankintojen, koulutusten ja palveluiden järjestämisessä. Yhteishankinnat ovat keskeisessä roolissa, ja esimerkiksi kotoutumiskoulutuksia on hankittu yhdessä eri alueiden kanssa. Myös optiosopimuksia ja yhteiskilpailutuksia hyödynnetään palvelutarpeiden mukaisesti. Psykologipalveluita, maksatustarkastuksia ja muutosturvaan liittyviä palveluja tuotetaan ja ostetaan myös eri alueiden välillä.

Ei-lakisääteisiä työllisyyspalveluja ei tällä hetkellä ole poimittavissa Työnvälitystilastoon. Seurannan parantamiseksi on loppuvuonna 2025 käynnistetty kehittämistoimia.

3.4 Kelan ammatillisen kuntoutuksen palvelut

Tämän arviomuistion lähtökohtana on kuntouttavaa työtoimintaa koskevan hallitusohjelmakirjauksen rajaamana tarkastella palveluja, joita järjestetään ja tarjotaan työttömille, joiden työ- ja toimintakyky ovat alentuneet. Kuntoutus on yksi palvelukokonaisuuden työkalu.²⁵

Ammatillinen kuntoutus on tarkoitettu työikäisille, joita sairauden tai vamman vuoksi uhkaa lähivuosina työkyvyttömyys tai heikentynyt työ- ja ansiokyky. Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on parantaa asiakkaan työllistymisen, työhön paluun ja työssä jatkamisen edellytyksiä. Ammatillisen kuntoutuksen ajalta myönnetään kuntoutukseen liittyvää etuutta.²⁶

Kelan [ammatillinen kuntoutus](#) on tarkoitettu erityisesti työelämän ulkopuolella oleville, nuorille ja osatyökykyisille. Kelan kuntoutus voi olla mahdollista myös silloin, jos työeläkelaitoksen tukeman ammatillisen kuntoutuksen kriteerit eivät täyty.

Kela järjestää tällä hetkellä muun muassa seuraavaa ammatillista kuntoutusta²⁷:

- [ammatillinen kuntoutusselvitys](#) – tukea tilanteen selvittelyyn ja kuntoutuksen suunnitteluun
- [koulutus](#) – tukea ammatilliseen koulutukseen
- [työkokeilu](#) – tukea työtehtävän tai opiskelualan soveltuvuuden varmistamiseen
- [työhönvalmennus](#) – tukea työpaikan etsimiseen ja työllistymiseen
- [ammatillinen Taito-kuntoutus](#) – tukea elämänhallintaan ja valmiuksia työelämään
- [koulutuskokeilu](#) – varmuutta sopivasta ammattialasta, opiskelupaikasta ja opiskelusta
- [apuvälineet](#) – työstä tai opiskelusta selviytymiseen
- [elinkeinotuki](#) – tukea yrityksen perustamiseen tai muuttamiseen.

Kelan järjestämään ammatilliseen kuntoutukseen haetaan kirjallisesti (hakulomake). Hakemuksen liitteenä on toimitettava ajantasainen lääkärintlausunto. Nuoren ammatilliseen kuntoutukseen ei kuitenkaan edellytetä lääkärintlausuntoa. Kuntoutusta valittaessa asiakas voi myös varata ajan Kelan kuntoutusasiantuntijan kanssa käytävään kuntoutushaastatteluun. Myös viranomainen voi ohjata henkilöä hakemaan Kelan ammatilliseen kuntoutukseen, ja kuntoutustarve voi tulla esille esimerkiksi työvoimaviranomaisessa tai hyvinvointialueen palveluissa tai viranomaisyhteistyössä (esimerkiksi TYM-yhteistoimintamalli).

Ammatillinen kuntoutusselvitys

Ammatillisen kuntoutusselvityksen tavoitteena on, että asiakas tunnistaa ja arvioi työ- ja/tai opiskelukykynsä tai toimintakykynsä vaikuttavia tekijöitä yhdessä moniammatillisen tiimin kanssa.

²⁵ Kuntoutuksen tavoitteena on edistää toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä, osallistumismahdollisuuksia, työ- ja opiskelukykyä, työllistymistä ja työssä jatkamista. Kuntoutuksesta säädetään useissa eri laeissa.

²⁶ Lisätietoja esim. <https://stm.fi/amatillinen-kuntoutus>

²⁷ Poimittu heinäkuussa 2025. Kattava kuvaus Kelan kuntoutuspalveluista Kelan verkkosivulta <https://www.kela.fi/kuntoutus>

Yksilöllisten keskustelujen myötä asiakas saa tukea ammatillisen suunnitelmansa laatimiseen. Kuntoutuspalvelu järjestetään palveluntuottajan kuntoutustiloissa mahdollisimman lähellä asiakkaan asuinpaikkaa. Selvityksen pituus sovitaan asiakkaan yksilöllisen kuntoutustavoitteen mukaan, mutta se kestää enintään 10 kuntoutuspäivää. Osa kuntoutuksesta voi toteutua etäkuntoutuspäivinä.

Taito-kuntoutus²⁸

Taito-kuntoutus on suunnattu 18–64-vuotiaalle, joka tarvitsee tukea työhön pääsemiseksi tai työssä jatkamiseksi, opiskelemaan pääsemiseksi tai opiskelun jatkamiseksi taikka ammatillisen suunnitelman edistämiseksi.

Taito-kuntoutuksen tavoitteena on, että asiakas saa kuntouksesta

- ohjausta ja tukea, joka auttaa asiakasta suuntaamaan kohti työelämää tai opintoja
- neuvoja siihen, miten asiakas voi itse vaikuttaa omaan toimintaan ja työkykyynsä sekä hyvinvointiinsa
- keinoja, joilla asiakas voi saavuttaa tavoitteensa ammatilliselle kuntoutukselle
- monipuolista tietoa työ-, opintu- ja kuntoutusmahdollisuuksista
- kokemusta työharjoittelusta
- mahdollisuuden vertaistukeen
- yhteyden tarvitsemiinsa tukiverkostoihin.

Taito-kuntoutus on yhdistelmä yksilö- ja ryhmäkuntoutusta sekä työharjoittelua. Kuntoutus koostuu aloitusjaksosta, työharjoittelujaksosta, syventävästä jaksosta ja päätösjaksosta. Asiakkaan työharjoittelusta osa voi toteutua myös palveluntuottajan työkokeilutiloissa tai niihin rinnastettavissa työpaikoissa tai työkeskuksissa.

Vuonna 2024 Kela teki päätöksen Taito-kuntoutuksen lakkauttamisesta²⁹. Päätöksen perusteena oli muun muassa se, että asiakasmäärät olivat vuosien saatossa olleet vähäisiä ja palvelun keskeyttämisprosentti korkea. Lisäksi Kelasta saadun tiedon mukaan Taito-kuntoutus havaittiin kohderyhmälle liian vaativaksi palveluksi. Sekä asiakkaat että ammattilaiset olivat sitä mieltä, että Taito-kuntoutuksessa ei asiakkaiden jaksamisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen haasteita pystytty aina riittävällä tavalla huomioimaan.

Työkokeilu ja työhönvalmennus³⁰

Kelan työkokeilu ja työhönvalmennus uudistuivat vuoden 2025 alussa. Uudistuksen myötä työkokeilu ja työhönvalmennus toteutetaan aidossa työympäristössä, eikä niitä järjestetä enää palveluntuottajan työkokeilutiloissa tai työpaikoilla. Lisäksi pitkät, työelämään tutustumiseen tarkoitetut harjoittelujaksot on poistettu. Uudistuksen yhtenä tavoitteena oli varmistaa, että kuntoutuksen asiakkaille tarjotaan mahdollisuus palkkatyöhön ja siihen liittyviin työsuhte-etuihin.

Työkokeilun tavoitteena on, että asiakas löytää sopivan työtehtävän tai opiskelualan ja voi varmistaa sen soveltuvuuden kokeilemalla työtä työpaikalla. Työkokeilu on yksilöllinen palvelu, ja sen aikana asiakkaan tukena on henkilökohtainen valmentaja. Työkokeilun aikana asiakas laatii valmentajan tuella ammatillisen suunnitelmansa, joka ohjaa häntä kohti tavoitteita. Suunnitelmassa huomioidaan myös asiakkaan tarvitsemat palvelut kuten esimerkiksi työvoimapalvelut ja terveydenhuolto. Yhteisissä tapaamisissa valmentajan kanssa suunnitellaan, miten työkokeilu toteutetaan, ja etsitään kokeiluun sopiva työpaikka. Työkokeilu sisältää enintään 15 tapaamista valmentajan kanssa. Työkokeilussa ollaan työpaikalla enintään 45 kuntoutuspäivää. Työkokeilu toteutetaan kokonaisuudessaan 5 kuukauden kuluessa sen alkamisesta ja se voi olla palkallinen tai palkaton.

²⁸ Lisätietoa mm. [Tiitinen, S., Malinen, K., Alakärppä, O., Kantanen, M., Moilanen, J. 2025. Kelan Taito-kuntoutuksen toteutus ja kehittämistarpeet. Toimeenpanotutkimus](#)

²⁹ Palvelu päättyy 31.12.2025.

³⁰ Palvelukuvaukset, ks. <https://www.kela.fi/documents/d/quest/tyokoikeilu-ja-tyohonvalmennus>

Työhönvalmennuksen tavoitteena on, että asiakas työllistyy palkkatyöhön tai toimii yrittäjänä. Työhönvalmennus on yksilöllinen palvelu, ja sen aikana tukena on henkilökohtainen valmentaja. Yhteisissä tapaamisissa valmentajan kanssa suunnitellaan, miten työhönvalmennus toteutetaan, ja etsitään henkilölle sopiva työhönvalmennuspaikka. Työhönvalmennuksessa asiakas työskentelee palkkatyössä. Jos tavoitteena on yrittäjäyys, työhönvalmennuksessa työskennellään omassa yrityksessä tai edistetään yritystoiminnan käynnistämistä. Työhönvalmennus sisältää enintään 25 tapaamista valmentajan kanssa. Työhönvalmennuksen Työskentely työpaikalla -vaihe kestää enintään 95 kuntoutuspäivää, mihin sisältyy myös valmentajan työpaikkatapaamisia. Työhönvalmennus toteutetaan kokonaisuudessaan 13 kuukauden kuluessa sen alkamisesta. Työhönvalmennukseen sisältyy yhteistyötä esimerkiksi työvoimapalveluiden tai terveydenhuollon kanssa. Yhteistyön tarkoitus on tukea osallistujaa työhönvalmennuksen tavoitteissa sekä varmistaa hyvä tiedonkulku eri palveluiden välillä. Yhteistyöllä pyritään myös varmistamaan, että osallistuja saa tarvitsemansa palvelut myös kuntoutuksen päätyttyä.

Nuorten ammatillinen kuntoutus

Kelan nuoren ammatillinen kuntoutus on tarkoitettu ilman työ- tai opiskelupaikkaa olevalle nuorelle, jonka toimintakyky on olennaisesti heikentynyt. Nuori voi hakea nuoren ammatillista kuntoutusta, jos hän on 16–29-vuotias ja hänen toimintakykynsä on heikentynyt muista syistä kuin sairauden takia. Hakemukseen ei tarvita lääkärinlausuntoa.

Nuoren ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on tukea ja edistää asiakkaan toimintakykyä, elämänhallintaa sekä valmiuksia ja kykyä opiskella ja työllistyä. Lisäksi tavoitteena on alusta lähtien ohjata asiakasta kohti työelämää, vaikka tavoite voi toteutua vähitellen ja pidemmällä aikavälillä. Kuntoutus suunnitellaan aina yksilöllisesti ja sen tavoitteet määritellään yhdessä asiakkaan kanssa.

Kela voi myöntää nuoren ammatillisena kuntoutuksena seuraavia palveluja:

- [ammatillinen kuntoutusselvitys](#) - tuki tilanteen selvittelyyn ja kuntoutuksen suunnitteluun
- [koulutuskokeilu](#) - varmuutta sopivasta ammattialasta, opiskelupaikasta ja opiskelusta.
- [Nuotti-valmennus](#) - henkilökohtaiselta valmentajalta tuki tulevaisuuden suunnitteluun
- [työkokeilu](#) - valmentajan tuki soveltuvan ammattialan, työtehtävän tai opiskelualan valintaan ja varmistat sen varmistaminen työpaikalla tapahtuvassa työkokeilussa
- [työhönvalmennus](#) - valmentajan tuki palkkatyöhön työllistymiseen tai yrittäjänä toimimiseen.

Nuoren ammatillinen kuntoutus voi olla sopiva palvelu, jos nuorella on vaikeuksia edetä opintoihin tai työelämää. Tilanne voi olla esimerkiksi jokin seuraavista: nuori ei löydä sopivaa opiskelualaa tai työpaikkaa, opiskelu on keskeytynyt tai on vaarassa keskeytyä oppilaitoksen tukitoimista huolimatta, siviili- tai asepalvelus on keskeytynyt ja nuori tarvitsee apua tulevaisuuden suunnitteluun.

Näkemyksiä Kelan ammatillisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan suhteesta

Kelan keskushallinto teki syksyllä 2025 pienimuotoisen kyselyn ammatillisen kuntoutuksen ratkaisuasiantuntijoille sekä TYM-yhteistoimintamallissa työskenteleville työkykyneuvojille. Tässä alaluvussa esitetyt näkemykset perustuvat pääosin tähän kyselyyn sekä tilastopohjaiseen arvioon.

Kelan näkemyksen mukaan kuntouttava työtoiminta voi edeltää Kelan järjestämää ammatillista kuntoutusta ja toimii hyvänä askelmana siirtymiseen. Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa edellytetään pääsääntöisesti asiakkaiden kykenevän osallistumaan palveluihin vähintään kolmena ja enintään viitenä päivänä viikossa. Kuntouttavassa työtoiminnassa asiakkaan viikoittaisia työtoimintapäiviä pystytään lisäämään, ja samalla on voitu varmistaa, että asiakkaan jaksaminen riittää ammatilliseen kuntoutukseen siirtymiseen.

Kelan keskushallinnon tätä muistiota varten antamien tilastotietojen mukaan ohjautumista kuntouttavasta työtoiminnasta kohti ammatillista kuntoutusta tapahtuu käytännössä vain vähäisissä määrin. Vuonna 2024 yhteensä noin 26 300 henkilöä sai työmarkkinatukea kuntouttavan työtoiminnan perusteella, ja näistä henkilöistä 1 360 sai vuonna 2024 myös myönteisen ammatillisen kuntoutuksen

tai nuoren ammatillisen kuntoutuksen päätöksen. Tammi - elokuussa 2025 yhteensä noin 20 000 henkilöä oli saanut työmarkkinatukea kuntouttavan työtoiminnan perusteella ja näistä noin 660 saanut myönteisen ammatillisen kuntoutuksen tai nuoren ammatillisen kuntoutuksen päätöksen. Toisaalta myös ohjautumista ammatillisesta kuntoutuksesta kuntouttavaan työtoimintaan tapahtuu jonkin verran esimerkiksi heikentyneen terveydentilan takia tai kun on todettu, ettei ammatillinen kuntoutus ole vielä oikea-aikaista tai ammatillinen kuntoutus on eri syistä keskeytynyt.

TYM-yhteistoimintamallin piirissä olevien asiakkaiden Kela arvioi siirtyvän enemmän kuntouttavasta työtoiminnasta ammatilliseen kuntoutukseen kuin mitä Kelan ammatillisen kuntoutuksen ratkaisutyössä on koettu. Siirtyminen voi Kelan mukaan olla seurausta siitä, että TYM-palveluissa osatyökykyisten työttömien asiakkaiden tilannetta ja työkykyä edistäviä mahdollisuuksia tarkastellaan monialaisesti yhdessä työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen asiantuntijoiden kanssa.

3.5 Asiakkailla tunnistettuja palvelutarpeita

Palveluiden järjestäminen ja tarjoaminen asiakkaalle perustuvat enenevässä määrin työttömän palvelutarpeeseen. Luvussa esitellään palvelutarpeita, joita toimijat ovat nostaneet esille.

Kuntien ja työvoimaviranomaisten esille nostamia palvelutarpeita

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa ulotti työllistymisen edistämisen lakisääteiset toimet ja palvelut kaikkiin kuntiin. Ennen TE2024-uudistuksen toimeenpanon käynnistymistä kuntien omat työllisyyden edistämiseen liittyvät toimet olivat kuntien yleisen toimialan perusteella itselleen ottamia vapaaehtoisuuteen perustuvia työllisyyspalveluja sekä kuntien kuntakokeiluissa kokeilulainsäädännön nojalla hoitamia tehtäviä. Lisäksi vuoden 2022 loppuun kunnat vastasivat sosiaali- ja terveystyövoimavarojen järjestämisestä, mikä tarkoitti, että esimerkiksi kuntouttava työtoiminta ja työttömien terveystarkastukset olivat kuntien työttömille järjestämiä lakisääteisiä palveluja.

Kuntakokeilujen toteutusaikoja lukuun ottamatta kuntouttava työtoiminta oli ainoa kuntien järjestämisvastuulla oleva työllistymistä edistävä palvelu ja sellaisena myös työmarkkinatuen rahoitusosuuteen vaikuttava palvelu. Vuoden 2023 alussa sosiaali- ja terveystyövoimavarojen siirtyivät kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle, jolloin myös kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuu siirtyi. Järjestämisvastuun siirtymisestä huolimatta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuminen poisti vuoden 2025 alkuun asti kunnan työmarkkinatuen rahoitusosuuden.

Kesällä 2024 Kuntaliitto teki kuntouttavan työtoiminnan hallitusohjelmakirjaukseen liittyen TE2024-uudistuksen valmisteluverkostolle kyselyn mahdollisen uuden matalan kynnyksen työvoimapalvelun tarpeesta ja sisältötoiveista. Työ- ja elinkeinoministeriö osallistui kysymysten muotoiluun ja vastaus-ten käsittelyyn.

Osa vastanneista kuntien edustajista toi esille, että osa työttömistä tarvitsee enemmän tukea kuin mitä työvoimapalveluiden uusi sääntely mahdollistaa. Työvoimapalveluja pidettiin myös osalle työttömistä liian vaativina ja toisaalta kuntouttavaa työtoimintaa riittämättömästi työllistymistä edistävänä. Jälkikäteen tarkasteltuna näistä valmisteluvaiheen vastauksista oli osin tulkittavissa, että keväällä 2023 hyväksytty laki työvoimapalvelujen järjestämisestä ei vastaushetkellä ole vielä ollut kovin tuttu. Järjestämislain voimaantuloon oli tuolloin vielä aikaa eivätkä työvoimaviranomaiset olleet aloittaneet tehtävissään.

Syyskuussa 2025 Kuntaliitto järjesti työllisyysjohtajille työpajan, jossa ideoitiin työvoimapalvelujärjestelmän kehittämismahdollisuuksia. Työllisyysjohtajat keskustelivat myös asiakaskohderyhmistä, joiden palvelutarpeisiin on haasteellista vastata. Keskustelua täydennettiin kyselyllä. Työpaja oli osa tämän arviomuistion valmistelua ja työllisyysalueiden kuulemista, minkä vuoksi työ- ja elinkeinoministeriön edustaja osallistui tilaisuuteen.

Työllisyysjohtajien keskustelussa ja vastauksissa nousi esille alla olevia kohderyhmiä³¹:

- 1) Väliinputoajat – eivät sovi nykyisiin palveluihin mutta eivät ole sosiaalipalvelujen asiakkaita.
- 2) Osatyökykyiset
- 3) Nuoret ja työelämään siirtymävaiheessa olevat
- 4) Osa maahanmuuttajista
- 5) Erittäin kaukana työmarkkinoista olevat

Yhteisenä piirteenä asiakasryhmille todettiin yksilöllisen ja räätälöidyn tuen tarve ja sen vahvistaminen aidossa työympäristössä. Muina tuen tarpeina vastauksissa tuotiin esille osaamisen tunnistaminen, tarve kehittää yleisiä työelämätaitoja sekä puuttuvan työkokemuksen vahvistaminen. Erityisryhmien tarpeina mainittiin neuroepätyypillisten asiakkaiden tuki työelämässä sekä maahanmuuttajien kielitaidon kehittäminen työpaikoilla. Osa tuen tarpeista tunnistettiin erityisesti nuorilla, mutta suurin osa esille tuoduista tuen tarpeista vastasi myös pidempään työttömänä olleiden ja työmarkkinoille palaavien työttömien tarpeita.

Työllisyysjohtajien vastauksissa tuotiin esille myös toimivan ja sujuvan viranomaisyhteistyön tärkeys kohderyhmien työllistymisen tukemisessa. Vastaajien mukaan työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueen työnjako ei aina ole selkeää ja palveluiden saatavuudessa on puutteita. Useimmin mainittiin työkykyyn ja terveydentilan selvittelyyn tarvittavan resurssin vajeet. Myös aiemmissa keskusteluissa ja myös TE2024-uudistuksen valmistelun aikana kunnat ovat tuoneet esille, että sosiaali- ja terveyspalvelut eivät riittävästi huomioi työttömien työkyvyn edistämistä. Erityisesti terveyspalvelujen saatavuudessa on koettu olevan puutteita.

Työvoimaviranomaiset ovat toisaalta tuoneet esille myös sitä, että sosiaaliohjausta tarvitaan työvoima- ja työllisyyspalveluiden rinnalle. Myös Kelan ammatilliseen kuntoutukseen pääsy on tuotu tärkeänä elementtinä esille työllistymisen edistämisessä.

Sosiaalipalveluiden uudistamisen valmistelussa tunnistettu kohderyhmä

Kevään 2025 kehysriihen linjausten jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö kytki sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palveluiden uudistamisen osaksi laajempaa sosiaalihuollon palvelu-uudistuksen valmistelua. Palvelu-uudistusta valmistelevaan asetettiin työryhmä ja sille alatyöryhmä.³²

Osana valmistelua ministeriö kartoitti alkukesästä 2025 hyvinvointialueille tehdyssä kyselyssä kuntouttavan työtoiminnan tilannekuvaa.³³ Kyselyssä kysyttiin vuositilastolukuja vuodelta 2024 ja poikakeikkaustietoa sekä arvioita nykytilasta kyselyhetkellä. Kyselyyn saatiin vastaukset 20 hyvinvointialueelta. Osa vastauksista perustui hyvinvointialueen tilastoihin, mutta osa on arvioita, joten tulokset ovat suuntaa antavia.

Yhtenä selvitettävänä teemana oli kuntouttavaan työtoimintaan osallistuville asetettu työnhakuvelvollisuus sekä arvio osallistujien työ- ja toimintakyvystä suhteessa työvoimapalveluiden tarjoamiseen. Työnhakuvelvollisuuden asettamisesta vastaa työvoimaviranomainen³⁴.

Vuonna 2024 kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita oli hyvinvointialueiden tilastojen mukaan noin 22 100. Hyvinvointialueiden arvioiden mukaan keskimäärin 25 %:lle oli asetettu nollaa suurempi työnhakuvelvollisuus (vastaajia 19). Hyvinvointialueittain tarkasteltuna niiden henkilöiden osuus, joille oli kuntouttavassa työtoiminnassa asetettu työnhakuvelvollisuus, vaihteli kuitenkin 10 %:sta 80 %:iin. Yli puolet vastanneista hyvinvointialueista kertoi 1–3 haettavan työpaikan työnhakuvelvollisuuden asetetun 10–20 %:lle kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneista.

³¹ Vastausten koonnissa on muistion valmistelussa hyödynnetty Microsoft 365 Copilot Chatia. Ryhmittely ei ole toisiaan poissulkeva eli henkilö voi kuulua useampaan ryhmään.

³² Linkki <https://stm.fi/-/sosiaalihuollon-palvelu-uudistus-etenee>.

³³ Kysely toteutettiin ajalla 26.05.-13.06.2025. Kyselyn toteutti STM:n toimeksiannosta THL.

³⁴ Vuoden 2024 osalta TE-toimisto.

Niiden asiakkaiden osalta, joille työvoimaviranomainen on asettanut työnhakuvelvollisuuden, joka on suurempi kuin nolla, on tarkoituksenmukaista tarkastella, ovatko asiakkaat oikeassa palvelussa. Tarkastelu on osa sosiaali- ja terveysministeriössä meneillään olevaa sosiaalihuollon palvelu-uudistuksen valmistelua.

Vastanneista alueista 60 % totesi noin 10 % kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista olevan työkykyisiä tai kykeneviä ensisijaisesti julkisiin työvoimapalveluihin, jos palveluita tai työtä olisi riittävästi tarjolla. Keskimäärin tarkasteltuna asiakkaista 17 % olisi työkykyisiä tai kykeneviä ensisijaisesti julkisiin työvoimapalveluihin.

Taulukko 6: Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneiden palvelutarpeet

2024		vaihtelu hyvinvointialueittain 200–5 000 hlöä
Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet	22 102	
Työnhakuvelvollisuus asetettu (1–3)	25 % (noin 5 500)	10 % - 80 %
Asiakkaista kykeneviä työhön tai julkisiin työvoimapalveluihin	17 % (noin 3 600)	0 % - 40 %
Sosiaalisen kuntoutuksen tarve ennen työvoimapalveluja	noin puolet	20 % - 90 %
Pitkäkestoinen sosiaalinen kuntoutus ennen työn tai työvoimapalvelujen tarjoamista	noin puolet	20 % - 90 %

Työ- ja toimintakykyyn liittyvien palvelutarpeiden osalta vastauksissa oli hajontaa siinä, kuinka suuri osa kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvista asiakkaista olisi työ- ja toimintakyvyltään sellaisia, että siirtyminen julkisiin työvoimapalveluihin ja työllistyminen edellyttäisi ensin toimintakykyä ja työelämävalmiuksia edistävää sosiaalihuollon kuntoutusta. Hajontaa vastauksissa oli myös sen osalta, kuinka suuri osa asiakkaista olisi työ- ja toimintakyvyltään sellaisia, että siirtyminen ensisijaisesti työvoimapalveluihin tai työhön ei lähitulevaisuudessa ole todennäköistä. Sen sijaan he hyötyisivät sosiaalihuollon kuntoutuksesta, jonka ensisijaisena tavoitteena olisi sosiaalisen toimintakyvyn ja elämänhallinnan edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Arviot vaihtelivat kummassakin tarkastelussa 20 % - 90 % asiakkaista.

Sosiaali- ja terveysministeriön virkavalmistelussa esitetyn alustavan arvion mukaan syy vastausten hajontaan voi johtua toteutetun kysymyksenasettelun tulkinnanvaraisuudesta. Toisaalta se voi myös heijastaa alueellisia eroja kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn nyky- ja tulevaisuuden tilanteissa. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan kuitenkin noin puolet kuntouttavaan työtoimintaan vuonna 2024 osallistuneista olisi sosiaalihuollon kuntoutuksen tarpeessa ja noin puolet sellaisen pitkäkestoinen sosiaalihuollon kuntoutuksen tarpeessa, jossa tavoitteena on sosiaalisen toimintakyvyn ja elämänhallinnan edistämisen ja syrjäytymisen ehkäisy.

Muiden toimijoiden näkemyksiä

Kelan palvelut uudistuivat vuoden 2025 alussa. Palvelu-uudistukseen liittyen Kelan ammatillisen kuntoutuksen työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutuspalvelu (TEAK) päättyi 31.12.2024 ja sen tilalla Kelassa käynnistyivät uusi työkokeilu ja uusi työhönvalmennus 1.1.2025 alkaen. Osana uudistusta ei 1.1.2025 alkaen enää ole ollut tarjolla työkokeilun ja työhönvalmennuksen yhdistelmäpalvelua, mikä on Kelan arvion mukaan osin johtanut siihen, että runsasta ja pitkäkestoista tukea tarvitsevia asiakkaita on ohjautunut aiempaa enemmän Taito-kuntoutukseen.

Taito-kuntoutuksen asiakasmäärät ovat kasvaneet vuonna 2025, mutta kokonaisuutena tarkastellen asiakasmäärät ovat vuosien saatossa olleet vähäisiä ja palvelun keskeyttämisprosentti on ollut korkea. Lisäksi Kelassa havaittiin, että Taito-kuntoutus olisi kohderyhmälle liian vaativa palvelu. Kelassa

myös havaittiin, että Taito-kuntoutukseen ohjautui sellaisia asiakkaita, jotka olisivat enemmän hyötyneet kuntouttavasta työtoiminnasta.

Kela on arviomuistion valmistelun aikana tuonut esille huolen siitä, että osa osatyökyvyttömistä työttömistä asiakkaista voi muodostaa jatkossa väliinputoajien joukon. Kelan näkemyksen mukaan tulevaisuuden palveluiden kehittämisessä tulisivat palveluaukkojen ehkäisemiseksi tehdä laajaa yhteistyötä palveluita järjestävien tahojen kesken.

Vuosina 2012–2014 työskenteli sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevan lainsäädännön ja palvelujärjestelmän uudistamistarpeiden arvioimiseksi ja lainsäädännön uudistamiseksi (**TEOS-työryhmä**³⁵). Osana työryhmätyöskentelyä selvitettiin toimijoiden näkemyksiä asiakkaiden työllistymisen esteistä. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työllistymistä vaikeuttivat vastaajien arvioiden mukaan yleisimmin sosiaaliset syyt ja ongelmat sekä päihdeongelma. Useammassa kuin kahdessa kolmesta kyselyyn vastanneesta kunnasta mielenterveysongelma, päihdeongelma sekä sosiaaliset syyt ja ongelmat olivat kolmen yleisimmän työllistymistä vaikeuttavan asian joukossa. Muiden syiden osuus jäi selvästi edellä mainittuja pienemmäksi; niistä yleisin oli asiakkaiden vanhentunut osaaminen tai koulutus.

4 VIREILLÄ OLEVAT SÄÄDÖSMUUTOKSET JA MUU KEHITTÄMISTYÖ

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta eduskunta on 12.12.2025 hyväksynyt hallituksen esityksen työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp). Hallitus käynnisti syksyllä 2025 myös valmistelun nuorten pidempään työttömänä olleiden tai perustason koulutuksen omaavien työllistymisen edistämiseksi (nuorten rekrytointituki yrityksille). Säädösmuutosten ja nuorten rekrytointituen on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2026.

Työnhakijan palveluprosessi kevenee muun muassa siten, että täydentävät työnhakukeskustelut järjestettäisiin jatkossa työnhakijan palvelutarpeen perusteella nykyisen kaavamaisen järjestämisen sijaan. Täydentäviä työnhakukeskusteluja olisi järjestettävä siten, että työnhakija saa tarvitsemansa tuen työnhakuun ja työllistymisen edellytysten paranemiseen. Täydentävissä työnhakukeskusteluissa voidaan nykyistä vastaavasti tarvittaessa jatkaa palvelutarpeen selvittämistä ja ohjata työnhakija tarpeellisiin palveluihin.

Säädösmuutosten arvioidaan mahdollistavan rajallisten resurssien kohdentamisen enemmän tukea tarvitseville ja edistävän heidän mahdollisuuksiaan, mikä lisäisi työnhakijoiden yhdenvertaisuutta. Yleinen tavoite asiakaslähtöisemmistä työvoimapalveluista sekä harkintavallan lisäämisestä työnhakijan palveluprosessin määräytymisessä tukisi myös vammaisille henkilöille järjestettävien työvoimapalveluiden tarkoituksenmukaisempaa toteutumista.

Työttömyysturvalaki muuttuu siten, että koulutukseen hakuvelvollisuuden voisi täyttää hakemalla työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen, jos asiasta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Käytännössä tämä edellyttää sitä, että työnhakijalla on sellainen sairaus tai vamma, jonka vuoksi hänellä ei ole mahdollisuutta siirtyä tutkintotavoitteeseen koulutukseen. Lisäksi työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa olisi nykyistä laajemmin mahdollista sopia muuhun kuin tutkintotavoitteeseen koulutukseen hakemisesta sekä pääsäännöstä poikkeavasta opiskelupaikkojen hakemisen tarkasteluajankohdasta. Muutos mahdollistaa tutkintotavoitteeseen koulutukseen hakeutumisessa haasteita omaavan nuoren ohjaamisen opiskelemaan juuri hänelle soveltuvia opintoja, millä on myös nuorten syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta eduskunta on 16.12.2025 hyväksynyt hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta (HE 109/2025 vp). Muutoksilla kevennetään aktivointisuunnitteluun ja kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamiseen

³⁵ Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:32. [Sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevan lainsäädännön ja palvelujärjestelmän uudistamistarpeita arvioivan työryhmän loppuraportti](#)

liittyviä hallinnollisia velvoitteita. Uusia aktivointisuunnitelmia laaditaan jatkossa vain työttömyyden perusteella toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saaville työttömille. Työttömyysetuuteen oikeutettujen työttömien osalta kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamisesta sovittaisiin edellytysten täytyessä monialaisessa työllistymissuunnitelmassa. Muutosten myötä hyvinvointialueen resursseja arvioidaan voitavan kohdentaa paremmin niille asiakkaille, joiden tuen tarpeet ovat moninaiset.

Kuten edellä vuoden 2025 kehysriihilinjauksen yhteydessä todettiin, sosiaali- ja terveysministeriössä on meneillään sosiaalihuollon palvelu-uudistus. Uudistuksessa tarkastellaan myös sosiaalihuollon työllistymistä sekä työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen uudistamista. Uudistukseen liittyvä säästö hyvinvointialueiden valtion rahoitukseen on linjauksen mukaan 12,5 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen. Samassa yhteydessä kehitetään sosiaalista kuntoutusta vastaamaan niiden työikäisten asiakkaiden palvelutarpeisiin, joiden työ- ja toimintakyky on alentunut ja joilla on muun muassa elämänhallinnan ongelmia. Osana uudistusta laki kuntouttavasta työtoiminnasta on tarkoitus kumota, ja tilalle kehitettäisiin sosiaalihuollon ja työvoimaviranomaisen palveluita. Palvelu-uudistuksen valmistelu on meneillään sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä, joka luovuttaa raporttinsa 31.1.2026 mennessä. Raportin pohjalta valmistelu jatkuisi hallituksen esityksen valmisteluna, ja hallituksen esitysluonnos tulisi lausunnonle keväällä 2026.

Kela käynnistää syksyllä 2025 Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluvalikoiman kehittämisen. Kelassa on nostettu esiin, että ammatillisen kuntoutuksen palveluvalikoimaan tarvitaan palvelua, joka sisältää asiakkaan yksilöllistä, vahvaa ja pidempikestoista tukemista, ja jossa on selkeä työelämäkytkös. Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluvalikoiman kehittämisessä on huomioitava Kelan kuntoutuslaissa (Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista (566/2005) ammatilliselle kuntoutukselle ja kuntoutusrahalle asetetut edellytykset.

5 ALUSTAVAT KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Muistiossa esiteltävät kehittämis ehdotukset pohjautuvat kokonaistarkasteluun, jossa on otettu huomioon nykyisen palveluvalikoiman toteuttamismahdollisuudet ja toteutuma, meneillään oleva muu uudistus- ja kehittämistyö, viranomaisyhteistyön kehittämismahdollisuudet sekä valmistelun aikaisissa kuulemisissa esille tuodut näkemykset. Kehittämistarpeiden arvioimista ja kokonaiskuvan luomista haastaa, että uusi työvoimapalvelujärjestelmä on ollut voimassa vasta vähän aikaa eikä sen toimivuudesta ole vielä kattavasti saatavilla toteutumati etoa.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei tässä vaiheessa tee ehdotusta kokonaan uudesta työvoimapalvelusta. Voimassa oleva työvoimapalvelulainsäädäntö yhdistettynä kuntien yleisen toimialan nojalla tarjottaviin palveluihin mahdollistaa monipuolisten palvelukokonaisuuksien tarjoamisen myös enemmän tukea tarvitseville työttömille eikä valmistelun aikana ole sääntelyssä tunnistettu merkittäviä puutteita.

Uudesta yksittäisestä palvelusta säätämisen sijaan ehdotetaan toimia, joilla olisi mahdollista parantaa heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työttömien työllistymistä ilman merkittävää uutta sääntelyä. Kehittämis ehdotukset kohdistuvat joihinkin olemassa oleviin palveluihin, viranomaisyhteistyöhön sekä sääntelyn tarkentamiseen joidenkin palvelujen osalta.

Työvoimapalveluja koskevan sääntelyn riittävyys arvioidaan saadun lausuntopalautteen jälkeen. Lausuntopalautteessa lausujat voivat myös konkretisoida työvoimapalveluiden mahdollisia puutteita ja esittää toimia tilanteen parantamiseksi.

5.1 Palveluiden kehittäminen

Työvoimaviranomaisten ja työllisyysalueiden käytössä on vuoden 2025 alusta lähtien ollut sekä kaikki järjestämislaissa säädetyt työvoimapalvelut että kunnan yleisen toimialan perusteella toteuttamat työllisyyspalvelut. Työllisyyden edistämisen ekosysteemissä myös koulutuspalvelut ja kunnalliset elinkeinopalvelut on mahdollista nivoa palvelukokonaisuudeksi. Käytettävissä olevien palveluiden määrä ja kokonaisuus on huomattavan laaja verrattuna aikaan, jolloin työllistymistä edistävistä palveluista vain kuntouttava työtoiminta oli kuntien järjestämisvastuulla.

Nykyinen lakisääteisten työvoimapalveluiden ja kunnan omien työllisyyspalveluiden valikoima on siinä kyllä kattava. Työvoimapalvelujen sääntely on valmennusten ja koulutuskokeilun osalta väljää ja siten mahdollistavaa. Voimassa oleva sääntely mahdollistaa myös muiden kuin julkisten työvoimapalvelujen sisällyttämisen työttömän kanssa laadittavaan työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan, mikä luo aikaisempaa laajempia ja monipuolisempia mahdollisuuksia erilaisien räätälöityjen palvelukokonaisuuksien rakentamiselle.

Toimeenpanossa monipuolisuus ei kuitenkaan vielä kovinkaan vahvasti näy. Vuoden 2025 aikana julkisten työvoimapalveluiden tarjonta ja volyymit ovat vaihdelleet eri työllisyysalueilla. Samaan aikaan työvoimaviranomaiset ovat käynnistäneet ja tarjonneet kunnan yleisen toimivallan nojalla työttömille esimerkiksi valmennusta ja työnantajille työllistämislisiä. Kuntien ei-lakisääteisten työllisyyspalvelujen määrä näyttää saatujen tietojen perusteella olevan kasvussa. Koottua tietoa ei-lakisääteisistä palveluista on tarkoitus tuottaa työvoimaviranomaisille suunnatuilla kyselyillä³⁶.

Palvelujen tarjoamisessa ja palvelukokonaisuuksien rakentamisessa enemmän tukea tarvitseville työttömille olisi mahdollista hyödyntää alla esiteltäviä kehittämissuhteita.

Kehittämissuhteus 1: Uravalmennuksen räätälöinti

Työvoimapalveluiden uravalmennuksen sisällöistä ei säädetä tarkemmin eikä toimeenpanoa varten ole laadittu tiettyä palvelukuvausta, jonka mukaisena uravalmennus pitäisi toteuttaa. Työvoimaviranomaisella on siten monipuoliset mahdollisuudet räätälöidä valmennusta asiakkaiden tarpeisiin. Uravalmennusta olisi mahdollista toteuttaa painottaen esimerkiksi työelämävalmiuksien kehittämistä, mikä järjestämislaissa säädetään yhdeksi uravalmennuksen tarkoituksiksi. Uravalmennus on myös mahdollista yhdistää muihin palveluihin.

Erityisesti työelämävalmiuksien kehittämisessä voi olla tarpeen tehdä yhteistyötä sosiaalipalvelujen kanssa sen varmistamiseksi, että työtön saa tarvittaessa sosiaalipalveluiden tukea arjessa ja työelämässä toimimisen perusvalmiuksien vahvistamiseen.

Kehittämissuhteus 2: Työhönvalmennuksen menetelmien monipuolistaminen

Työhönvalmennuksen menetelmistä ei työvoimapalveluiden järjestämislaissa säädetä tarkemmin. Koska laatuperusteisen työhönvalmennuksen vaikuttavuudesta on vahvaa näyttöä, olisi tavoiteltavaa, että laatuperusteista työhönvalmennusta otettaisiin käyttöön myös työvoima- ja työllisyyspalveluissa. Käyttöönotto ei edellytä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön. Työhönvalmennuksen menetelmiä ja niiden käyttöönottoa voisi olla mahdollista pilotoida myös alueellisinä hankkeina, jos menetelmistä ei ole aiempaa kokemusta.

Laatuperusteisen työhönvalmennuksen käyttöönotto työvoimapalveluissa tukisi osaltaan myös hallitusohjelman tavoitetta laajentaa IPS-menetelmän käyttöönottoa. Pääleikkaisen toiminnan välttämiseksi työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen tulisi tarvittaessa sopia työnjaosta laatuperusteisen työhönvalmennuksen hyödyntämisessä sekä valmennuksen kohderyhmistä.

Työhönvalmennuksen järjestämispaikasta ei säädetä tarkemmin. Siten työhönvalmennusta voi toteuttaa hyödyntäen alueellisen tai paikallisen työllisyyden edistämisen ekosysteemin toimijoita.

Kehittämissuhteus 3: Työllistymissuunnitelman rakentaminen palvelukokonaisuudeksi

Useiden arviointien ja tutkimusten mukaan tukea tarvitsevan työttömän työllistymispolkua rakennettaessa tulisi johdonmukaisesti kiinnittää huomiota siihen, että työllistymissuunnitelmassa sovitut toimet muodostavat tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden. Palvelukokonaisuuksien rakentamista voisi olla mahdollista edistää esimerkiksi osaamisen kehittämisen tai palvelumuotoilun

³⁶ Kyselyt ovat osa työvoimapalvelujärjestelmän seurantaa. Meneillään on KEHA-keskuksen toteuttama kysely, jonka tuloksia on käytettävissä alkuvuonna 2026.

hankkeina. Tarvittaessa toimintatapojen ja prosessien muotoilua on mahdollista toteuttaa myös kansallisella tasolla yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Jos työttömän palvelutarve ja työllistymisen edistäminen edellyttävät eri viranomaisten palveluja, palvelukokonaisuuden rakentaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä viranomaisten välillä, ks. tarkemmin Kehittämisehdotus 5.

Kehittämisehdotus 4: Sääntelyn tarkentaminen

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi on työvoimapalveluiden tähänastisten toteutumatiетоjen perusteella syytä tarkastella kokeilun ja valmennuksen sääntelyn selkeyttä ja riittävyyttä. Arviomuistion valmistelun aikana esille tuodut työvoimaviranomaisten näkemykset kohdentuivat erityisesti työkokeiluun.

Työkokeilun osalta työ- ja elinkeinoministeriön voisi jatkovalmistelussa tarkastella 1.1.2025 voimaan tulleen työkokeilun enimmäiskeston lyhentämisen vaikutuksia kohderyhmään. Lisäksi työkokeilun tarkoitusta ja toteutustapoja voi olla tarpeen tarkastella suhteessa kohderyhmän työllistymisedellytyksiin ja tarvittavaan tukeen. **Koulutuskokeilu**n osalta voisi olla tarpeen selvittää tarkemmin palvelun kohdentumista tarkasteltavana olevaan kohderyhmään ja sen jälkeen arvioida mahdollisia kehittämistarpeita toimeenpanon tueksi.

Valmennusten matala käyttöaste ja varsinkin uravalmennuksen lyhyt keskimääräinen kesto voivat viitata siihen, että toimeenpanossa ei ole merkittävästi hyödynnetty mahdollisuutta toteuttaa valmennuksia eri pituisina jaksoina ja yhdistää niitä muihin palveluihin silloin kun työttömän palvelutarve edellyttää pitkäkestoista tukea. Valmennusten osalta olisi hyvä tarkastella, onko sisällöstä tai toteutuksesta joltain osin säädettävä tarkemmin, jotta turvataisiin heikossa työmarkkina-asemassa olevien nykyistä parempi pääsy palvelutarpeen mukaiseen työllistymistä edistävään palveluun.

Työhönvalmennukseen osalta olisi tarpeen myös arvioida palvelun tosiasiallisen toteutuksen (ml. kesto) ja kulukorvauksen suhdetta. Tarkasteltavaksi voisi tulla esimerkiksi se, toteutetaanko työhönvalmennusta sen kestoisena ja sen kaltaisena, että siihen osallistuminen rinnastuisi voimassa olevan lain mukaisiin työnhakuvalmennuksiin ja uravalmennuksiin osallistumiseen, joihin osallistuvalla on säädetty oikeus kulukorvaukseen.

5.2 Toimijoiden työnjako ja yhteistyö

Ministeriöiden tehtävänjakoa tarkastellessa työllisyyden edistäminen ja työpolitiikka kiinnittyvät Suomessa vahvasti elinkeinopolitiikkaan, mitä voi pitää selkeänä erona verrattuna moniin Euroopan maihin, joissa työllisyyden edistäminen ja työvoimapalvelut ovat osa sosiaalipolitiikkaa ja yhden toimijan alla keskushallinnossa. Suomen toimintamallia ja työllisyyden edistämisen asemoitumista on pidetty eurooppalaisessa kontekstissa mielenkiintoisena ja mahdollistavana.³⁷ Suomen valitsema hallinnollinen rakenne kuitenkin herättää kotimaassa keskustelua siitä, toimiiko viranomaisten yhteistyö riittävästi ja mitkä ovat eri viranomaisten roolit työllisyyden edistämässä. Teema nousee esille varsinkin palvelujärjestelmien ja muiden rakenteellisten muutosten yhteydessä, mikä tälläkin hetkellä voidaan havaita.

Nykyisessä palvelurakenteessa ja esitetyn nykytilan arvioinnin perusteella voi todeta, että tarkastelussa olevan kohderyhmän työllistymisen edistäminen edellyttää nykyisessä palvelurakenteessa jatkossakin viranomaisten yhteistyötä ja palveluiden yhteensovittamista.

³⁷ Kansainvälisesti katsottuna Suomen sosiaaliturvajärjestelmä näyttäytyy usein hyvin ainutlaatuisena, ja voi johtaa ongelmiin työllistymispolulla. Ks. esim. Eri poluilla työllisyyteen. Suomen sosiaaliturvajärjestelmän erityispiirteet ja ongelmakohdat kansainvälisessä vertailussa. Minna van Gerven, Merita Mesiäislehto, Peppi Saikku, Joonas Ollonqvist, Tuuli Malava ja Netta Tuominen. [Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:51](#)

Valmistelun aikana esille tuotujen näkemysten mukaan viranomaisten työnjaossa ja rooleissa on epäselvyyttä ja joiltain osin päällekkäisyyksiä. Valmistelun aikana ei kuitenkaan selkeästi ole tullut esille, onko kyse lainsäädännön päällekkäisyyksistä tai katvealueista vai esimerkiksi ajan kuluessa muotoutuneista toimintatavoista. Toimintatapojen uudistaminen on mahdollista ja nopeinta käynnistää alueellisesti ja paikallisesti.

Kehittämisehdotus 5: Alueellisten yhteistyösopimusten edistäminen

Yhteistyön rakentamisesta on tarkoituksenmukaista sopia riittävän strategisella tasolla, jolloin voidaan myös määritellä muun muassa yhteistyölle asetettavat tavoitteet. TE2024-uudistuksen valmistelun tukena toiminut poikkihallinnollinen TE24 Sote-yhdyspinnat työryhmä tuotti kansalliset suositukset yhdyspintojen rakentamiseksi³⁸ alueille. Suositukset julkaistiin huhtikuussa 2024 ja ne on julkaistu muun muassa Työmarkkinatorilla ([LINKKI](#)).

Suosituksissa tuotiin muun muassa esille, että toimijoiden tulisi pyrkiä yhteisen tilannekuvan muodostamiseen, mikä käsillä olevassa asiassa tarkoittaisi heikommassa työmarkkina-asemassa olevien tilanteen tarkastelua yhdessä. Toimijoiden tulisi myös varmistaa, että viranomaiset tuntevat riittävästi toistensa tehtävät ja kullekin toimijalle asetetut tavoitteet ja toiminnan reunaehdot. Alueiden hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi olisi tarkoituksenmukaista laatia viranomaisten yhteisiä strategioita ja viedä myös työllisyyden edistämisen tavoitteita tällaisiin strategioihin. Strategiatyöhön olisi hyvä kytkeä myös muut työllisyyden edistämiseksi toimivat tahot ja yhteisöt. Asiakastyön tueksi eri toimijoiden olisi tarkoituksenmukaista sopia myös palveluohjauksen menettelyistä.

Yhdyspintojen rakentaminen ja yhteisten strategisten tavoitteiden laatiminen on edelleen ajankohtaista ja alueiden elinvoiman ja hyvinvoinnin näkökulmasta tavoiteltavaa. Suositusten toteutumisesta ei vielä ole koottua tietoa, mutta kansallista tilannekuvaa työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen yhdyspintojen rakentumisesta on saatavilla ainakin vuoden 2026 lopulla osana työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan työtä.

Pidemmän aikavälin kehittämistavoitteet

Pidemmällä aikavälillä on tarpeen tarkastella työllistymiseen tukea tarvitsevalle työttömälle tarjolla olevia palveluja kokonaisuutena. Tarkastelua voi olla tarpeen ulottaa myös muihin kuin työvoima-, työllisyys- ja sosiaalipalveluihin. Uuden työvoimapalvelujärjestelmän toimivuuden arviointi edellyttää kuitenkin riittävää tietoa toteutumisesta, mistä työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtämisen jälkeen on vasta vähän tietoa. Palvelujärjestelmien valtioneuvostotasoinen tarkastelu ja arviointi olisi sikin tulevien hallituskausien toimia.

JATKOVALMISTELU JA SEN AIKATAULU

Arviomuistiolounnos on lausuntokierroksella ajalla 18.12.2025–18.2.2026.

Lausuntopalautteen käsittelyn jälkeen työ- ja elinkeinoministeriö linjaa jatkovalmistelusta. Jatkovalmistelu kytkettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön sosiaalipalveluiden kokonaisuudistamisen valmisteluajatauluun.

³⁸ Yhdyspinnoilla tarkoitetaan suosituksissa erityisesti työvoimapalveluiden sekä sosiaalipalveluiden, terveyspalveluiden ja kuntoutuspalveluiden yhdyspintoja, mutta suosituksia voi hyödyntää myös muiden työllistymistä tukevien palveluiden yhdyspintojen rakentamisessa ja ylläpitämisessä.

Hallituksen esitys eduskunnalle

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia ja yleistukilakia.

Esityksessä ehdotetaan työvoimaviranomaisen tehtäviä laajennettavaksi siten, että työvoimaviranomaiselle säädettäisiin uusi tehtävä myöntää yhdistyksille ja säätiöille työvoimapalveluna rahoitusta hanketoimintaan, joka kohdennettaisiin pitkään työttömänä olleiden työttömien työhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten edistämiseen. Myönnettävästä tuesta käytetään ehdotuksessa nimeä työllisyyspoliittinen tuki.

Työllisyyspoliittinen tuki myönnettäisiin lähtökohtaisesti julkisen hakumenettelyn kautta hankkeisiin, joiden tavoitteet, keston, tarkemman kohderyhmän ja esimerkiksi kustannusten korvausperusteet työvoimaviranomainen määritteli hankeilmoituksessa.

Esityksen vaikutuksiksi arvioidaan muun muassa pitkäaikaistyöttömille suunnattujen palvelujen monipuolistuminen, mikä vastaisi nykyistä paremmin työttömien palvelutarpeisiin. Tuettavan toiminnan toteuttaminen vahvistaisi yhdistysten ja säätiöiden roolia työllisyyden edistämisen alueellisessa toimijaverkostossa.

Toimintaan osallistuminen olisi työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä velvoittavaa, eli osallistumisesta kieltäytymisestä ja osallistuminen keskeyttämisestä voitaisiin asettaa korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite.

Ehdotettavan uuden tehtävän rahoitustarpeeksi on arvioitu vuositasolla noin 13 miljoonaa euroa.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2027 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2027. Voimaantuloaika riippuu tietojärjestelmämuutosten edellyttämästä aikataulusta ja tarkentuu jatkovalmistelussa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Keskeinen lainsäädäntö	4
2.2 Hanketoiminta työttömien työllistymisen edistämiseksi.....	7
2.3 Työttömyysturva	9
3 Tavoitteet	10
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	11
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	11
4.2.2 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin	13
4.2.3 Vaikutukset viranomaisiin	14
4.2.4 Vaikutukset työllisyyteen.....	17
4.2.5 Vaikutukset työttömiin.....	17
4.2.6 Vaikutukset yhdistyksiin ja säätiöihin	18
5 Muut toteuttamismahdollisuudet	19
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	19
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	20
6 Lausuntopalaute	20
7 Säännöskohtaiset perustelut	21
7.1 Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettu laki	21
7.2 Työttömyysturvalaki	24
7.3 Yleistukilaki	25
8 Lakia alemman asteinen sääntely	25
9 Voimaantulo	26
10 Toimeenpano ja seuranta	26
11 Suhde muihin esityksiin.....	26
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	26
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	26
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö	26
LAKIEHDOTUKSET	30
1 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.....	30
2 Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	32
3 Laki yleistukilain 45 §:n muuttamisesta	34
LIITTEET	36
RINNAKKAISTEKSTIT	36
1 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.....	36
2 Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	39
3 Laki yleistukilain 45 §:n muuttamisesta	42

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” kuntouttavaa työtoimintaa koskevan kirjauksen toimeenpanoon. Hallitusohjelman mukaan hallitus uudistaa kuntouttavan työtoiminnan ja päihdekuntoutustyön työllistymistä edistäväksi. Lisäksi hallitusohjelmassa linjataan, että kuntouttavan työtoiminnan työhön suuntaavat palvelut palautetaan kuntien järjestämisvastuulle kuitenkin niin, että kunnilla ja hyvinvointialueilla on mahdollisuus sopia kyseisten palveluiden järjestämisestä myös toisin esimerkiksi hyvinvointialueen kautta koko alueen laajuisesti.

Keväällä 2025 hallitus linjasi edelleen, että sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita uudistetaan kokonaisuutena siten, että siirretään kuntouttava työtoiminta ja sen resurssit kuntiin ja kehitetään palvelua vahvemmin työllistymistä edistäväksi. Tähän liittyvä sosiaalinen kuntoutus säilytetään hyvinvointialueilla.

Keväällä 2026 hallitus linjasi osana työllisyyden edistämisen tavoitteita, että käyttöön otettaisiin uusi työvoimapolitiittinen avustus, jonka työvoimaviranomaiset voisivat myöntää kolmannelle sektorille pitkään työttömänä olleille kohdennettavaan toimintaan.

1.2 Valmistelu

Nykymuotoinen kuntouttava työtoiminta on yksi sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävästä palveluista eikä sitä voida sellaisenaan siirtää kuntiin. Hallitusohjelmakirjauksen toimeenpano on edellyttänyt sekä sosiaalipalveluiden että työvoimapalveluiden kehittämistarpeiden arviointia ja muutosten valmistelua.

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi sosiaalipalveluiden muuttamisesta. Osana esitystä laki kuntouttavasta työtoiminnasta esitetään kumottavaksi ja sosiaalihuoltolaissa säädetäisiin uudesta palvelusta Työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuki. Esitysluonnos on ollut lausunnolla 17.4.–29.5.2026.

Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti kuntouttavaa työtoimintaa koskevan hallitusohjelmakirjauksen toimeenpanon valmistelun arviomuistiomenettelyllä julkisten työvoimapalvelujen kehittämistarpeiden selvittämiseksi. Muistio oli lausunnolla 18.12.2025–18.2.2026. Muistiossa ei ehdotettu kokonaan uutta työvoimapalvelua, vaan esitettiin kehittämis ehdotuksina toimia, joilla heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä voitaisiin edistää ilman merkittävää uutta sääntelyä. Työvoimaviranomaisilta ja sidosryhmiltä pyydettiin näkemyksiä kehittämis ehdotuksista ja niiden riittävydestä sekä näkemyksiä mahdollisista muista jatkovalmisteluissa tarpeellisista teemoista.

Enemmistö lausuneista työvoimaviranomaisista (30/34) toi esille, että kokonaan uutta työvoimapalvelua tai muuta sääntelyn tiukentamista ei pidetä tarpeellisena. Järjestämis lain mukaisia julkisia työvoimapalveluja ja kunnan yleisen toimialan nojalla järjestämiä työllisyys palveluja pidettiin sääntelyn näkökulmasta riittävänä myös heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi – edellyttäen että hyvinvointialue järjestää riittävästi asiakkaiden tarpeen mukaisia sosiaali- ja terveys palveluja. Lausuneista järjestöistä suurin osa kannatti uudesta työvoimapalvelusta säätämistä. Lausuneet hyvinvointialueet eivät ottaneet kantaa uuteen

työvoimapalveluun. Suomen Kuntaliitto esitti lausunnossaan kolmannelle sektorille myönnettävää valtionavustusta pitkään työttömänä olleiden aktivointiin.

Käsillä oleva hallituksen esitysluonnos pohjautuu arviomuistion kehittämisehdotuksista saatuun palautteeseen sekä hallituksen kehysriihilinjaukseen keväällä 2026.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Keskeinen lainsäädäntö

Laki julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023)

Julkisista työvoimapalveluista säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (jäljempänä järjestämislaki). Laki tuli voimaan vuoden 2025 alussa. Järjestämislaissa on joidenkin työvoimapalveluiden osalta purettu aiempaa sääntelyä. Työvoimaviranomainen (kunta tai kunnat yhdessä) vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Järjestämislaissa tarkoitettuina julkisina työvoimapalveluina työvoimaviranomainen järjestää 1) työnvälityspalveluja, 2) tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja, 3) valmennusta, 4) työvoimakoulutusta sekä 5) muutosturvakoulutusta. Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, järjestämislain mukaiset kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset. Näistä palveluista säädetään tarkemmin järjestämislaissa.

Työnhakijalle järjestämislain nojalla järjestettävät alkuhaastattelu, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut sekä työnhakijan kanssa laadittava työllistymissuunnitelma ovat keskeinen osa työnhakija-asiakkaan palveluprosessia ja siten työvoimaviranomaisen asiakkaalle tarjoamaa palvelua. Työllistymissuunnitelma laaditaan työnhakijan kanssa alkuhaastattelussa ja suunnitelmaa tarkistetaan ja päivitetään työnhakukeskusteluissa.

Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen asiakkaalle perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, jonka työvoimaviranomainen arvioi yhdessä asiakkaan kanssa. Asiakkaalle tarjotaan palveluja, jotka parhaiten turvaavat osaavan työvoiman saatavuutta ja edistävät henkilöasiakkaan työllistymistä avoimille työmarkkinoille sekä edistävät yritystoiminnan käynnistämistä. Julkisia työvoimapalveluja tarjotaan asiakkaan palvelutarve huomioiden asiakkaiden omatoimisesti käytettävinä palveluina ja henkilökohtaisena palveluna.

Järjestämislain mukaisia työnantajalle myönnettäviä taloudellisia tukia ovat palkkatuki, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki ja työolosuhteiden järjestelytuki. Tukia voi myöntää myös työnantajina toimiville järjestöille. Palkkatuki ja 55 vuotta täyttäneiden työllistymistuki kattavat lähtökohtaisesti vain osan työntekijän palkkauskustannuksista, mutta järjestämislaissa säädettyjen edellytysten täytyessä yhdistys, säätiö tai rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta voi saada palkkatukea 100 prosenttia palkkakustannuksista sekä laskennallisista työnantajan sivukuluista.

Työvoimaviranomainen voi myös järjestää yrityksille valmennusta työntekijän palkkaamisessa ja työnantajavalmiuksien kehittämisessä sekä työvoimakoulutusta yhdessä työnantajan kanssa (niin sanottu yhteishankintakoulutus).

Järjestämislaissa ei säädetä erikseen työvoimaviranomaisen tehtäväksi tukea kolmannen sektorin työttömille tarjoamaa toimintaa. Vuoden 2024 loppuun voimassa olleessa laissa julkisesta

työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012) säädettiin työllisyyspoliittisesta avustuksesta, jota voitiin myöntää yhdistykselle, säätiölle, kunnalle ja kuntayhtymälle. Työllisyyspoliittinen avustus oli harkinnanvarainen rahoitusmuoto, jolla silloinen työ- ja elinkeinotoimisto rahoitti hanke- muodossa tuotettuja palvelukokonaisuuksia. Työllisyyspoliittista avustusta myönnettiin toimijalle, joka järjestää ja kehittää työttömille työnhakijoille työmahdollisuuksia tai työkokeiluja sekä niihin liittyviä palveluja ja toimintamalleja.

Vuonna 2022 tehdyn selvityksen¹ mukaan työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitettujen hankkeiden toiminta painottui palkkatuella työllistämiseen ja työkokeilupaikkoihin. Näiden lisäksi hankkeissa toteutettiin myös suoraan työelämään tähtääviä valmennuksia ja ohjauksia. Vaikuttavinta oli selvityksen mukaan toiminta, joka keskittyy valmennukseen ilman sijoitusta palkkatuettuun työhön tai työkokeiluun avustusta saavassa organisaatiossa.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron valmistelussa työllisyyspoliittista avustusta ei arvioitu merkittäväksi työkaluksi uusille työvoimaviranomaisille. Arvion taustalla on ollut avustuksella rahoitettujen hankkeiden epäselvä rooli ja merkitys silloisen työ- ja elinkeinotoimiston palveluvalikoimassa sekä toisaalta sen tarkastelu, mitä olisivat kunnalle siirtyvät välttämättömät työvoimapalveluiden järjestämiseen liittyvät tehtävät. Lisäksi edellä mainitun selvityksen vaikuttavuustarkastelun perusteella avustuksella rahoitetut hankkeet eivät yleensä tuottaneet työllistymisen tai koulutukseen hakeutumisen mittareilla mitattuna erityisen merkittäviä tuloksia. Kuntien arvioitiin voivan tarjota tukea järjestöille myös yleisen toimialansa puitteissa. Työvoimaviranomaisten aloittaessa toimintansa vahvaa tukea tarvitsevia työttömiä voitiin edellytysten täytyessä ohjata myös kuntouttavaan työtoimintaan.

Yhdistykset ja säätiöt työvoimapalveluiden tuottajana

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ei itsessään määritä sitä, miten palvelut pitää tuottaa. Kuntalain 9 §:n mukaan kunta tai kuntayhtymä voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai hankkia ne sopimukseen perustuen muulta palvelujen tuottajalta. Yksityiseltä toimijalta voidaan lähtökohtaisesti kuitenkin hankkia vain palveluja, joissa ei ole kyse julkisen vallan käytöstä tai julkisen hallintotehtävän hoitamisesta.

Yhdistykset ja säätiöt ovat perinteisesti tarjonneet työkokeilupaikkoja ja palkkatuettua työtä yhdistyksen tai säätiön tehtävissä. Lisäksi yhdistykset ja säätiöt voivat tarjota ostopalveluna työvoimapalveluiden valmennuksia, jos niitä ostopalveluna toteutetaan.

Työnvälitystilastosta saatavien tietojen² perusteella työvoimapalveluiden valmennuksissa aloitti vuonna 2025 koko maassa noin 17 100 henkilöä. Valmennuksittain tarkasteltuna työhönvalmennuksen aloitti noin 10 300 henkilöä, uravalmennukseen noin 2 200 henkilöä ja työnhakuvalmennukseen noin 4 700 henkilöä. – tarkentuu yhdistyksissä ja säätiöissä aloittaneiden osalta

Työvoimaviranomaiset voivat toteuttaa järjestämislain mukaisia valmennuksia omana toimintana ja ostopalveluna, minkä lisäksi kunnat voivat niin sanotun yleisen toimialan nojalla tarjota työttömille valmennuksia. Työvoimaviranomaiset ovat saatujen tietojen mukaan ainakin joillain alueilla vähentäneet ostopalveluja ja toteuttaneet valmennuksia omana toimintana sekä myös kunnan yleisen toimialan nojalla. Yleisen toimialan nojalla järjestettyjä valmennuksia ei

¹¹ Ålander ym. (2022) Syrjäytymisen ehkäisemistä ja tukea työllistymiseen, Työllisyyspoliittisia avustuksia koskeva tutkimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 42/2022.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-634-5>

² Valmistilastot, Taulu VAV1

toistaiseksi tilastoida työnvälitysjärjestelmässä, joten tieto niiden laajuudesta ja toteuttajista vaatisi erillisselvityksen.

Työvoimaviranomainen voi järjestämislain 54 §:n perusteella ohjata henkilöasiakkaan työpäikälle työkokeiluun. Työkokeilun toteuttajana voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto tai laitos. Työkokeilun toteuttamispaikkana voi yritysten ja työnantajien toimi- ja tuotantotilojen lisäksi toimia esimerkiksi työpaja, jos työkokeilulle säädetyt toteuttamisedellytykset pajalla täyttyvät. Työvoimapalveluiden työkokeiluun ei toimeenpanossa ole perinteisesti yhdistetty kokeilupaikan tarjoajan ulkopuolista ohjausta tai esimerkiksi tukihenkilöä. Säännökset eivät kuitenkaan estä tällaista tukea.

Työnvälitystilaston mukaan työkokeiluun ohjattiin vuonna 2025 noin 11 200 henkilöä. Yhdistysten (mukaan lukien työpajat) osuus tästä oli noin kolmannes.

Työnvälitystilaston mukaan palkkatuetussa työssä työskenteli kaikkiaan noin 22 100 henkilöä vuonna 2025. Määrä on noin 6 000 henkilöä vähemmän kuin edeltävinä vuosina (noin 28 500 henkilöä vuonna 2024 ja noin 28 200 henkilöä vuonna 2023). Työnantajasektoreittain tarkasteltuna yhdistysten ja säätiöiden osuus palkkatuetta työtä tarjonneista työnantajista oli vuonna 2025 noin 30 prosenttia (vuonna 2024 ja 2023 osuus oli noin 28 prosenttia).

- *tarkentuu lausuntokierroksen aikana*

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001)

Osana sosiaalipalveluiden uudistamista sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi, jossa sosiaalihuoltoon ehdotetaan uutta sosiaalipalvelua työikäisille työttömille. Palvelu olisi nimeltään työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuki. Samalla laki kuntouttavasta työtoiminnasta (jäljempänä KUTY-laki) ehdotetaan kumottavaksi. Esitysluonnos on lausunnolla 17.4.–29.5.2026. [LINKKI](#) lausuntopyyntöön.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukainen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä on vuoden 2023 alusta vastannut hyvinvointialue. Vuoden 2022 loppuun kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä vastasivat kunnat. Kuntouttava työtoiminta on myös työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu. Työttömyysetuutta kuntouttavan työtoiminnan perusteella sai vuonna 2024 noin 27 000 henkilöä ja noin 23 000 henkilöä vuonna 2025.

KUTY-lain mukaan kuntouttavan työtoiminnan palvelukokonaisuuteen kuuluu henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita. Palveluihin voi kuulua yksilö- ja ryhmämuotoista toimintaa, jota voidaan toteuttaa erilaisissa toimintaympäristöissä. Palveluun tulee sisältyä aina henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus, jota annetaan henkilökohtaisena tai ryhmässä toteutettavana palveluna. Kuntouttava työtoiminta on sovitettava yhteen henkilön tarvitsemien sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen, julkisten työvoimapalvelujen sekä muiden palvelujen ja tukitoimien kanssa. Kuntouttava työtoiminta on sovitettava henkilön työ- ja toimintakyvyn sekä osaamisen mukaan niin, että se on työmarkkinoille pääsyn kannalta mielekästä ja riittävän vaativaa. Kuntouttavan työtoiminnan prosessi on sosiaalihuollon ammattihenkilön vastuulla.

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023)

Laissa työllistymisen monialaisesta edistämisestä (jäljempänä TYM-laki) säädetään viranomaisten palvelujen yhteensovittamisesta työllistymisen edistämiseksi. Laki velvoittaa työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen sovittamaan palvelunsa yhteen työllistymistä edistäväksi kokonaisuudeksi silloin, kun työttömällä on TYM-laissa tarkoitettu palvelujen yhteensovittamisen tarve. Yhteensovittavilla palveluilla tarkoitetaan työvoimapalveluja, sosiaali- ja terveyspalveluja sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluja. Lain toimeenpano edellyttää, että työvoimaviranomainen asettaa johtoryhmän monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoimista varten ja viranomaiset tekevät yhteistyösopimuksen yhteistoimintamallin organisoimisesta ja resursoinnista johtoryhmän toiminta-alueella.

TYM-lain 3 §:n mukaan työttömän työllistyminen edellyttää yhteistoimintamallin mukaista palvelujen yhteensovittamista, jos työllistymisen esteenä ovat sellaiset työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla.

Koko maassa yhteistoimintamallin piirissä oli lokakuun 2025 lopussa asiakkaita noin 32 000. Ver-kostostoittain asiakasmäärät vaihtelivat noin 40–4 700. Monialaisia työllistymissuunnitelmia on ATMT-tietojärjestelmän kirjausten mukaan tehty vuonna noin 66 000 kpl (keskimäärin noin 5 500 kuukaudessa). Määrä sisältää myös suunnitelmien tarkistukset, joten yhdelle henkilölle on tarkasteluaikana voitu tehdä useampi suunnitelma.

Tällä esityksellä ei esitetä muutoksia TYM-lakiin ja siinä viranomaisille säädettyyn yhteistyövelvollisuuteen. Ehdotetuista sosiaalipalveluiden muutoksista huolimatta hyvinvointialueella säilyy siten velvollisuus osallistua TYM-laissa tarkoitetun yhteistoimintamallin mukaiseen toimintaan, mihin sisältyy muun muassa osallistuminen työttömän monialaiseen palvelutarvearviointiin ja monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseen ja seurantaan.

2.2 Hanketoiminta työttömien työllistymisen edistämiseksi

Kuntien myöntämät avustukset

Kunnat voivat myöntää yrityksille ja muille toimijoille tukia ja avustuksia tarpeelliseksi katso- maansa toimintaan. Kuntien laaja yleinen toimiala mahdollistaa avustusten käytön hyvin erilai- siin tarkoituksiin. Oikeusministeriö teetti vuonna 2025 selvityksen kuntien ja hyvinvointialuei- den avustuksista järjestöille ja säätiöille ja siihen liittyvistä tietoprosesseista.³ Selvitys oli osa valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksymän kansalaisjärjestöstrategian toteuttamista. Sel- vitys antaa hyvän yleiskuvan kuntien avustustoiminnan muodoista ja laajuudesta.

Selvityksen tiedonkeruun mukaan kunnat myönsivät järjestöille ja säätiöille avustuksia 188,5 M€ vuonna 2024. Selvityksessä toteutetun kuntakyselyn mukaan suurimmat avustusalat olivat kulttuuri (noin 71,7 milj. €), liikunta (noin 35,7 milj. €), hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (noin 18,2 milj. €), nuorisotyö (noin 8,7 milj. €), yleishallinto (noin 16,1 milj. €). Tukimuodoista kunnissa yleisimpiä olivat toiminta-/yleisavustukset (jatkuvan toiminnan tukeminen), projekti-

³³Kuntien ja hyvinvointialueiden avustukset järjestöille ja säätiöille: Selvitys avustustoimin- nasta ja siihen liittyvistä tietoprosesseista. Samuli Manu, Tomi Pihlajamäki, Kirsi Siltanen, Anna Vainio. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 31/2025 [LINKKI](#)

/hankeavustukset (tapahtumiin, hankkeisiin), kumppanuussopimukset (usein suurimmille toimijoille, monivuotisia) ja lisäksi erilaisia erityisavustuksia.

Selvitys kohdentui aikaan, jolloin kunnat eivät vielä toimineet työvoimaviranomaisina, mutta järjestivät työllisyyspalveluja. Työllisyyspalveluiden toimialalle kunnat myönsivät selvityksen mukaan noin 7 miljoonaa euroa ja elinkeinopalveluihin noin 7,5 miljoonaa euroa vuonna 2024.

Selvityksessä tuotiin esille, että yksittäisillä kunnilla on runsaasti liikkumavaraa ja harkintavaltaa avustusten tavoitteiden, määrien ja toimintatapojen suhteen. Suurissa kaupungeissa avustustoiminta on usein laajempaa ja prosessit vakiintuneempia, kun taas pienemmissä kunnissa tukisummat voivat olla vähäisiä ja toimintakäytännöt yksinkertaisia. Silti kuntakoko ei yksin selitä eroja avustuskäytännöissä tai avustusten määriissä. Korkeampia asukaskohtaisia avustussummia suurissa kaupungeissa selittävät osaltaan konsernisäätiöt ja -yhdistykset.

Vuoden 2025 alusta toimintansa käynnistäneinä työvoimaviranomaisina kunnat ovat ottaneet käyttöön erilaisia avustuksia tai tukia, jotka täydentävät julkisia työvoimapalveluja työllisyyden edistämiseksi. Kuntien myöntämiä avustuksia tai tukia työllisyyden edistämiseen ovat muun muassa työllisyysavustukset, kesätyösetelit, työllistämispalkkio, työllistämisen kuntalisä. Avustukset ja tuet rahoitetaan kuntien muusta rahoituslähteestä kuin lailla säädettyjen tehtävien hoitoon osoitetusta yleiskatteellisesta valtionosuudesta. Rahallisen avustamisen ohella kunnat voivat tukea järjestöjä tarjoamalla esimerkiksi toimitiloja, avustamalla tapahtumien järjestelyissä ja osallistumalla yhteistyöhankkeisiin.

Euroopan sosiaalirahasto Plussan hankerahoitus

Euroopan sosiaalirahasto plussa -rahaston (ESR+) varoilla rahoitetaan työllisyyttä, osaamista ja osallisuutta tukevia kehittämishankkeita. ESR Plussan rahoitusta myöntävät valtionapuviranomaisina neljä elinvoimakeskusta (Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen ja Pohjois-Suomen elinvoimakeskukset) sekä vähävaraisille suunnatun aineellisen avun osalta Ruokavirasto. Rahoitusta ei tällä hetkellä voi suunnata pelkästään palvelutuotantoon. Työvoimaviranomaiset, yhdistykset ja säätiöt voivat hakea ESR Plussan hankerahoitusta erilaisiin kehittämishankkeisiin. Tällä hetkellä erityisesti alueellisille kehittämishankkeille varattua rahoitusta on vielä jäljellä. Tällä esityksellä ei ole vaikutusta ESR Plussasta rahoitettavia hankkeita koskevaan sääntelyyn.

STEA-rahoitus

Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää avustuksia yleishyödyllisille yhdistyksille ja rekisteröidyille säätiöille, joiden tarkoituksena on terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen Suomessa. Myönnettävien avustusten hakemuskäsittelystä, avustusehdotuksen valmistelusta ja avustusten maksamisesta vastaa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA), joka on sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva valtionapuviranomainen. STEAn myöntämään rahoitukseen on kohdennettu säästöjä, mikä voi vaikuttaa joidenkin järjestöjen tuottamiin palveluihin. Kevään 2026 kehysriihilinjaus 25 miljoonan euron avustusmäärärahan siirtämisestä hyvinvointialueille kohdennettavaksi alueellisiin hankkeisiin voi toisaalta tuoda uusia mahdollisuuksia alueellisille toimijoille. Koska myös käsillä olevan esityksen mukainen avustus kohdentuisi alueellisille ja paikallisille toimijoille, yhteistyö hyvinvointialueiden ja työvoimaviranomaisen välillä on ensiarvoisen tärkeää rahoitettavan toiminnan suunnittelussa ja esimerkiksi asiakasohjauksessa.

2.3 Työttömyysturva

Kuntouttavan työtoiminnan aikana työnhakijan toimeentulo turvataan joko työttömyysetuudella tai toimeentulotuella. Työttömyysetuudella tarkoitetaan jäljempänä työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa ja yleistukilain (48/2026) mukaista yleistukea. Työttömyysetuutta maksetaan vain siltä ajalta, jona henkilö on järjestämislaissa tarkoitettuna työnhakijana työvoimaviranomaisessa.

Työttömyysetuutta saavalle työnhakijalle maksetaan kulukorvausta kuntouttavan työtoiminnan osallistumispäiviltä. Kulukorvauksen suuruus on yhdeksän euroa päivässä, ja korotettuna 18 euroa päivässä. Jos työnhakijalle maksetaan ansiopäivärahaa, kulukorvauksen maksaa työttömyyskassa. Muussa tapauksessa kulukorvauksen maksaa Kansaneläkelaitos.

Kuntouttava työtoiminta on työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu. Muita työllistymistä edistäviä palveluja ovat työvoimakoulutus, työnhakijan omaehtoinen työttömyysetuudella tuettu opiskelu, työnhakijan omaehtoinen työttömyysetuudella tuettu kotoutumiskoulutus, työnhakuvalmennus, uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu.

Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään 3–24 kuukauden mittaiseksi jaksoksi kerrallaan. Työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen enimmäistukiaika on lähtökohtaisesti 24 kuukautta, mutta jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen, opintojen muodostama kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan. Työnhakuvalmennuksen enimmäiskesto on 20 päivää ja uravalmennuksen enimmäiskesto 40 päivää. Työkokeilun kesto on enintään 12 kuukautta ja koulutuskokeilun kesto on kerrallaan enintään 10 päivää.

Työttömyysetuutta voidaan maksaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei olisi oikeutta työttömyysetuuteen esimerkiksi korvauksettoman määräajan eli niin sanotun karenssin, työssäolovelvoitteen tai koulutusta vailla olevia alle 25-vuotiaita nuoria koskevan työttömyysturvalain 2 luvussa säädetyn rajoituksen takia. Mainitut seikat syrjäytyvät palvelun ajalta vain silloin, kun este työttömyysetuuden maksamiselle oli olemassa jo palvelun alkaessa.

Työttömyysetuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työvoimaviranomaiselle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työvoimaviranomaisen kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä työvoimapoliittisesti moitittavana pidettävästä menettelystä asetetaan korvauksettomia määräaikoja tai työssäolovelvoitteita. Korvaukseton määräaika tarkoittaa työttömyysturva-oikeuden menettämistä määräaikaisesti ja työssäolovelvoite etuusoikeuden menettämistä toistaiseksi. Ensimmäisestä laiminlyönnistä työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen seitsemältä kalenteripäivältä. Jos työnhakijalla on useampi laiminlyönti 12 kuukauden aikana, hänelle asetetaan kuuden kalenteriviikon työssäolovelvoite.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen jälkeen, kun henkilö on ollut yhteensä vähintään kuusi kalenteriviikkoa ansiopäivärahan saamisen edellytyksenä olevaan työssäolo-oluehtoon luettavassa työssä, osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumiskoulutukseen, opiskellut omaehtoisesti päätoimisia opintoja tai työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa

työssä. Työssäolovelvoitteen lisäksi edellä mainitut kerryttävät myös koulutusta vailla olevia alle 25-vuotiaita nuoria koskevaa rajoitusta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että muun muassa kuntouttava työtoiminta voi palauttaa alle 25-vuotiaan koulutusta vailla olevan nuoren etuusoi-
keuden, kestätyään 21 kalenteriviikkoa. Oikeus työttömyysetuuteen palautuu myös, kun työs-
säolovelvoitteen alkamisesta on kulunut vähintään viisi vuotta.

Työvoimapolitiittisten lausuntojen määrien perusteella vuonna 2025 kuntouttavaan työtoimin-
taan osallistui arviolta noin 570 sellaista työnhakijaa, jolle oli asetettu työssäolovelvoite tai jotka
olivat menettäneet oikeutensa työttömyysetuuteen työttömyysturvalain 2 luvussa säädetyn kou-
lutusta vailla olevia nuoria koskevan rajoituksen takia.

3 Tavoitteet

Ehdotuksen tavoitteena on parantaa pitkään työttömänä olleiden työllistymistä. Pidemmän ai-
kavälin tavoitteena on, että suurin osa tuettavaan toimintaan osallistuneista työttömistä siirtyisi
työllistymispolullaan eteenpäin ja työllistyisi avoimille työmarkkinoille. Esityksellä tavoitel-
laan siten myös julkisen talouden tasapainoa pidemmällä aikavälillä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Ehdotuksen mukaisesti työvoimaviranomaisen tehtäviä laajennettaisiin siten, että työvoimavi-
ranomaiselle säädettäisiin tehtävä myöntää yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille tukea
hanketoimintaan, joka kohdennettaisiin pitkään työttömänä olleiden työttömien työnhakua ja
työllistymisen yleisten edellytysten parantamiseen.

Tehtävä olisi työvoimapalveluna työvoimaviranomaiselle uusi. Tehtävällä laajennettaisiin työ-
voimaviranomaisen mahdollisuuksia käynnistää kolmannen sektorin toteuttamana toimia, joilla
työnhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä parannetaan. Toimeenpanon myötä työllisyyden
edistämisen toimijaverkosto (ekosysteemi) laajenisi nykyistä selkeämmin myös järjestötoimi-
joihin ja vahvistaisi osaltaan kolmannen sektorin roolia ja toimintaedellytyksiä työllistymisen
edistämisessä.

Myönnettävä tuki olisi harkinnanvarainen ja ehdotettavalla sääntelyllä halutaan jättää työvoi-
maviranomaiselle riittävästi harkintavaltaa tuen myöntämisessä. Ehdotuksen mukainen tuki
myönnettäisiin lähtökohtaisesti julkisen hakumenettelyn kautta hankkeisiin, joiden tavoitteet,
keston, tarkemman kohderyhmän ja esimerkiksi kustannusten korvausperusteet työvoimaviran-
omainen määritteli hankeilmoituksessa. Myönnettävällä tuella toteutettavaa toimintaa ei luet-
taisi työvoimapalveluksi.

Ehdotetulla tuella toteutettavan toiminnan sisältöä ja toteuttamistapoja ei ole mahdollista kuvata
tai määritellä tyhjentyvästi. Ehdotuksessa esitetään välttämättömät reunaehdot tuelle ja sen käy-
tölle sekä työvoimaviranomaisen tehtäville tuen myöntämisessä. Näin mahdollistettaisiin sel-
laisen hanketoiminnan käynnistäminen ja edistäminen, jolla vastattaisiin parhaiten työllisyys-
alueella tunnistetun kohderyhmän tarpeisiin.

Uudella tuella järjestetty toiminta olisi työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyk-
senä velvoittavaa, eli toimintaan osallistumisesta kieltäytymisen ja osallistumisen keskeyttämi-
nen ilman työttömyysturvalaissa tarkoitettua pätevää syytä johtaisivat korvauksettoman määrä-
ajan tai työssäolovelvoitteen asettamiseen. Toimintaan osallistuminen otettaisiin huomioon

työssäoloelvoituksen täyttymisessä ja koulutusta vailla olevia nuoria koskevan, työttömyysturvallain 2 luvussa säädetyn rajoituksen lakkaamisessa.

Ehdotettavan uuden tehtävän rahoitustarpeeksi on arvioitu vuositasolla noin 13 miljoonaa euroa.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2027 talousarvioksi sekä sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemaan luonnokseen hallituksen esitykseksi sosiaalipalveluiden muuttamisesta. Esitys on tarkoitettu käsiteltäväksi näiden yhteydessä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetun yhdistyksille ja säätiöille kohdennettavan tuen myöntäminen olisi työvoimaviranomaisille uusi tehtävä. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 21 §:n 2 momentin mukaan uusissa ja laajentuvissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista, ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä. Tehtävän laskennallisiksi kustannuksiksi arvioidaan 13 miljoonaa euroa vuodessa, minkä suuruisen lisäys kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin on huomioitu valtion kehyspäättökessä vuosille 2027–2030.

Edellä mainittuun arvioon liittyy huomattavaa epävarmuutta. Arvio perustuu tuettavaan toimintaan osallistuvien asiakkaiden määrään sekä oletettuun yksikkökustannukseen osallistujaa kohden. Asiakasmäärää on arvioitu pohjautuen valtion järjestämisvastuun aikana käytössä olleesta työllisyyspoliittisesta avustuksesta tehtyyn tutkimukseen⁴. Tutkimuksessa tarkasteltiin erityisesti viittä aluetta vuosina 2016–2021, joiden työttömien määrä vastasi noin 52 prosenttia kyseisenä aikana koko maassa keskimäärin työttömänä olleista henkilöistä. Kyseisten alueiden työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitettuihin hankkeisiin oli osallistunut tarkastelujaksolla 10 155 henkilöä, jotka olivat joko työttömänä tai aktivointiasteeseen laskettavassa palvelussa. Kaikkiaan asiakasmääräksi poimittiin 13 720 asiakasta, mutta asiakkaiden tiedoissa oli puutteita, minkä vuoksi tarkastelussa huomioitiin 10 155 asiakasta. Yhtä vuotta kohden tarkasteltujen alueiden hankkeisiin osallistui keskimäärin noin 1 700–2 300 asiakasta, mikä tarkoittaa koko maan tasossa työttömien määrän osuuden perusteella arvioituna noin 3 300–4 400 asiakasta. Toiminnan voidaan katsoa kohdentuvan erityisesti pitkään työttömänä olleisiin työttömiin työnhakijoihin, joiden määrä on kasvanut noin 36 prosenttia tutkimuksen tarkasteluvuosien jälkeen. Olettaen vastaavan suuruisen kasvu tuettavaan toimintaan osallistuvien asiakkaiden määrässä toimintaan osallistuisi arviolta noin 4 500–6 000 asiakasta vuodessa.

Ehdotettu sääntely ei määrittäisi yksityiskohtaisesti tuettavan toiminnan sisältöä, joten toiminta voi vaihdella suurestikin hankkeiden välillä ja näin ollen myös kustannukset voivat vaihdella suuresti. Arvioinnin pohjana käytetään oletusta palvelusta, joka kestäisi yhden asiakkaan osalta puoli vuotta, jonka aikana tämä osallistuisi noin 20 kertaa yksilölliseen ohjaukseen ja noin 40 kertaa ryhmämuotoiseen ohjaukseen tai toimintaan. Oletuksena on, että yhdellä henkilötyövuodella voitaisiin palvella keskimäärin 22,5 asiakasta. Henkilötyövuoden hinnaksi oletetaan 50 000 euroa. Edellä mainitun tutkimuksen mukaan tutkimuksessa tarkasteltuna aikana hankehenkilöstön henkilötyövuoden hinta on ollut noin 42 500 euroa, minkä jälkeen yleinen ansiotaso on

⁴ Ålander ym. (2022) Syrjäytymisen ehkäisemistä ja tukea työllistymiseen, Työllisyyspoliittisia avustuksia koskeva tutkimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 42/2022.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-634-5>

noussut. Olettaen asiakasmääräksi tutkimuksen otannasta johdettu valtakunnallinen asiakasmäärä, aiheutuisi tämän tyyppisestä toiminnasta kustannuksia noin 7,3–9,8 miljoonaa euroa. Mikäli asiakasmääräarviossa otetaan huomioon pitkäaikaistyöttömyyden kasvu, olisi kustannusarvio noin 10–13,3 miljoonaa euroa.

Olettaen, että kullekin osallistuvalla asiakkaalla myönnetään harkinnanvaraista kulukorvausta 9 euroa päivältä 60 osallistumispäivän ajan, jokaisesta osallistujasta aiheutuu lisäksi 540 euron kustannus, joka edellä mainituilla asiakasmääräarvioilla vastaa noin 1,8–2,4 miljoonan euron tai 2,4–3,2 miljoonan euron kustannuksia. Lisäksi hakujen järjestäminen sekä tuen ja kulukorvauksen myöntäminen ja maksaminen aiheuttaisivat hallinnollista työtä työvoimaviranomaisissa. Hallinnollisen työn määrä arvioidaan kuitenkin melko vähäiseksi. Olettaen hallinnollisen työn määräksi enintään 10 henkilötyövuotta ja henkilötyövuoden kustannukseksi 60 000 euroa, aiheutuisi hallinnollisesta työstä työvoimaviranomaisille kustannuksia enintään noin 0,6 miljoonaa euroa.

Edellä kuvatuin oletuksin ehdotetusta tuesta aiheutuvat lisäkustannukset olisivat yhteensä oletetusta asiakasmäärästä riippuen noin 9,7–12,8 miljoonaa euroa tai 13–17,1 miljoonaa euroa. Kehyspäättökseen sisältyvä 13 miljoonan euron lisäys kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin asettuu eri asiakasmääriin perustuvien arvioiden väliin.

Työttömyysturva

Työttömyysturvalaissa säädettyä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää on uudistettu maaliskuussa 2026. Tästä syystä ei ole saatavilla tilastotietoja siitä, kuinka monelle työnhakijalle on asetettu korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite kuntouttavasta työtoiminnasta kieltäytymisen tai sen keskeyttämisen takia. Uudistusta valmisteltaessa arvioitiin (HE 108/2025 vp), että vuosittain asetettaisiin noin 35 000 seitsemän päivän mittaista korvauksetonta määräaika ja noin 15 000 työssäolovelvoitetta.

Noin 20 prosentin arvioitiin liittyvän palvelusta kieltäytymiseen tai sen keskeyttämiseen. Tällä perusteella palveluihin liittyviä korvauksettomia määräaikoja olisi arviolta noin 7 000 ja työssäolovelvoitteita arviolta noin 3 000. Arvioon liittyy merkittävää epävarmuutta.

Työnvälitystilaston perusteella noin 12 prosenttia työttömyysturvalaissa tarkoitettuihin työllistymistä edistäviin palveluihin tai muihin aktiivitoimiin osallistuneista osallistui kuntouttavaan työtoimintaan. Tämän osuuden perusteella arvioituna kuntouttavaan työtoimintaan liittyviä korvauksettomia määräaikoja asetettaisiin vuosittain noin 840 ja työssäolovelvoitteita arviolta noin 360. Etuuden maksupäiviksi muutettuna korvauksettomat määräajat merkitsevät 4 200 päivää ja työssäolovelvoitteet 72 000 päivää.

Kuntouttavan työtoiminnan lakkauttaminen voi lisätä julkisen talouden menoja työttömyysetuuksien ansioturvan ja perusturvan osalta. Lisäksi menoja voisi kohdistua kunnille, Työllisyysrahastolle ja työttömyyskassoille. Uuden tuella järjestetyn toiminnan velvoittavuus kattaisi osan kuntouttavan työtoiminnan ja siihen liittyvän velvoittavuuden lakkauttamisen aiheuttamista kustannuksista. Euromääräisen arvion tekemiseen liittyy kuitenkin merkittävää epävarmuutta, eikä vaikutusta sen vuoksi ole arvioitu tässä euromääräisesti.

Työvoimapolitiittisten lausuntojen määrien perusteella vuonna 2025 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui arviolta noin 570 sellaista työnhakijaa, jolle oli asetettu työssäolovelvoite. Kuntouttavan työtoiminnan lakkauttamisen jälkeen arviolta noin 2 300 henkilöä siirtyisi työvoimapolitiittisten palveluiden piiriin. Tästä joukosta ei ole lukumääräisesti arvioitavissa, kuinka monelle näistä

työnhakijoista on asetettu työssäolovelvoite ja kuinka moni osallistuisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun tai muulla tavalla kerryttäisi työssäolovelvoitetta.

Ehdotettu tuella järjestetty toiminta kerryttäisi työssäolovelvoitetta ja otettaisiin huomioon koulutusta vailla olevia nuoria koskevan rajoituksen lakkaamisessa, jos henkilö on tosiasiallisesti osallistunut hänelle tarjottuun palveluun vähintään yhtenä päivänä viikossa. Jos tuella järjestetty toiminta toteutettaisiin siten, että työnhakija osallistuisi palveluun riittävän pitkän ajan vähintään kerran peräkkäisillä kalenteriviikoilla, työnhakijan työttömyysturva-oikeus palautuisi yhtä nopeasti kuin ajallisesti vastaavan pituiseen kuntouttavan työtoiminnan jaksoon osallistuttaessa.

Maaliskuussa 2026 voimaan tulleita työttömyysturvalain muutoksia valmisteltaessa (HE 108/2025 vp) arvioitiin, että sen jälkeen, kun työssäolovelvoitteen keston lyhennettäisiin 12 kalenteriviikosta kuuteen kalenteriviikkoon, etuusoikeuden menettämisaika olisi keskimäärin 200 päivää. Tilastotietoja työssäolovelvoitteen lyhentämisen toteutuneista vaikutuksista ei ole vielä käytettävissä. Tämän vuoksi vaikutuksia ei ole arvioitu euromääräisesti.

4.2.2 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Työttömyysturva

Perustuslain 19 §:n 2 momentissa turvataan jokaisen oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella. Perustoimeentulon turvalla tarkoitetaan luonnollisille henkilöille maksettavia rahamääräisiä toistuvaissuorituksia ja vain sitä osaa sosiaaliturvasta, jolla pyritään takaamaan yksilön toimeentulolle välttämätön elintaso. (PeVM 7/1992 vp). Perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaan, julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Säännös merkitsee myös sitä, että julkisen vallan tulee pyrkiä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista (HE 309/1993 vp, s. 68).

Perustuslakivaliokunnan mukaan perustuslaki ei sinänsä estä asettamasta ehtoja perustoimeentuloa turvaavan etuuden saamiselle. Perustuslakivaliokunta mainitsi lausunnossaan myös, että työttömyysturvan kohdalla kyse voi olla ehdoista, joilla pyritään edistämään työttömän työllistymistä ja jotka ovat siten sopusoinnussa oikeutta työhön koskevan perustuslain 18 §:n kanssa. Turvan saamisen ehdot voivat olla tuensaajan vastasuorituksia edellyttäviä. (PeVL 2/2012 vp, ks. esim. PeVL 50/2005 vp, s. 2/II ja siinä mainitut lausunnot).

Ehdotettu tuella järjestettävä toiminta olisi työnhakijaa velvoittava, kun siitä on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Jos osallistumisesta aiheutuu välttämättömiä kustannuksia, osallistuminen olisi velvoittavaa vain, jos työnhakijalle on myönnetty työvoimaviranomaisen harkintaan perustuvaa kulukorvausta. Osallistumisen laiminlyönti johtaisi työttömyysturvalaissa määriteltyihin seuraamuksiin. Ehdotetun tuella järjestetyn toiminnan velvoittavuus, ja siihen liittyvä seuraamusjärjestelmä, olisivat pääosin yhdenmukaisia lakautettavan kuntouttavan työtoiminnan seuraamusjärjestelmän kanssa.

Ehdotetun tuella järjestettävän toiminnan velvoittavuus kaventaisi työnhakijan oikeutta perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen. Palvelun velvoittavuus perustuisi kuitenkin aina siihen, että palvelusta on sovittu kussakin tapauksessa erikseen työnhakijan työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa, ja että toiminnalla pyritään edistämään perustuslain 18 §:n mukaisella tavalla työllistymisedellytyksiä ja työttömän työnhakua.

Toimintaan ohjaaminen perustuisi sekä työmarkkinoita että työnhakijan valmiuksia ja tilannetta huomioon ottavaan harkintaan. Työmahdollisuuksien hakeminen sekä työnhaun ja työllistymisen edellytysten parantaminen ovat keskeisimmät tehtävät, joita työnhakijalta edellytetään työttömyysetuuden saamiseksi. Työnhakija voi lisäksi omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen, ettei työttömyysturvaseuraamuksia tule asetettavaksi. Käytännössä esitetyt seuraamukset vaikuttaisivat tilanteisiin, joissa työnhakija tietoisesti harkitsee, osallistuuko hän esimerkiksi tarjolla oleviin palveluihin tai toteuttaako hän työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaava suunnitelmaa asianmukaisesti.

Perustuslakivaliokunta on edellä kuvatusti todennut, että perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaiselle työttömyysturvalle voidaan asettaa ehtoja, joilla pyritään edistämään työttömän työllistymistä ja jotka ovat linjassa perustuslain 18 §:n kanssa. Koska ehdotetun tuella järjestetyn toiminnan velvoittavuus- ja seuraamusjärjestelmä olisivat pääosin yhdenmukaiset kuntouttavan työtoiminnan seuraamusjärjestelmän kanssa, ehdotus ei myöskään muuttaisi nykytilannetta olennaisesti.

Ehdotettu tuella järjestetty toiminta kerryttäisi työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleviin nuoriin liittyvää rajoitusta. Se mahdollistaisi siten työssäolovelvoitteen kertymisen henkilöille, joilla ei kuntouttavan työtoiminnan lakattua ole mahdollisuutta osallistua muuhun työllistymistä edistävään palveluun, ja joiden mahdollisuus kerryttää työssäolovelvoitetta tai koulutusta vailla olevia nuoria koskevaa rajoitusta voisi muuten käytännössä lakata.

Ehdotetun tuella järjestetyn toiminnan työssäolovelvoite tai koulutusta vailla oleviin nuoriin liittyvä rajoitus kertyisi kalenteriviikkokohtaisesti siten, että osallistuminen toimintaan vähintään kerran kalenteriviikon aikana täyttäisi työssäolovelvoitteen kyseisen viikon osalta. Tämä poikkeaisi työttömyysturvalaissa määritellyistä työllistämistä edistävästä palveluista, sillä niissä työssäoloehto ja koulutusta vailla oleviin nuoriin liittyvä rajoitus kertyy toiminnan koko kestoajalta. Käytännössä työssäolovelvoitteen tai koulutusta vailla olevia nuoria koskevan rajoituksen täyttyminen voi olla jatkossa helpompaa niissä tilanteissa, joissa ehdotettua tuella järjestettyä toimintaa järjestetään tarkastelujaksolla viikoittain, mutta vaikeampaa silloin, kun toimintaa järjestetään harvemmin.

Se, että ehdotettu tuella järjestetty toiminta kerryttää työssäolovelvoitetta tai koulutusta vailla olevia nuoria koskevaa rajoitusta, mahdollistaa työnhakijan pääsemisen perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitetun työttömyysetuuden piiriin. Vaikutuksen arvioidaan kohdistuvan erityisesti niihin työnhakijoihin, joilla on nykyisin mahdollisuus palauttaa etuus oikeus kuntouttavan työtoiminnan avulla, sillä ehdotettu toiminta mahdollistaisi näiden työnhakijoiden perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaisia oikeuksia myös jatkossa.

Työssäolovelvoite ja koulutusta vailla olevia nuoria koskeva rajoitus kertyy edellä kuvatusti eritavalla ehdotetun tuella järjestetyn toiminnan, kuin kuntouttavan työtoiminnan yhteydessä. Edellä todetusti ehdotetun tuella järjestetyn toiminnan järjestämistapa voi vaikuttaa siihen, onko velvoitteen ja rajoituksen kertyminen yksittäistilanteessa nykytilannetta helpompaa vai vaikeampaa. Kokonaisuutena tarkastellen ehdotuksilla, jotka koskevat tuella järjestetyn toiminnan vaikutusta työssäolovelvoitteen kertymiseen ja koulutusta vailla olevia nuoria koskevan rajoituksen lakkaamiseen, ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia työnhakijan perustuslain 19 §:n 2 momentissa turvattuihin oikeuksiin.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisiin

Työvoimaviranomainen ja KEHA-keskus

Ehdotettu kolmannelle sektorille myönnettävä työllisyyspoliittinen tuki olisi työvoimaviranomaisille uusi tehtävä, joka laajentaisi työvoimaviranomaisten nykyisiä tehtäviä tuettavan toiminnan käynnistämisen ja maksatustehtävien osalta. Tuettavaan toimintaan liittyvien tehtävien osalta työvoimaviranomaisten tehtävien laajeneminen muodostuisi hankkeille asetettavien tavoitteiden määrittelyn, hankkeen sisällön, keston ja toteutuksen suunnittelun sekä mahdollisen kustannusmallin määrittelyn edellyttämän työn määrän kasvusta. Työllisyyspoliittisen tuen toimeenpano edellyttäisi työvoimaviranomaiselta myös osin uudenlaista markkinavuoropuhelua tuen hakijoiden kanssa jo ennen hankeilmoitusten laatimista. Tuettavaan toimintaan liittyvä tehtävien kasvu koskisi etenkin tuettavan toiminnan toimeenpanon alkuvaihetta, jolloin hankkeiden suunnitteluun liittyvien tehtävien määrä olisi suurempi kuin myöhemmin toiminnan ja palvelukonseptien jo vakiinnuttua.

Esityksessä ei määriteltäisi työllisyyspoliittisen tuen mukaisten hankkeiden määriä, vaan työvoimaviranomaiset voisivat itsenäisesti päättää, missä määrin ja missä muodossa hankkeita työllisyysalueille perustaisivat. On oletettavaa, että alueelliset erot työllisyysalueiden välillä työllisyyspoliittisen tuen mukaisten hankkeiden määrässä voisivat osittain muodostua merkittäväksikin johtuen työllisyysalueiden työnhakijarakenteesta, resurssien alueellisesta vaihtelevuudesta sekä alueellisista päätöksistä työllisyyspoliittisen tuen toimeenpanossa. Vuonna 2025 voimaan tulleen työvoimapalvelu-uudistuksen valmistelun yhteydessä silloiseen työllisyyspoliittiseen avustukseen liittyviin hankintoihin määritettiin kohdistuvan kahden henkilötövuoden työpanos. Tieto perustui TE-toimistojen työajan kohdentumisesta kertyneeseen dataan, minkä vuoksi arvioissa on jonkin verran epävarmuuksia. Lisäksi työvoimapalvelu-uudistuksen jälkeen kuntien omia avustuksia ja tukia myönnetään ja esimerkiksi ostopalveluhankintoja tehdään valtion järjestämisvastuuseen perustunutta järjestelmää hajautetummalla mallilla, mikä muodostaa riskin ehdotettavaan toimintaan tarvittavien resurssien kasvusta. Siten työllisyyspoliittisen tuen työvoimaviranomaisille aiheuttaman lisätyön määrää hanketoiminnan käynnistämiseen liittyen on haastavaa arvioida tarkasti, mutta sen arvioidaan kuitenkin jäävän maltilliselle tasolle palvelun arvioitu asiakasmäärä huomioiden.

Esitys laajentaisi myös työvoimaviranomaisten hallinnollista työtä uuden työllisyyspoliittisen tuen käsittelyyn, tuen myöntämiseen ja maksatukseen sekä mahdollisten takaisinperintöjen hoitamiseen, mihin liittyen tehtävien määrä lisääntyisi. Tehtävien määrän kasvu olisi suoraan riippuvainen työllisyyspoliittisella tuella tuettavien hankkeiden määrästä, jonka arvioinnissa on epävarmuuksia. Työvoimapalvelu-uudistuksen yhteydessä valtiolta siirtyi maksatustehtäviin yhteensä 74 henkilötövuotta kuntien muodostamille työllisyysalueille. Vuosina 2023 ja 2024 työllisyyspoliittisten avustusten osuus kaikista maksatuksista oli 2–3 prosenttia, mikä suhteutettuna valtiolta työllisyysalueille siirtyneiden resurssien osalta vastaisi noin kahden henkilötövuoden suuruista työpanosta. Työvoimapalveluiden maksatustehtävät järjestetään nykyään valtion järjestämisvastuuta hajautetummassa mallissa, jolloin riski resurssien tarpeen kasvusta koskee myös maksatustehtäviä. Esityksen ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan maksatustehtävien osalta työvoimaviranomaisille merkittävää määrää lisätyötä.

Työvoimaviranomainen ei antaisi työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle työvoimapolitiittista lausuntoa uuden työllisyyspoliittisen tuen piiriin kuuluviin palveluihin osallistumisesta, koska osallistumisella ei olisi vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työvoimaviranomainen ottaisi palveluun osallistumisen kuitenkin huomioon etuus oikeuden palautumista ratkaistaessa, jos työnhakijalle on asetettu työssäolovelvoite tai hänellä ei olisi toistaiseksi oikeutta työttömyysetuuteen koulutusta vaille olevia alle 25-vuotiaita nuoria koskevan, työttömyysturvalain 2 luvussa säädetyn rajoituksen takia. Tämä lisäisi vähäisessä määrin työvoimaviranomaisten tehtäviä.

Tuettavaan toimintaan osallistuvalla voi aiheutua kustannuksia toimintaan osallistumisesta, ja siten myös oikeus harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen, minkä työvoimaviranomainen ratkaisisi. Tämä harkinta lisäsi työvoimaviranomaisen työtä jonkin verran.

Työllisyyspoliittisen tuen piiriin kuuluviin palveluihin osallistumisesta sovittaisiin työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Työnhakijan tulisi lähtökohtaisesti ilmoittaa verkkopalvelussa, onko hän toteuttanut suunnitelmaansa tältä osin. Verkkopalvelua käytettäessä työvoimaviranomaiselle ei aiheutuisi lisätyötä työnhakijan mahdollisen laiminlyönnin johdosta työnhakijalta pyydettyä selvityspyynnön laatimisesta, koska verkkopalvelu huolehtisi tästä automaattisesti. Palveluun osallistumisen laiminlyönneistä voi kuitenkin aiheutua muita tilanteita, joissa työvoimaviranomaisen tulisi huolehtia selvityspyynnön tekemisestä. Tästä aiheutuvan lisätyön määrä arvioidaan kuitenkin vähäiseksi. Palveluun osallistumisen laiminlyönneistä seuraavien selvityspyyntöjen ratkaisu ja työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen lisäisi vähäisessä määrin KEHA-keskuksen työttömyysturvan vastuualueen työmäärää.

Kuntouttavaan työtoimintaan liittyvien työttömyysturvaseuraamusten määrän on arvioitu olevan vuosittain noin 1 200. Palvelusta kieltäytymiseen ja sen keskeyttämiseen liittyvien työnhakijalle tehtyjen selvityspyyntöjen määrä on kuitenkin tätä suurempi, koska työttömyysturvaseuraamusta ei aseteta, jos työnhakijan antaman selvityksen perusteella ilmenee, että työnhakijalla oli menettelyynsä työttömyysturvalaissa tarkoitettu pätevä syy. Kuntouttavaan työtoimintaan liittyvien selvityspyyntöjen määrää ei tilastoida, eikä niiden määrää siten ole mahdollista arvioida tarkemmin numeerisesti.

Kuntouttavan työtoiminnan velvoittavuuteen liittyviä edellä kuvattuja arvioita voidaan käyttää tietoihin liittyvistä varaumista huolimatta suuntaa antavina taustatietoina arvioitaessa tuella järjestetyn toiminnan velvoittavuudesta KEHA-keskukselle aiheutuvaa työmäärää. Koska uuteen toimintaan ohjattavien työnhakijoiden määrän arvioidaan olevan olennaisesti pienempi kuin kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien työnhakijoiden määrä on ollut nykyisin, KEHA-keskuksen työmäärän arvioidaan kasvavan vain vähän. Numeerisen arvion tekemiseen tarvittavia tilastotietoja ei ole käytettävissä.

Ehdotettu työllisyyspoliittinen tuki edellyttäisi muutoksia KEHA-keskuksen ylläpitämiin tietojärjestelmiin. Muutostyö kohdistuisi selvityspyyntöjen ja lausuntojen tekstipohjiin, työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavan suunnitelmaan sekä harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta tehtäviin merkintöihin. Lisäksi esitys edellyttäisi muutoksia tuen maksatukseen liittyviin tietojärjestelmiin. Tuen käyttöönotto edellyttäisi esimerkiksi tuen hakijalle tarkoitettujen sähköisten lomakkeiden laatimista. Hankkeeseen osallistuvan työttömän osallistumisen seurantaan varten on todennäköisesti myös tarpeellista tehdä muutoksia asiakastietojärjestelmään. KEHA-keskuksen arvion mukaan työllisyyspoliittisen tuen edellyttämien tietojärjestelmäkehityksen kustannukset olisivat yhteensä 215 500 euroa. Muutosten vaatimaksi työmääräksi KEHA-keskus on arvioinut 180 henkilötyöpäivää. Muutosten vaatima ajallinen kesto riippuu siitä, miten moni henkilö voidaan rekrytoida tietojärjestelmämuutosten toimeenpanoon.

Työllisyyspoliittisen tuen käyttöönoton aikataulu on sidoksissa tietojärjestelmämuutosten valmistumiseen. Koska kuntouttavan työtoiminnan sopimusten päättymiseen ehdotetaan siirtymäaikaa 30.6.2027 asti, on todennäköistä, että tietojärjestelmämuutokset saadaan valmiiksi ennen sitä. On myös hyvä huomioda, että uuden hanketoiminnan käynnistäminen edellyttää huolellista valmistelua ja markkinavuoropuhelua, mikä voitaisiin käynnistää heti eduskuntakäsittely jälkeen, jos eduskunta hyväksyisi ehdotuksen.

Jos toimeentulotukea saava henkilö on laiminlyönyt osallistumisensa ehdotettuun tuella järjestettyyn toimintaan ja hänen toimeentulotukensa perusosan suuruutta alennetaan

toimeentulotukilaissa (412/1997) säädetyllä tavalla, Kansaneläkelaitoksen työmäärä lisääntyy alentamiseen liittyvän harkinnan takia.

Hyvinvointialueet

Ehdotettu tuki kohdistuisi kohderyhmään, josta osa tarvitsee työllistymisen tueksi ensisijaisesti sosiaalipalveluja tai joitakin sosiaalipalveluja työvoimaviranomaisen palvelujen rinnalle. Lisäksi ehdotettu uusi sosiaalipalvelu (työikäisten toimintakyvyn ja osallistumisen tuki) olisi palvelu, jota hyvinvointialueet voisivat hankkia myös ostopalveluna, jolloin palvelunantajana voisivat toimia myös järjestöt.

Päällekkäisyyksien välttämiseksi ja jotta pidempään työttömänä olevien työllistymispolku muodostaisi tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueiden tulisi tehdä yhteistyötä uusien palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Asiakastyössä viranomaisten tulisi kiinnittää huomiota asiakasohjauksen sujuvuuteen esimerkiksi tilanteessa, jossa ehdotettuun uuteen sosiaalipalveluun osallistuva työtön siirtyisi työvoimaviranomaisen palveluihin. Yhteistyö voi lisätä hyvinvointialueen työtä jonkin verran. Hyvinvointialueet ovat toisaalta jo mukana lakisääteisessä työllistymisen monialaisen edistämisen yhteistoimintamallissa (TYM) sekä johtoryhmätasolla että asiakastyössä, ja uusien palvelujen yhteensovittaminen voisi olla mahdollista osana TYM-yhteistoimintamallin toimeenpanoa.

4.2.4 Vaikutukset työllisyyteen

Esitetyllä tuettavalla toiminnalla on vain vähäisessä määrin välittömiä työllisyysvaikutuksia, koska toimintaan ohjattaisiin etäämpänä työmarkkinoista olevia työttömiä. Kuitenkin, jos toiminnan avulla saadaan hyvä alku työttömän paluulle työmarkkinoille, toiminta edistää työttömän työllistymistä tai esimerkiksi opiskelun aloittamista, mikä vaikuttaa pidemmällä aikavälillä myönteisesti työllisyyteen.

Koska tuki myönnettäisiin yhdistyksille tai säätiöille osin uudenlaiseen toimintaan, järjestöjen palveluksessa työskentelevien määrä voisi kasvaa jonkin verran.

4.2.5 Vaikutukset työttömiin

Työnvälitystilaston mukaan vuonna 2025 yli vuoden työttömänä olleita oli lähes 200 000 henkilöä, joista uusia pitkäaikaistyöttömiä oli noin 92 000. Näistä noin 13 600 oli alle 25-vuotiaita ja yli 60-vuotiaita noin 38 500. Sukupuolittain tarkasteltuna miehiä on pitkäaikaistyöttömistä enemmän kuin naisia (miesten osuus on noin 60 prosenttia). Vaikka pitkäaikaistyöttömien määrä on suuri, on syytä todeta, että kaikki pitkäaikaistyöttömät eivät tarvitse ehdotetun tuettavan toiminnan kaltaista palvelua tai tukea.

Esityksessä on arvioitu, että vuositasolla noin 4 500–6000 työtöntä osallistuisi ehdotettuun tuettavaan toimintaan. Kyseessä on keskimääräinen arvio, sillä osallistujamäärään vaikuttaa, miten paljon työvoimaviranomainen kohdentaisi määrärahoja tuettavaan toimintaan, miten paljon hankkeita käynnistettäisiin ja minkä kestoisina jaksoina työtön osallistuisi hankkeeseen.

Tuettavan toiminnan avulla pitkään työttömänä olleille voitaisiin tarjota sellaista työelämään suuntaavaa tukea, jota ei tällä hetkellä ole riittävästi saatavilla. Tuettava toiminta mahdollistaisi myös tarvittaessa sellaisen pitkäkestoisen tuen, jota ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää nykyisiin työvoimapalveluihin tai työvoimaviranomaisen asiantuntijoiden työhön.

Pitkään jatkunut työttömyys voi heikentää henkilön uskoa omiin työllistymismahdollisuuksiin. Työelämästä poissaolo voi myös vieraannuttaa työelämän vaatimuksista ja osaltaan nostaa kynnystä hakeutua työmarkkinoille. Työhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä parantavaan toimintaan osallistuminen voisi rohkaista työnhakuun ja työelämässä toimimiseen. Riippumatta tuettavan toiminnan toteuttamistavasta toimintaan osallistuminen todennäköisesti vahvistaa myös henkilön sosiaalisia taitoja, vuorovaikutustaitoja, aloitekykyä ja kykyä toimia ryhmässä, mitkä ovat tärkeitä työelämässä tarvittavia yleisiä taitoja.

Työttömälle toiminta tarjoaisi uudenlaisen mahdollisuuden osallistua työttömyysetuutta menettämättä palveluun, joka vahvistaisi työnhakutaitoja ja parantaisi mahdollisuuksia työllistyä pidemmällä aikavälillä. Koska ehdotettu tuettava toiminta täyttäisi tietyin ehdoin myös työssäolo-velvoitetta, osallistuminen voisi kiinnittää velvoitteen hankkineen työttömän tuetusti takaisin työllistymispolulle.

Jos toimeentulotukea saava henkilö laiminlyö osallistumisen ehdotettuun tuella järjestettyyn toimintaan, hänen toimeentulotukensa perusosan suuruutta alennetaan toimeentulotukilain 10 §:ssä säädettyllä tavalla. Kansaneläkelaitos voi kuitenkin käyttää perusosan alentamista koskevassa menettelyssä toimeentulotukilain 10 a §:ssä säädettyä harkintaa.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Esitys ei lähtökohtaisesti kohtelee eri sukupuolia eri tavoin. Toimialueensa pitkäaikaistyöttömien tilannetta ja palvelutarpeita analysoidessaan työvoimaviranomainen voi kuitenkin tunnistaa, että eri sukupuolten tilanne on kohderyhmässä työhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten edistämisen näkökulmasta erilainen. Tällöin hankkeita voitaisiin suunnitella niin, että hankkeen tuottaman tiedon ja hankkeessa toteutettavan toiminnan avulla eroja voidaan vähentää.

4.2.6 Vaikutukset yhdistyksiin ja säätiöihin

Ehdotettu uusi tuki mahdollistaisi yhdistyksille ja säätiöille nykyistä monipuolisemman osallistumisen pitkään työttömänä olleiden työllistymisen edistämiseen osana työllisyyden edistämisen paikallista ekosysteemiä. Tuettavaan toimintaan ohjattavat työttömät olisivat kohderyhmää, josta järjestöillä on asiakasymmärrystä ja tietoa palvelutarpeista, mikä toisi täydentävää tukea ja palvelua työvoimaviranomaisen palvelujen rinnalle.

Yhdistysten ja säätiöiden osallistumismahdollisuuksiin ja osaamisen hyödyntämiseen vaikuttaa, missä laajuudessa työvoimaviranomaiset päättävät ilmoittaa tuen haettavaksi. Yhdistysten ja säätiöiden osallistumista voi myös rajoittaa se, minkä tyyppistä toimintaa työvoimaviranomainen haluaisi rahoittaa ja olisiko yhdistyksellä tai säätiöllä riittävästi kokemusta ja osoitettua kyvykkyyttä haettavaksi ilmoitetun toiminnan toteuttamiseen. Yhdistyksen tai säätiön toiminnan tulisi lisäksi olla jatkunut vähintään vuoden, jotta voitaisiin tarvittaessa tarkistaa tuen hakijan soveltuvuus.

Ehdotetut tuen hakijaa koskevat edellytykset jättäisivät vastaperustetut tai vasta vähän aikaa toimineet yhdistykset tai säätiöt sekä mahdollisesti pienet toimijat tuen myöntämisen ulkopuolelle. Työvoimaviranomainen voisi kuitenkin päättää, että useampi yhdistys tai säätiö voisi yhdessä hakea tukea, jolloin toteuttamiseen voisi osallistua myös pienempi tai vasta toimintansa käynnistänyt toimija.

Ehdotettu tuettava toiminta ei toimintaan osallistuvan kohderyhmän määrän perusteella tarjoaisi merkittävää uutta tarvetta lisätä yhdistysten tai säätiöiden henkilöstöä, mutta paikallisella tasolla tilanne voi vaihdella.

Olettaen, että työvoimaviranomaiset ilmoittavat tuen haettavaksi ja että yhdistyksille ja säätiöille myönnetään tukea, ehdotettu tuki pysyvänä työvoimapalveluiden työkaluna toisi yhdistyksille ja säätiöille määräraikaista rahoitusmuotoa paremmin pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta työttömille suunnattavaan toimintaan ja sitä kautta myös parempaa vaikuttavuutta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Vaihtoehtoa, jossa työvoimapalveluihin ei tehtäisi mitään muutoksia tilanteessa, jossa kuntouttavaa työtoimintaa koskeva laki esitetään lakkautettavaksi, ei valmistelussa pidetty mahdollisena. Ehdotuksen mukaisen uuden tehtävän muina toteuttamisvaihtoehtoina tarkasteltiin kokonaan uudesta työvoimapalvelusta säätämistä tai nykyisten työvoimapalvelujen sääntelyn kehittämistä sekä tuettavan toiminnan rahoittamista valtionavustuksella tai hankkimista ostopalveluna.

Työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemasta arviomuistiosta annetuissa lausunnoissa työvoimaviranomaiset eivät kannattaneet kokonaan uudesta, henkilöasiakkaiden palveluihin sisällytettävästä työvoimapalvelusta säätämistä. Voimassa olevaa sääntelyä henkilöasiakkaan palveluista pidettiin pääosin riittävänä. Lausuneet järjestöt pääsääntöisesti toivat esille myös uuden työvoimapalvelun tarpeen. Työvoimaviranomaisten näkemys otettiin huomioon jatkovalmistelussa, mikä tukee myös pyrkimystä sääntelyn keventämiseen kuntien tehtävien osalta.

Arviomuistiossa tuotiin yhtenä kehittämisehdotuksena esille työkokeilun enimmäiskeston tarkastelu, mitä lausujat pääosin kannattivat. Vuoden 2025 alusta alkaen työkokeilun enimmäiskesto on ollut kuusi kuukautta, minkä lisäksi uuteen työkokeilujaksoon ohjaaminen on mahdollista vasta tietyn ajanjakson jälkeen. Enimmäiskeston lyhentämisellä on haluttu ehkäistä työkokeilun käyttöä sen tarkoituksen vastaisesti korvaamaan työpanosta työpaikoilla. Lisäksi kuuden kuukauden keston on arvioitu riittävän tukemaan siirtymää avoimille työmarkkinoille. Kehittämisehdotuksesta annetuissa lausunnoissa tuotiin kuitenkin esille, että työelämävalmiuksiltaan heikommassa asemassa oleville työttömille työkokeilun nykyinen kesto ei ole riittävä ja toisaalta sen tauotus ei riittävästi tue työttömän tarpeiden mukaista työllistymispolkua. Työkokeilun kestoa ei kuitenkaan tässä vaiheessa otettu tarkasteluun, koska enimmäiskeston lyhentäminen on ollut voimassa vasta vähän aikaa. Työkokeilun kestoa olisi tarkoituksenmukaista arvioida osana koko työvoimapalvelujärjestelmän kehittämistarpeita, mihin aineistoa tarjoaa vuoden 2026 lopulla valmistuva selvitys uuden työvoimapalvelujärjestelmän tilasta.

Ehdotettu tuettava toiminta hanketyyppisenä toteutuksena rinnastuu joltain osin palvelujen hankkimiseen ostopalveluna. Ostopalvelutoteutuksen etuna voi pitää, että ostopalveluna hankittavan palvelun tai toiminnan tuottaminen voitaisiin ulottaa koko palveluntuottajakenttään, mutta tämä voisi toisaalta kaventaa kolmannen sektorin mahdollisuuksia eikä siten olisi kevään 2026 kehysriihikohdennuksen mukaista. Toteutus ostopalveluna edellyttäisi lisäksi lähtökohtaisesti tarkempaa itse palvelusta säätämistä järjestämislaissa eli käytännössä uutta sääntelyä, mitä työvoimaviranomaiset eivät ole pitäneet tarpeellisenä.

Tuen myöntäminen erillisenä valtionavustuksena sisältyi Kuntaliiton ehdotukseen työvoimapalveluiden kehittämistarpeista. Kuntaliitto ehdotti arviomuistiosta antamassaan lausunnossa määräraikaista valtionavustusta, jonka työvoimaviranomainen myöntäisi kolmannelle sektorille.

Valtionavustusvaihtoehdon myönteisenä puolena voi pitää, että kunnille ei näin menetellen asetettaisi uutta lakisääteistä tehtävää. Etuna tunnistettiin valmistelussa myös, että valtionavustuksena myönnettävä tuki voisi olla yleiskatteellisella valtionosuudella rahoitettua toimintaa paremmin kohdennettavissa juuri tietyn kohderyhmän palveluun. Tuen rahoittaminen valtionavustuksena ei kuitenkaan sinällään takaisi, että järjestötoimijat kiinnostuisivat toteuttamaan avustuksen saamisen edellytyksenä olevaa toimintaa ja hakemaan avustusta.

Hallinnollisen työmäärän näkökulmasta on hyvä ottaa huomioon, että tuettavan toiminnan rahoittaminen valtionavustuksena olisi työvoimaviranomaiselle huomattavasti raskaampaa kuin valtionosuusrahoituksella. Lisäksi on hyvä huomioida, että valtionavustuksena toteutettava rahoitus edellyttäisi asetusvalmistelua työ- ja elinkeinoministeriössä. Erillisten valtionavustusten myöntäminen myös rikkoisi nykyistä työvoimapalvelujen rahoitusperiaatetta. Tässä ehdotuksessa ei ole ollut mahdollista ottaa kantaa rahoitusperiaatteen toimivuuteen, mitä tulisi tarvittaessa tarkastella kokonaisuutena erikseen. Rahoitusjärjestelmän toimivuuden tarkastelu on osa mainittua loppuvuonna 2026 valmistuvaa työvoimapalvelujärjestelmän tila -selvitystä.

Määräaikaiseen tukeen valtionosuusrahoitteisena tai valtionavustuksena ei valmistelussa päädytty, koska käsillä oleva ehdotus uudesta palvelusta olisi osin korvaava palvelu kuntouttavalle työtoiminnalle. Koska kuntouttava työtoiminta ehdotetaan kumottavaksi pysyvästi, pidettiin valmistelussa johdonmukaisena ehdottaa työvoimaviranomaisen palveluvalikoimaan pysyvää uutta työkalua, jolla voitaisiin vastata työttömien palvelutarpeisiin muutoksen jälkeen.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Pohjoismaisen ministerineuvoston tuoreessa tutkimuksessa “Increasing employment among vulnerable groups - Summary of insights and recommendations”⁵ on tarkasteltu työllisyyden edistämistä Pohjoismaissa kirjallisuuskirjallisuuskatsauksiin ja haastatteluihin perustuen. Tutkimuksessa esitetyt suositukset ja esimerkit painottuvat menetelmiin, joilla haavoittuvia ryhmiä voisi tukea suoraan työelämään. Tähän liittyen keinoiksi on tunnistettu muun muassa asiantuntijan harkintavalta palveluiden räätälöinnissä, monialainen yhteistyö, työnantajien sitoutumiseen tähtäävä työnantajayhteistyö, monialainen yhteistyö sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön vahvistaminen. Järjestöille nähdään tärkeä rooli myös edunvalvojana (esimerkiksi vammaisjärjestöt).

Tanskassa ja Norjassa kolmas sektori toimii usein kunnallisten työllisyyspalvelujen kumppanina, erityisesti räätälöidyissä ja paikallisissa ratkaisuissa heikosti työllistyville.

- *täydentyä lausuntokierroksen aikana*

6 Lausuntopalaute

Esitys oli lausunnolla xx.xx.–xx.xx.2026.

⁵ Nordic Council of Ministers (2025) Linkki: <https://pub.norden.org/temanord2025-533/temanord2025-533.pdf>

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettu laki.

2 §. Julkiset työvoimapalvelut. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin. Momentin mukaan julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat 1 momentissa mainittujen palveluiden lisäksi myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset. Momentissa määriteltäisiin julkiseksi työvoimapalveluksi myös 108 §:ssä ehdotettu työvoimaviranomaisen yhdistyksille ja säätiöille myöntämä työllisyyspoliittinen tuki.

12 luku. Työllisyyspoliittinen tuki.

108 §. Työllisyyspoliittinen tuki. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin uudesta työllisyyspoliittisesta tuesta, jota työvoimaviranomainen voisi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle. Kyseessä olisi tuenluonteinen rahoitus yhdistyksen tai säätiön pitkään työttömänä olleille järjestämään toimintaan. Työvoimaviranomaisen olisi asetettava tuki haettavaksi eli kyseessä ei olisi niin sanotusti jatkuvana hakuna haettava tuki.

Pitkään työttömänä olleilla tarkoitettaisiin vähintään 12 kuukautta viimeisen 14 kuukauden aikana työttömänä työnhakijoina olleita henkilöitä. Toiminta olisi siten ensisijaisesti suunniteltava ja toteutettava mainitun kohderyhmän tarpeisiin. Toimintaan ohjaamisen edellytyksenä ei kuitenkaan olisi tiukasti mainittu aikaraja, vaan työvoimaviranomainen voisi ohjata toimintaan myös vähemmän aikaa työttömänä työnhakijoina olleita, muuten heikommassa työmarkkina-asemassa olevia.

Tuettava toiminta olisi tarkoitettu vain työvoimaviranomaisen työttömänä työnhakijoina oleville asiakkaille ja sinne ohjaututtaisiin vain työvoimaviranomaisen ohjaamana. Käytännössä sinne ohjaamisesta sovittaisiin lain 37 §:n mukaisessa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Työvoimaviranomainen ohjaisi järjestettävään toimintaa työnhakijoita heidän palvelutarpeensa perusteella ja työvoimaviranomainen voisi tuen hankkeistamisen kautta suunnitella erilaisia alueen tarpeisiin soveltuvia kokonaisuuksia.

Tuettavan toiminnan pitäisi olla työnhakua ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä parantavaa toimintaa. Toiminnalla tavoiteltaisiin työttömän tilanteen muuttumista tai selkeytymistä ainakin siten, että työnhakua voitaisiin tukea vahvemmin myös työmarkkinoille suuntaavilla palveluilla. Toiminta voisi sisältää monipuolisesti erilaisia menetelmiä ja toteutustapoja ja niitä voisi räätälöidä työttömien työnhakijoiden yksilöllisiin tilanteisiin ja tarpeisiin soveltuviksi.

Tuettava toiminta voitaisiin järjestää yksilöllisenä tai ryhmämuotoisena toimintana tai niiden yhdistelmänä. Tuettavan toiminnan toteutuksessa olisi mahdollista myös ottaa käyttöön ja hyödyntää eri kehittämishankkeissa aikaansaatuja toimintamalleja ja työkaluja. Tuettava toiminta voisi tapahtua esimerkiksi tuensaajan toimitiloissa, osana työpajatoimintaa tai muita toiminnallisia toimintaympäristöjä.

Kyseessä olisi järjestämislain mukainen tuki ja siihen sovellettaisiin mitä 15 luvussa säädetään tukien maksamisesta ja takaisinperinnästä.

109 §. Tuen saaja. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin tuen saajaa koskevista edellytyksistä. Tukea voisi ehdotetun 108 §:n perusteella saada rekisteröity yhdistys tai säätiö.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen saajan toiminnan tulisi olla jatkunut vähintään vuoden ennen tuen hakemista. Vähintään vuoden jatkumisen edellytyksellä tavoiteltaisiin sitä, että työvoimaviranomainen pystyisi arvioimaan yhdistyksen tai säätiön edellytykset toiminnan toteuttamiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan tukea ei voisi myöntää kuin erityisen painavasta syystä työnantajalle, joka on syyllistynyt ulkomaisen työvoiman luvattomaan käyttöön.

Valtionavustuslain ([688/2001](#)) 7 §:n 2 momentti, joka on osa niin sanotun työnantajasanktiodirektiivin kansallista täytäntöönpanoa, kieltää valtionavustuksen myöntämisen ehdotetuissa tilanteissa ilman erityisen painavaa syytä. Koska työllisyyspoliittinen tuki kohdistuisi pääosin palkkakustannuksiin eivätkä työvoimaviranomaisten myöntämät tuet kuuluisi suoraan valtionavustuslain soveltamisalaan, otettaisiin vastaava kiello myös ehdotettavaan työllisyyspoliittiseen tukeen.

110 §. *Tuettavan toiminnan rajoitukset.* Pykälä olisi uusi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisen ja sen käytön rajoituksista.

Momentin 1 kohdan mukaan tukea ei myönnettäisi eikä sitä saisi käyttää taloudelliseen toimintaan. Taloudellisen toiminnan käsite on määritelty lain 3 §:n 1 momentin 13 kohdassa, jonka mukaan taloudellisella toiminnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden tarjoamista markkinoille.

Tarkoitus on, että myönnettävässä tuessa ei olisi kyse valtiontuesta. Valtiontuen määrittely perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohtaan. Sen mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Valtion varojen käsitettä tulkitaan laajasti niin, että se kattaa kaikki julkiset varat. Siten myös kunnan myöntämä tuki voi olla valtiontukea. Yrityksen käsitettä puolestaan tulkitaan laajasti siten, että se käsittää kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt, mukaan lukien yhdistykset ja säätiöt. Myös taloudellisen toiminnan käsite on laaja. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan markkinoilla. Sillä, tavoitellaanko kyseisellä toiminnalla voittoa tai harjoitetaanko sitä vastiketta vastaan tai vastikkeetta, ei ole merkitystä.

Momentin 2 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää eikä sitä saisi käyttää kuntien järjestämistä vastuulle kuuluviin julkisiin työvoimapalveluihin. Julkisina työvoimapalveluina järjestetään lain 2 §:n mukaan työnvälityspalveluja, tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja, valmennusta, työvoimakoulutusta ja muutosturvakoulutusta. Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, järjestämislain mukaiset kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset. Lisäksi tässä esityksessä ehdotetun 2 §:n mukaan työllisyyspoliittisen tuen myöntämistä pidettäisiin julkisena työvoimapalveluna.

Kunnalle myönnetään järjestämislaissa tarkoitettujen julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä ja niihin liittyvien tehtävien hoitamista varten valtionosuutta ja siten nykyiset työvoimapalvelut ovat jo rahoitettu kunnille ja niiden hankinnassa ei ole kyse tuen myöntämisestä.

Momentin 3 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää eikä sitä saisi käyttää myöskään sellaisten palveluiden tuottamiseen tai hankkimiseen, jotka kunta on lain mukaan velvollinen rahoittamaan. Myös tässä olisi tarkoitus estää päällekkäinen rahoitus.

Momentin 4 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää eikä sitä saisi käyttää muuhun sellaiseen toimintaan, johon on muu päällekkäinen rahoitus.

Momentin 5 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää eikä sitä saisi käyttää investointeihin eikä irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoihin.

Momentin 6 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää eikä sitä saisi käyttää kehittämistoimintaan. Kehittämistoiminnalla tarkoitettaisiin esimerkiksi yhdistyksen tai säätiön yleistä sisäisen osaaamisen vahvistamista.

111 §. Tuen määrä ja kesto. Pykälä olisi uusi.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen määrä olisi enintään 100 prosenttia tuella katettavista kustannuksista. Tuen määrä olisi siten harkinnanvarainen ja voisi vaihdella esimerkiksi hankekohdaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seikoista, jotka työvoimaviranomaisen olisi ainakin otettava huomioon päätettäessä tukitasosta ja määrästä. Työvoimaviranomaisen olisi huomioitava ainakin avustettavan toiminnan sisältö sekä kohderyhmään kuuluvien henkilöiden määrä ja henkilökohtaisen ohjauksen ja tuen tarve.

Pykälän 3 momentissa rajoitettaisiin tuen myöntäminen enintään kolmen vuoden ajaksi kerrallaan. Työvoimaviranomainen voisi tämän jälkeen avata tuettavan toiminnan uudelleen hakuun ja tarvittaessa muuttaa esimerkiksi tuettavan toiminnan tavoitteita tai sisältöä. Ehdotettu määräaika olisi hankekohtainen eikä sinällään rajoittaisi yhdistyksen tai säätiön osallistumista tuettavan toiminnan toteuttamiseen.

111 a §: Pykälässä säädettäisiin mahdollisesti tarvittavasta velvollisuudesta vakuuttaa toimintaa osallistuvat siltä osin kuin siellä järjestettäisiin toimintaa, jossa tarvittaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella ja ryhmävastuuvakuutuksella. [Selvitettävä vielä tarkemmin.]

13 luku. Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut.

115 §. Työvoimaviranomaisen tiedonsaantioikeus. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin työvoimaviranomaiselle tiedonsaantioikeus 108 §:ssä ehdotetun toiminnan järjestäjältä.

Muutettavassa momentissa säädetään työvoimaviranomaisen oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimapalveluiden toimeenpanossa välttämättömät tiedot toiselta työvoimaviranomaiselta, muulta kunnan viranomaiselta, hyvinvointialueelta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, työvoimapalvelujen palveluntuottajalta, muulta työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalta sekä 54 §:ssä tarkoitetun työkokeilun toteuttajalta. Mikään näistä ei muodosta tiedonsaantioikeutta 108 §:ssä ehdotetun työllisyyspoliittisen tuen saajan tuottamasta toiminnasta. Työvoimaviranomaisen olisi kuitenkin välttämätöntä saada tietoja palveluun osallistujista.

116 §. Muiden viranomaisten ja palveluntuottajien tiedonsaantioikeus. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin. Mainitun momentin mukaan työvoimapalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän

työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta työvoimaviranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä

7.2 Työttömyysturvalaki

2 a luku Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

9 §. *Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 9 a kohta. Sen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestetty työnhaku ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä parantava toiminta olisi työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä velvoittavaa. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä olisi, että osallistumisesta toimintaan on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestetty toiminta on tarkoitettu tukemaan työnhakijan valmiuksia siirtyä muihin työnhakua ja työllistymistä välittömästi tukeviin palveluihin, työelämään tai esimerkiksi opintoihin. Toiminnan järjestämisessä huomioitaisiin siihen osallistuvien työnhakijoiden henkilökohtaiset ominaisuudet. Tämän vuoksi järjestettävien palveluiden sisältö voi vaihdella. Toiminta olisi kuitenkin aina osa työnhakijaa työelämään tukevassa palvelukokonaisuudessa ja tämän vuoksi olisi perusteltua säätää toimintaan osallistumisen velvoittavuudesta.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n 1 momentin mukaan uusi toiminta suunnattaisiin pitkään työttömänä olleille. Työvoimaviranomaisella olisi kuitenkin harkintavaltaa työttömyyden keston osalta, eikä mainitussa laissa säädettäisi esimerkiksi työttömyyden kestoon liittyvistä edellytyksistä. Työttömyyden kestolla ei olisi merkitystä sovellettaessa työttömyysturvalain uutta säännöstä.

Pykälän 1 momentin 10 kohtaa muutettaisiin siten, että 9 a kohdassa tarkoitettua työnhaku ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä parantavasta toiminnasta kieltäytymisen lisäksi työnhakijalle asetettaisiin korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite myös tilanteessa, jossa hän keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään toimintaan osallistumisen. Työttömyysturvaseuraamuksia ei asetettaisi, jos työnhakijalla on menettelyynsä pätevä syy. Pätevää syytä koskevia säännöksiä ei muutettaisi.

10 a §. *Työttömyysturvaoikeuden palautuminen.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 5 kohta. Sen perusteella osallistuminen työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:ssä tarkoitettuun toimintaan täyttäisi työssäolovelvoitetta. Työttömyysturvalain 2 luvun 16 §:ssä säädetyn viittausten nojalla mainittu toiminta otettaisiin huomioon myös koulutusta vailla olevan nuoren etuus oikeuden palautumisessa. Yleistukilaissa säädettyjen viittausten nojalla toiminta otettaisiin vastaavasti huomioon myös yleistukioikeuden palautumisessa.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella mahdollisesti järjestettyjä asiantuntijatapaamisia ei otettaisi huomioon työssäolovelvoitteen täyttämiseksi. Tämä vastaisi sitä, ettei myöskään esimerkiksi työnhakijan palveluprosessiin kuuluvia työnhakijan ja työvoimaviranomaisen tapaamisiakaan huomioida.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestetyn toiminnan ottaminen huomioon työttömyysturvaoikeuden palautumisessa edellyttäisi, että henkilö on osallistunut hänelle järjestettyyn toimintaan vähintään kerran kalenteriviikon aikana. Jos toimintaa ei jollakin kalenteriviikolla järjestetä, tällaista viikkoa ei otettaisi huomioon. Jos henkilö osallistuisi kalenteriviikon aikana toimintaan vähintään kerran, esimerkiksi poissaololla muista

osallistumiskerroista tai poissaolon syillä ei olisi merkitystä. Kalenteriviikkoa ei otettaisi huomioon, jos henkilö ei kyseisellä viikolla ole osallistunut lainkaan hänelle järjestettyyn toimintaan, vaikka hänellä olisi poissaoloonsa sinänsä hyväksyttävä syy, kuten esimerkiksi sairaus.

Työttömyysturvalaissa tarkoitetut työllistymistä edistävät palvelut kerryttävät työssäolovelvoitetta kalenteriviikkokohtaisesti palvelun alkamisesta sen päättymiseen. Edellä kuvattua uutta toimintaa koskeva poikkeava tarkastelutapa perustuu siihen, että toiminta on tarkoitettu järjestettäväksi siten, että se vastaa mahdollisimman hyvin henkilön yksilöllisiä tarpeita. Esimerkiksi hyvin harvoin järjestettävien lyhyiden toimintaan liittyvien tapaamisten ja muiden toimien välistä aikaa ei olisi perusteltua ottaa huomioon etuusoikeuden palautumisessa. Toisaalta esimerkiksi päiväkohtainen tarkastelu tuottaisi helposti tarpeetonta hallinnollista työtä. Uuden toiminnan huomioimisesta muista palveluista poikkeavalla tavalla säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

13 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1 §. *Oikeus tietojen saamiseen.* Työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen oikeudesta saada työttömyysturvalain toimeenpanossa välttämättömiä tietoja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:ssä tarkoitetun toiminnan järjestäjältä säädettäisiin pykälän 1 momentin 3 kohdassa. Oikeus saada tietoja vastaisi tiedonsaantioikeutta esimerkiksi työttömyysturvalaissa tarkoitettujen työllistymistä edistävien palveluiden järjestäjiltä.

7.3 Yleistukilaki

45 §. *Oikeus tietojen saamiseen.* Pykälään muutettaisiin työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ää vastaavasti.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Järjestämislain 15 luvussa säädetään tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä. Sen 132 §:n mukaan, ellei mainitussa laissa toisin säädetä, työvoimaviranomainen myöntää ja maksaa lain mukaiset tuet. Tuen saajan tulee antaa työvoimaviranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot tuen maksamiseksi. Saajan on viipymättä ilmoitettava olennaisista muutoksista tuen tai korvauksen maksamisen edellytyksenä oleviin seikkoihin. Pykälän 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden. Sen 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukien hakemista, myöntämistä ja maksamista koskevasta menettelystä. Asetuksenantovaltuuden nojalla säädettäisiin tarkemmin työllisyyspoliittisen tuen maksamisesta ja tuen maksamisesta ennakkona.

Julkisesta työvoimapalvelusta annettuun asetukseen lisättäisiin uusi 20 a § työllisyyspoliittisen tuen maksamisesta ja uusi 20 b § työllisyyspoliittisen tuen maksamisesta ennakkona. Uuden 20 b §:n 1 momentin mukaan tuki maksettaisiin jälkikäteen kolmen kuukauden maksatusjaksoissa, jollei tuen myöntämispäätöksessä ole asetettu muun pituista maksatusjaksoa. Tuki maksettaisiin maksatusjaksolla toteutuneiden tuella katettavaksi hyväksytyjen kustannusten mukaan.

Maksatushakemus olisi toimitettava työvoimaviranomaiselle kahden kuukauden kuluessa sen maksatusjakson päättymisestä, jota hakemus koskee.

Uuden 20 b §:n 1 momentin mukaan tuki voitaisiin maksaa ennakkona. Ennakko voisi olla enintään 50 prosenttia kullekin maksatusjaksolle kohdistuvasta tuesta. Pykälän 2 momentin mukaan ennakkoa koskeva maksatushakemus olisi toimitettava työvoimaviranomaiselle ennen sen maksatusjakson alkua, johon ennakko kohdistuu. Ennakkoa koskevassa maksatushakemuksessa

tuen saajan olisi selvitettävä kustannukset, joiden tuen saaja arvioi erääntyvän maksettavaksi seuraavan maksatusjakson aikana.

9 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2027. Voimaantuloaika riippuu tietojärjestelmämuutosten edellyttämästä aikataulusta ja tarkentuu jatkovalmistelussa.

10 Toimeenpano ja seuranta

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi sosiaalipalveluiden muuttamisesta. Osana esitystä laki kuntoutukselta työtöiminnasta esitetään kumottavaksi ja sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin uudesta palvelusta Työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuki. Esitysluonnoksesta järjestetään lausuntokierros 17.4.–29.5.2026. Työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleva esitysluonnos on tarkoitettu yhdistettäväksi sosiaali- ja terveysministeriön esitykseen ja annettavaksi eduskunnalle yhtenä kokonaisuutena.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2027 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitys tulee yhteensovittaa (talousarvioesityksen yhteydessä) edellä mainitun sosiaali- ja terveysministeriön valmistelevan hallituksen esityksen kanssa.

Ehdotetun työllisyyspoliittisen tuen kustannuksiin ehdotetaan vuoden 2027 talousarvioesityksessä XXX euroa kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin momentille 28.90.30 ja kyseisen tuen toimeenpanon edellyttämiin tietojärjestelmäkustannuksiin XXX euroa momentille 32.01.10 Digitalisaation kehittäminen.

Sosiaali- ja terveysministeriön valmisteleva esitys vähentäisi sosiaali- ja terveysministeriön momentille 33.20.31 varattua määrärahaa 3 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 4 miljoonaa euroa vuodesta 2028 lähtien. Lisäksi esitys vähentäisi sosiaali- ja terveysministeriön momentille 33.20.52 varattua määrärahaa 4 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 9,9 miljoonaa euroa vuodesta 2028 lähtien. Yhteensä sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemassa hallituksen esityksessä esitetyillä muutoksilla olisi valtion talouteen menoja vähentävä vaikutus yhteensä 55,3 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 100,6 miljoonaa euroa vuodesta 2028 lähtien.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Työttömyysturvaseuraamukset

Työttömyysturvaan ehdotettavissa muutoksissa on arvioitava niiden vaikutusta perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaiseen lailla taattavaan perustoimeentulon turvaan. Perustoimeentulon turvalla tarkoitetaan luonnollisille henkilöille maksettavia rahamääräisiä toistuvaissuorituksia ja vain sitä osaa sosiaaliturvasta, jolla pyritään takaamaan yksilön toimeentulolle välttämätön elintaso. Toimeentulon perusturvaan on luettu myös vähimmäisetuuksia vastaavat ansioon

suhteutetut etuudet sellaiselta osaltaan, joka yhdessä vähimmäisetuuden kanssa vastaa täyden kansaneläkkeen suuruista toimeentulotasoa (PeVM 7/1992 vp; HE 309/1993 vp, s. 70). Säännös sisältää lainsäätäjään kohdistuvan toimintavelvoitteen ja perustuslain esitöiden mukaan on luonnollista, että sosiaaliturvaa suunnataan ja kehitetään yhteiskunnan taloudellisten voimavarojen mukaisesti. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että myös pitkällä aikavälillä perustoimeentulon turva on taattu (HE 309/1993 vp, s. 71).

Työttömyysturvaan ehdotettaviin muutoksiin liittyy perustuslain 18 §:n 2 momentin mukainen velvoite, jonka mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Säännös merkitsee myös sitä, että julkisen vallan tulee pyrkiä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista (HE 309/1993 vp, s. 68). Oikeus työhön turvataan myös TSS-sopimuksen 6 artiklassa ja Euroopan sosiaalisen perusoikeuskirjan 1 artiklassa.

Kuntouttava työtoiminta on työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla olevia alle 25-vuotiaita nuoria koskevaa rajoitusta kerryttävää palvelua. Jos kuntouttavaan työtoimintaan nykyisin osallistuvalla henkilöllä ei ole sen lakattua mahdollisuutta osallistua muuhun työllistymistä edistävään palveluun, hänen mahdollisuutensa kerryttää työssäolovelvoitetta tai nuoria koskevaa rajoitusta voi käytännössä lakata. Ehdotettu tuella järjestetty toiminta mahdollistaisi työssäolovelvoitteen ja koulutusta vailla oleviin nuoriin liittyvän rajoituksen kerryttämisen.

Työttömyysturvaseuraamuksia koskevat nykyiset työttömyysturvalain säännökset on säädetty pitkälti perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Seuraamuksia on uudistettu viimeksi laajemmin 2012, kun säännökset koottiin uudeksi työttömyysturvalain 2 a luvuksi (HE 111/2011 vp) ja vuonna 2022, kun palveluihin ja työnhakuun liittyvien seuraamusten kestoa porrastettiin ja muita korvauksettomia määräaikoja lyhennettiin (HE 167/2021 vp). Vuonna 2026 työttömyysturvaseuraamuksia muutettiin uudelleen ja tässä yhteydessä työssäolovelvoitteen kestoa lyhennettiin olennaisesti (HE 108/2025 vp). Muutosta valmisteltaessa arvioitiin, että lyhennetty työssäolovelvoite tukisi työnhakijan mahdollisuutta päästä uudelleen ensisijaisen työttömyyden aikaisen toimeentuloa turvaavan etuuden piiriin.

Perustuslakivaliokunta viittasi hallituksen esitystä (HE 111/2011 vp) käsitelleessä lausunnossaan kokoavasti aiempaan vakiintuneeseen lausuntokäytäntöönsä ja totesi, että työttömyysturvan saamisen edellytysten arvioinnissa lähtökohtana on perustuslain 19 §:n 2 momentissa säädetty oikeus perustoimeentulon turvaan, mutta perustuslaki sinänsä ei estä asettamasta ehtoja perustoimeentuloa turvaavan etuuden saamiselle (PeVL 2/2012 vp, ks. esim. PeVL 50/2005 vp, s. 2/II ja siinä mainitut lausunnot).

Perustuslakivaliokunta mainitsi lausunnossaan myös, että työttömyysturvan kohdalla kyse voi olla ehdoista, joilla pyritään edistämään työttömän työllistymistä ja jotka ovat siten sopusoinnussa oikeutta työhön koskevan perustuslain 18 §:n kanssa. Turvan saamisen ehdot voivat olla tuensaajan vastasuorituksia edellyttäviä. Valiokunta on niin ikään hyväksynyt sanktiona käytettävät korvauksettomat kaudet. Sanktiona käytetyn etuuden epäämisen pitää kuitenkin olla asiallisesti perustellussa suhteessa siihen, minkälaisia työllistymisen edistämistä tarkoittavia toimintoja on ollut tarjolla ja mitä työttömänä olevan henkilön syyksi voidaan lukea. Korvauksetta jääviä ajanjaksoja ei myöskään voi kehittää niin pitkiksi, että ne muodostuisivat perustusta aiheutuvan velvoitteen kiertämiseksi (PeVL 2/2012 vp; ks. PeVL 43/2001 vp, s. 2–3 ja PeVL 46/2002 vp, s. 2).

Jos työnhakija laiminlyö hänelle asetetut velvoitteet ja menettää oikeutensa työttömyysetuuteen toistaiseksi, hänellä on myös mahdollisuus palauttaa etuusoikeus työssäkäynnillä tai osallistumalla työllistymistä edistävään palveluun. Palvelut voivat olla erilaisia eri puolilla maata.

Työssäolovelvoitteen osalta tämä on kuitenkin suoraan kytköksissä siihen, millaiset velvoitteet työnhakijalle on alun perin asetettu. Työnhakija on myös omalla toiminnallaan voinut vaikuttaa velvoitteiden toteutumiseen. Viimeksi mainittu koskee myös koulutusta vailla olevaa nuorta, joka on laiminlyönyt opiskelupaikan hakemisen tai keskeyttänyt opinnot ilman pätevää syytä. Tämän vuoksi mahdollisten erojen syntymisen siinä, kuinka helposti työnhakija voisi palauttaa etuusoikeutensa, ei voida katsoa olevan ristiriidassa perustuslain 6 §:ssä edellytetyn yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa.

Ehdotettu tuella järjestetty toiminta olisi työnhakijaa velvoittava, jos toiminta tukee työhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä. Jos osallistumisesta aiheutuu välttämättömiä kustannuksia, osallistuminen olisi velvoittavaa vain, jos työnhakijalle on myönnetty työvoimaviranomaisen harkintaan perustuvaa kulukorvausta. Osallistumisen laiminlyönnistä säädetäisiin työttömyysturvalaissa. Ensimmäisestä laiminlyönnistä asetettaisiin työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n mukainen seitsemän kalenteripäivän korvaukseton määräaika, ja toistuvasta velvoitteiden laiminlyönnistä työnhakija menettäisi työttömyysturvalain 2 a luvun 10 §:n mukaisesti oikeutensa työttömyysetuuteen toistaiseksi. Kuten edellä on todettu, työnhakijalla on mahdollisuus palauttaa etuusoikeus työssäkäynnillä tai osallistumalla työllistymistä edistävään palveluun.

Ehdotetulla tuella järjestettävällä toiminnalla pyritään edistämään työttömän työnhakua ja työllistymisedellytyksiä. Siitä sovittaisiin työnhakijaa velvoittavasti työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa, ja toimintaan ohjaaminen perustuisi sekä työmarkkinoita että työnhakijan valmiuksia ja tilannetta huomioon ottavaan harkintaan. Työmahdollisuuksien hakeminen sekä työhaun ja työllistymisen edellytysten parantaminen ovat keskeisimmät tehtävät, joita työnhakijalta edellytetään työttömyysetuuden saamiseksi. Työnhakija voi lisäksi omalla toiminnallaan vaikuttaa seuraamusten toteutumiseen. Näistä syistä ehdotetun tuella järjestettävän toiminnan velvoittavuutta, tai sen laiminlyönnistä johtuvia seuraamuksia tai velvoitteita, ei ole pidettävä kohtuuttomina työnhakijan kannalta.

Näillä perusteilla hallitus arvioi, että tuella järjestettävän toiminnan velvoittavuus ei ole ristiriidassa perustuslain 19 §:n 2 momentissa turvattujen oikeuksien kanssa.

Yksityiselämän suoja

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisällöt ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2–3 ja siinä viitattut lausunnot).

Työnhakijaa koskevat tiedot ovat perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattu yksityiselämän suojan piiriin kuuluvia henkilötietoja. Tämä ilmenee myös siten, että ne ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettävissä (PeVL 43/1998 vp s. 3). Voidaan katsoa, että julkisuuslaissa salassa pidettäväksi säädetty työhallinnon henkilöasiakasta koskevat tiedot ovat valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisia henkilötietoja.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 115 ja 116 §:ssä ehdotetaan tietojen saamista työllisyyspoliittisella tuella toteutettavaa toimintaa varten. Ehdotetut tiedonsaantioikeudet on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioon ottaen sidottu tietojen välttämättömyyteen. Ehdotettujen tiedonsaantioikeuksien katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslaissa turvatun yksityisyyden suojan kanssa.

Kuntien tehtävät ja rahoitusperiaate

Ehdotetut muutokset vaikuttaisivat työvoimaviranomaisina toimivien kuntien tehtävien hoitamiseen ja niitä tulee siksi arvioida perustuslain 121 §:n kannalta. Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kunnille annettavista tehtävistä on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on kunnallista itsehallintoa koskevassa lausuntokäytännössään korostanut, että tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVM 25/1994 vp, s. 3; PeVL 18/2001 vp, PeVL 30/2013 vp, s. 5/II, PeVL 12/2011 vp, s. 2/II, PeVL 41/2010 vp, s. 5/II). Valiokunta on katsonut, että kunnille osoitettavat rahoitustehtävät eivät itsehallinnon perustuslain suojan takia saa suuruutensa puolesta heikentää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan (ks. esim. PeVL 41/2014 vp, s. 3/II ja PeVL 50/2005 vp, s. 2). Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklaan, jonka mukaan paikallisviranomaisten voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa. Rahoitusperiaatteen toteutumisen kannalta olennaista on, arvioidaanko muutoksen vaarantavan perustuslain 121 §:ssä turvatun kunnallisen itsehallinnon taloudellisen puolen (PeVL 34/2013 vp, s. 3/I).

Esityksen lakimuutosten vaikutuksia työvoimaviranomaisten tehtäviin on arvoitu luvussa x.xx. Vuoden 2027 talousarviossa lisättäisiin kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia 13 miljoonalla eurolla vuodesta 2027 alkaen ja x euroa vuonna 2027. Edellä esitetyillä perusteilla esitys ei ole ristiriidassa perustuslain 121 §:ssä säädetyn kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset: /

1.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään: TAI
Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan
muutetaan
lisätään seuraavasti:

2 §

Julkiset työvoimapalvelut

Tässä laissa tarkoitettuina julkisina työvoimapalveluina järjestetään:

- 1) työnvälityspalveluja;
- 2) tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja;
- 3) valmennusta;
- 4) työvoimakoulutusta;
- 5) muutosturvakoulutusta.

Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, tämän lain mukaiset kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset *sekä työllisyyspoliittinen tuki*.

12 Luku

Työllisyyspoliittinen tuki

108 §

Työllisyyspoliittinen tuki

Työvoimaviranomainen voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle ja säätiölle työvoimaviranomaisen haettavaksi ilmoittamaa tukea toimintaan, jolla parannetaan pitkään työttömänä olleiden työttömien työnhakijoiden työhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä.

109 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Tuen saajan toiminnan tulee olla jatkunut vähintään vuoden ennen tuen hakemista.

Tukea voidaan myöntää vain erityisen painavasta syystä, jos:

- 1) tuen hakija tai tämän rikoslain (39/1889) 47 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu edustaja on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen mainitun lain 47 luvun 6 a §:ssä tarkoitetusta rikoksesta tuen myöntövuonna tai sitä edeltäneiden kahden vuoden aikana;

2) tuen hakija tai tämän [rikoslain 47 luvun 8 §:n](#) 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu edustaja on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen ulkomaalaislain [\(301/2004\) 186 §:ssä](#) tarkoitetusta rikoksesta tuen myöntövuonna tai sitä edeltäneiden kahden vuoden aikana; tai

3) tuen hakijalle on lainvoimaisella päätöksellä määrätty työsopimuslain [\(55/2001\) 11 a luvun 3 §:ssä](#) tarkoitettu seuraamusmaksu tuen myöntövuonna tai sitä edeltäneiden kahden vuoden aikana.

110 §

Tuettavan toiminnan rajoitukset

Tukea ei myönnetä eikä sitä saa käyttää:

- 1) taloudelliseen toimintaan;
- 2) julkisiin työvoimapalveluihin;
- 3) muihin sellaisiin palveluihin, jotka kunta on lain mukaan velvollinen järjestämään;
- 4) toimintaan, johon on päällekkäinen rahoitus;
- 5) investointeihin ja irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoihin;
- 6) kehittämistoimintaan.

111 §

Tuen määrä ja kesto

Tuen määrä on enintään 100 prosenttia tuella katettavista kustannuksista.

Tukitasosta ja määrästä päätettäessä on otettava huomioon ainakin avustettavan toiminnan sisältö sekä toiminnan kohderyhmään kuuluvien henkilöiden määrä ja henkilökohtaisen ohjauksen ja tuen tarve.

Tukea voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi kerrallaan.

111 a §

Tuettavan toiminnan vakuuttaminen

Tuettavan toiminnan järjestäjän on vakuutettava tuettavaan toimintaan osallistuva työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella ja ryhmävuoksuu vakuutuksella.

115 §

Työvoimaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Työvoimaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimapalvelujen toimeenpanossa välttämättömät tiedot toiselta työvoimaviranomaiselta, muulta kunnan viranomaiselta, valtion viranomaiselta, hyvinvointialueelta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, työvoimapalvelujen palveluntuottajalta, muulta työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalta, *54 §:ssä tarkoitetun työkokeilun ja 108 §:ssä tarkoitetun työllisyyspoliittisella tuella tuetun toiminnan toteuttajalta.*

116 §

Työvoimapalvelujen tuottajalla, työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun *tuottajalla ja 108 §:ssä tarkoitetulla työllisyyspoliittisella tuella tuetun toiminnan toteuttajalla* on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi. Asiakkaan terveydentilaa koskevien tietojen luovuttaminen palveluntuottajalle on mahdollista vain, jos asiakas antaa tietojen luovuttamiseen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 10 kohtaa, 10 a §:n 1 momentin 3 ja 4 kohtaa sekä 3 momenttia ja 13 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohtaa, sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 9 §: 1 momentin 10 kohta laissa 1380/2021, 10 a §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä 3 momentti laissa 1416/2025 ja 13 luvun 1 momentin 3 kohta laissa 385/2023, ja
lisätään 2 a luvun 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1380/2021, 385/2023, 685/2023, 1102/2024 ja 1416/2025, uusi 9 a kohta seuraavasti:

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadesaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä:

9 a) kieltäytyy työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestystä työnhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä parantavasta toiminnasta, tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää tällaista palvelua;

10) keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 9 tai 9 a kohdassa tarkoitetun palvelun;

10 a §

Työttömyysturvaoikeuden palautuminen

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään kuusi kalenteriviikkoa:

- 3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja;
 - 4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä; tai
 - 5) osallistunut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestettyyn toimintaan.
-

Sovellettaessa 1 momentin 1 kohtaa työ voidaan ottaa 5 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen huomioon sen mukaan, milloin työ on tehty, mutta tehty työ ja siitä maksettu palkka otetaan kuitenkin huomioon vain kerran. *Sovellettaessa 1 momentin 5 kohtaa huomioon otetaan kalenteriviikot, joiden aikana työnhakija on tosiasiallisesti osallistunut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestettyyn toimintaan vähintään kerran.*

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksella, työttömyyskassalla sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

- 3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta sekä mainitun lain 108 §:ssä tarkoitettua toiminnan järjestäjältä;
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

yleistukilain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yleistukilain (48/2026) 45 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

45 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuskella sekä tässä laissa tarkoitetulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta sekä mainitun lain 108 §:ssä tarkoitetun toiminnan järjestäjältä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Julkiset työvoimapalvelut

Tässä laissa tarkoitettuina julkisina työvoimapalveluina järjestetään:

- 1) työnvälityspalveluja;
- 2) tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja;
- 3) valmennusta;
- 4) työvoimakoulutusta;
- 5) muutosturvakoulutusta.

Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, tämän lain mukaiset kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset.

2 §

Julkiset työvoimapalvelut

Tässä laissa tarkoitettuina julkisina työvoimapalveluina järjestetään:

- 1) työnvälityspalveluja;
- 2) tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja;
- 3) valmennusta;
- 4) työvoimakoulutusta;
- 5) muutosturvakoulutusta.

Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, tämän lain mukaiset kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset *sekä työllisyyspoliittinen tuki*.

12 Luku

Työllisyyspoliittinen tuki

108 §

Työllisyyspoliittinen tuki

Työvoimaviranomainen voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle ja säätiölle työvoimaviranomaisen haettavaksi ilmoittamaa tukea

toimintaan, jolla parannetaan pitkään työttömänä olleiden työttömien työnhakijoiden työnhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä.

109 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Tuen saajan toiminnan tulee olla jatkunut vähintään vuoden ennen tuen hakemista.

Tukea voidaan myöntää vain erityisen painavasta syystä, jos:

1) tuen hakija tai tämän rikoslain (39/1889) 47 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu edustaja on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen mainitun lain 47 luvun 6 a §:ssä tarkoitettua rikoksesta tuen myöntövuonna tai sitä edeltäneiden kahden vuoden aikana;

2) tuen hakija tai tämän [rikoslain 47 luvun 8 §:n](#) 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu edustaja on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen ulkomaalaislain ([301/2004](#)) [186 §:ssä](#) tarkoitettua rikoksesta tuen myöntövuonna tai sitä edeltäneiden kahden vuoden aikana; tai

3) tuen hakijalle on lainvoimaisella päätöksellä määrätty työsopimuslain ([55/2001](#)) [11 a luvun 3 §:ssä](#) tarkoitettu seuraamusmaksu tuen myöntövuonna tai sitä edeltäneiden kahden vuoden aikana.

110 §

Tuettavan toiminnan rajoitukset

Tukea ei myönnetä eikä sitä saa käyttää:

- 1) taloudelliseen toimintaan;
- 2) julkisiin työvoimapalveluihin;
- 3) muihin sellaisiin palveluihin, jotka kunta on lain mukaan velvollinen järjestämään;
- 4) toimintaan, johon on päällekkäinen rahoitus;
- 5) investointeihin ja irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoihin;
- 6) kehittämistoimintaan.

111 §

Tuen määrä ja kesto

Tuen määrä on enintään 100 prosenttia tuella katettavista kustannuksista.

Tukitasosta ja määrästä päätettäessä on otettava huomioon ainakin avustettavan toiminnan sisältö sekä toiminnan kohderyhmään kuuluvien henkilöiden määrä ja henkilökohdaisen ohjauksen ja tuen tarve.

Tukea voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi kerrallaan.

111 a §

Tuettavan toiminnan vakuuttaminen

Tuettavan toiminnan järjestäjän on vakuutettava tuettavaan toimintaan osallistuva työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella ja ryhmävastuuvakuutuksella.

115 §

Työvoimaviranomaisen tiedonsaantioikeus

115 §

Työvoimaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Työvoimaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimapalvelujen toimeenpanossa välttämättömät tiedot toiselta työvoimaviranomaiselta, muulta kunnan viranomaiselta, valtion viranomaiselta, hyvinvointialueelta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, työvoimapalvelujen palveluntuottajalta, muulta työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalta sekä 54 §:ssä tarkoitetun työkokeilun toteuttajalta.

Työvoimaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimapalvelujen toimeenpanossa välttämättömät tiedot toiselta työvoimaviranomaiselta, muulta kunnan viranomaiselta, valtion viranomaiselta, hyvinvointialueelta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, työvoimapalvelujen palveluntuottajalta, muulta työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalta, 54 §:ssä tarkoitetun työkokeilun ja 108 §:ssä tarkoitetun työllisyyspoliittisella tuella tuetun toiminnan toteuttajalta.

116 §

Muiden viranomaisten ja palvelutuottajien tiedonsaantioikeus

116 §

*Muiden viranomaisten ja palvelutuottajien
tiedonsaantioikeus*

—————
Työvoimapalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksetta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi. Asiakkaan terveydentilaa koskevien tietojen luovuttaminen palveluntuottajalle on mahdollista vain, jos asiakas antaa tietojen luovuttamiseen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen.

Työvoimapalvelujen tuottajalla, työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla ja 108 §:ssä tarkoitetulla työllisyyspoliittisella tuella tuetun toiminnan toteuttajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksetta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi. Asiakkaan terveydentilaa koskevien tietojen luovuttaminen palveluntuottajalle on mahdollista vain, jos asiakas antaa tietojen luovuttamiseen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 10 kohtaa, 10 a §:n 1 momentin 3 ja 4 kohtaa sekä 3 momenttia ja 13 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohtaa, sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 9 §: 1 momentin 10 kohta laissa 1380/2021, 10 a §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä 3 momentti laissa 1416/2025 ja 13 luvun 1 momentin 3 kohta laissa 385/2023, ja
lisätään 2 a luvun 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1380/2021, 385/2023, 685/2023, 1102/2024 ja 1416/2025, uusi 9 a kohta seuraavasti:

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä:

9) kieltäytyy työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta työvoimaviranomaisen tai palveluntuottajan järjestämästä työnhakua tai työllistymistä tukevasta muusta kuin 7 kohdassa tarkoitettua palvelusta, tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää tällaista palvelua;

10) keskeyttää tai joutuu omasta syystä keskeyttämään 9 kohdassa tarkoitettua palvelua;

11) kieltäytyy palvelutarpeen arvioimiseksi välttämättömästä työkyvyn tutkimuksesta tai arvioinnista tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää tällaista palvelua; tai

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä:

9 a) kieltäytyy työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestystä työnhauun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä parantavasta toiminnasta, tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää tällaista palvelua;

10) keskeyttää tai joutuu omasta syystä keskeyttämään 9 tai 9 a kohdassa tarkoitettua palvelua;

12) laiminlyö noudattaa, mitä monialaisessa työllistymissuunnitelmassa on sovittu työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamisesta, jos hänelle ei ole asetettu työnhakuvelvollisuutta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 48 §:n perusteella.

10 a §

Työttömyysturvaoikeuden palautuminen

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työ-säolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään kuusi kalenteriviikkoa:

1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai muussa palkkatuetussa työssä;

2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;

3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai

4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Sovellettaessa 1 momentin 1 kohtaa työ voidaan ottaa 5 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyistä poiketen huomioon sen mukaan, milloin työ on tehty, mutta tehty työ ja siitä maksettu palkka otetaan kuitenkin huomioon vain kerran.

13 luku

10 a §

Työttömyysturvaoikeuden palautuminen

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työ-säolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään kuusi kalenteriviikkoa:

3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja;

4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä; tai

5) osallistunut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestettyyn toimintaan.

Sovellettaessa 1 momentin 1 kohtaa työ voidaan ottaa 5 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyistä poiketen huomioon sen mukaan, milloin työ on tehty, mutta tehty työ ja siitä maksettu palkka otetaan kuitenkin huomioon vain kerran. *Sovellettaessa 1 momentin 5 kohtaa huomioon otetaan kalenteriviikot, joiden aikana työnhakija on tosiasiallisesti osallistunut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 108 §:n perusteella järjestettyyn toimintaan vähintään kerran.*

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset**1 §****1 §***Oikeus tietojen saamiseen*

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallinto-keskuksella, työttömyyskassalla sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

1) valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;

4) muulta työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallinto-keskuksella, työttömyyskassalla sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta sekä mainitun lain 108 §:ssä tarkoitetun toiminnan järjestäjältä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.**Laki****yleistukilain 45 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yleistukilain (48/2026) 45 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

45 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallinto-keskuksella sekä tässä laissa tarkoitetulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada sallassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

1) valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;

4) muulta kuin 1–3 kohdassa tarkoitetulta työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

45 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallinto-keskuksella sekä tässä laissa tarkoitetulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada sallassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta sekä mainitun lain 108 §:ssä tarkoitetun toiminnan järjestäjältä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20